

R

r, R 1. чешкият съгласен звук [r] и буквата **r**, която го обозначава 2. [er] и **er** нескл. ср. название на съгласния звук [r] и на буквата **r**: **vyslovit r** произнеса r; **napsat malé r, velké r** напиша малко r, главно R

rab, -a м. книж. роб

rabiát, rabiák, -a м. пейор. грубиян; жесток, безчувствен човек; побойник

rabiátský, rabiácký, -á, -é пейор. грубиянски, жесток, побойнически

rabín, -a м. равин

rabínský, -á, -é равински

rab|ovat, -uji|разг. -uju неск. (со, рядко *koho*)

1. грабя, ограбвам (някого, нещо), плячкосвам, разграбвам, опустошавам (нещо): **dobytelé ~ovali v okupovaných zemích** завоеватели ограбиха окупираните територии 2. нар. тършувам (някъде) 3. безразборно експлоатирам (гори, мини и под.)

rabský, -á, -é книж. робски: **~é jho** робство

rabyn|ě, -ě ж. книж. робиня

rac|í, -í, -í на чайка; който се отнася към чайка

rac|ek, -ka м. зоол. чайка (Larus): **hejna ~ků na Vltavě** ята чайки над Вълтава

racie вж. **razie**

racionalist|a, -y м. рационалист, привърженик на рационализма

racionalit|a, -y ж. рационалност

racionalizac|e, -e ж. 1. рационализация, рационализиране, усъвършенстване: **~e práce** рационализиране, усъвършенстване на труда; **~e průmyslu** усъвършенстване на промишлеността

racionalizačn|í, -í, -í в съчет. **~í komise** комисия по рационализацията; **~í opatření** мерки за усъвършенстване, за подобряване на нещо

racionalizátor, -a м. икон. рационализатор

racionalizátorsk|ý, -á, -é рационализаторски: **~á brigáda** рационализаторска бригада; **~é hnutí** рационализаторско движение

racionalizm|us, racionalism|us [-zm-], **-mu** м. филол. рационализъм

racionaliz|ovat, -uji|разг. -uju неск. и св. (со) рационализирам, усъвършенствам (нещо):

~ovat pravopis рационализирам, опростявам/опростя правопис; **~ovat výrobu** рационализирам производство; правя/направя производство по-икономично, по-ефективно

racionálně нар. рационално, целесъобразно

racionáln|í, -í, -í рационален, разумен, смислен, целесъобразен

racionálnost, -i ж. рационалност, целесъобразност

rač|í, -í, -í рачешки, рачи

rač|ít, -ím неск. остар. 1. желая, искам 2. **blahovolím** ♦ **mít chrob(srdce)-ím** мм всичко в изобилие, каквото сърце, душа иска; **rače odpovědět** бъдете така добър да отговорите

ráčk|ovat, -uji|разг. -uju неск. изговарям гърлено r, *диал.* картая, ръркам

rád, -a, -o прил. 1. в съчет. с гл. охотно, с радост, с удоволствие (*правя нещо*); обичам (*да правя нещо*): **~ pracuji (tančím, zpívám, čtu)** обичам да работя (да танцувам, да пeya, да четa); **to ~ slyším** радвам се да чуя това 2. в съчет. **být ~ (něčemu)** радвам се (*на нещо*), радвам се, че...; доволен съм (*от нещо*): **jsem ~, že vás vidím** радвам се, че ви виждам 3. в съчет. **mít (koho, co) ~** обичам (*някого, нещо*): **mají se ~ i a budou se brát** обичат се и ще се женят; **má ~ své přátele** той обича приятелите си ♦ **nědoná-holydruží-zedolky**

пословица всеки си има различен вкус; един обича едно, друг друго 4. обикновено, често (*при повтарящо се действие*): **na Vánoce ~o právaní** ♦ **~o právaní** ~ **nerad** волю-неволю; **rádo se stalo!** моля! направих го на драго сърце

rad|a I, -y м. съветник: **velvyslanceký ~a** съветник на посланика; **vládní ~a** правителствен съветник

rad|a II, -y ж. 1. съвет, препоръка, указание, **наставене** ♦ **tdyjelzák-adahami**

segá?! тук никакъв съвет не може вече да помогне; **dobrá ~a nad zlato** пословица добрият съвет е по-скъп от злато; **(ne)vědět si (s něčím)**

~y (не) мога да се справя (с нещо), да се ориентирам (в нещо); **komu není ~y, tomu není pomoci** пословица помогни си сам, за да ти помогне и бог; сам си е виновен; който не слуша съвети, паги 2. съвет, съвещателно тяло; съвещателен, консултативен орган: **redakční ~a**

редколегия; **vědecká ~a** научен съвет; **~a ministrů** Министерски съвет; **~a bezpečnosti OSN** Съвет за сигурност на ООН; **Světová ~a míru** Световен съвет на мира; **ústřední ~a odborů (URO)** по-рано Централен съвет на профсъюзите; **Rada vzájemné hospodářské**

- pomoci (RVHP)** по-рано Съвет за икономическа взаимопомощ (СИВ)
- radar**, -u м. техн. радър
- rád[ce]**, -ce м. съветник: **byl mu pomocníkem a ~cem** той му беше помощник и съветник
- raději** нар. по-добре, за предпочитане: ~ **zůstanu doma** предпочитам да остана вкъщи; **jdi ~ domů!** по-добре си отиди (иди) вкъщи
- radia[ce]** [-dy-], -e ж. радиация, излъчване
- radiačn[í]** [-dy-], -í, -í радиационен
- radiáln[í]** [-dy-], -í, -í радиален
- radiátor** [-dy-], -u м. радиатор: ~ **ústředního topení** радиатор на парно отопление
- radikál I** [-dy-], -a м. полит. радикал
- radikál II** [-dy-], -u м. хим. радикал
- radikalit[a]** [-dy-], -y ж. радикалност, радикализъм
- radikalizm[us]**, **radikalism[us]** [-dy- -iz-], -u м. полит. радикализъм
- radikaliz[ovat]** [-dy-], -uji/разг. -uju св. и неств. (кого, со) радикализирам (някого, нещо)
- radikaliz[ovat se]** [-dy-], -uji se/разг. -uju se св. и неств. полит. радикализирам се: **dělnické hnutí se ~ovalo** работническото движение се радикализира
- radikálně** [-dy-] нар. радикално
- radikáln[í]** [-dy-], -í, -í радикален: ~ **í hnutí**, ~ **í názory** радикално движение, радикални възгледи
- 2.** коренен, безкомпромисен: **uskutečnily se ~í změny** бяха осъществени радикални, коренни промени; ~ **í řešení** радикално, последователно, безкомпромисно решение
- 3.** основен, радикален, принципен: ~ **í obrat** принципен, радикален обрът
- radikálnost** [-dy-], -í ж. радикалност
- rádi[o]** [-dy-], -a ср. радио, радиоапарат, радиоприемник: **tranzistorové ~o** транзистор
- radioaktivit[a]** [-dy- -ty-], -y ж. радиоактивност: **území zamořené ~ou** радиоактивно заражена територия, област
- radioaktivně** [-dy- -ty-] нар. радиоактивно
- radioaktivn[í]** [-dy- -ty-], -í, -í радиоактивен
- radioamatér** [-dy-], -a м. радиолюбител
- radiodispečink** [-dy-], -u м. радиодиспечерство, радиодиспечеране
- radioizotop** [-dy-], -u м. хим. радиоактивен изотоп
- radioklub** [-dy-], -u м. радиоклуб, клуб на радиолюбители
- radiolokac[ie]** [-dy-], -e ж. техн. радиолокация
- radiolokačn[í]** [-dy-], -í, -í радиолокационен: ~ **í stanice** радиолокационна станция
- radiolokátor** [-dy-], -u м. радиолокатор
- radiomechanik** [-dy-], -a м. радиомеханик
- radiopřijímač** [-dy-], -e м. радиоприемник
- radiopřehrávač** [-dy-], -e м. радиокасетофон
- radiosoučástk[a]** [-dy-], -y ж. радиоčást
- radiosouprav[a]** [-dy-], -y ж. уредба, радиоуредба
- radiostanic[e]** [-dy-], -e ж. радиостанция
- radiotechnick[ý]** [-dy- -ny-], -á, -é радиотехнически: ~ **ý průmysl** радиотехническа промишленост
- radiotechnik** [-dy- -ny-], -a м. радиотехник
- radiotechnik[a]** [-dy- -ny-], -y ж. радиотехника
- radiotelefon** [-dy-], -u м. радиотелефон
- radiotelefonick[ý]** [-dy- -ny-], -á, -é радиотелефонен; ~ **é spojení** радиотелефонна връзка
- radiotelefonie** [-dy- -ny-], -e ж. радиотелефония
- radiotelegraf** [-dy-], -u м. радиотелеграф
- radiotelegrafick[ý]** [-dy-], -á, -é радиотелеграфен
- radiotelegrafie** [-dy-], -e ж. радиотелеграфия
- radiotelegrafist[a]** [-dy-], -y м. радиотелеграфист
- radiotelegram** [-dy-], -u м. радиотелеграма
- radiotelekomunikac[ie]** [-dy- -ny-], -e ж. радиосъобщения, (радио)телекомуникации
- rádiovk[a]** [-dy-], -y ж. барета, кепе, така
- rádiov[ý]** [rády-], -á, -é който се отнася към радиий
- rádiov[ý]** [-dy-], -á, -é **1.** който се отнася до радиовълни; който се отнася до радиоприемник: ~ **á lampa** радиолампа **2.** който се отнася до радио: ~ **á správa** управление на радиото, радиокомитет
- radiowalkman** [radiovolkmen, rádyovolkmen], -u/-e м. радио уокмен; уокмен с радио
- radist[a]** [-dy-], -y м. радист
- radistick[ý]** [-dy- -ty-], -á, -é радистки; който се отнася до радист
- rad[ít]**, -ím неств. **1.** (кому со; кому в чем, с čím) съветвам (някого нещо, някого в нещо, за нещо): ~ **il mu v práci, s úkolem** той го съветваше в работата, по задачата **2.** (кому со) препоръчвам (на някого нещо), съветвам (някого за нещо): **lékař mi ~il odjet** лекарят ме посъветва да замъна
- rad[ít se]**, -ím се неств. **1.** (s kým, s čím; o kom, o čem) съветвам се, съвещавам се, консултирам се (с някого, за нещо): ~ **it se s lékařem o nemocném dítěti** съветвам се с лекар за болно дете; ~ **il jsem k rozvaze** (аз) призовавах към благоразумие **2.** (-; o čem) правя съвещание (-; за нещо): ~ **it se o dalším postupu, o žácích** съвещавам се за по-нататъшни действия, за ученици ♦ ~~~it se s někým~~ съветвам се, допитвам се до съвестта си
- rad[í]um** [rády-], -a ср. хим. радий (Ra)
- rádi[us]** [-dy-], -a м. **1.** геом. радиус **2.** спец. радиус на действие, обсег, обхват; **akční ~us**

- letadla** максимален обсег, радиус на действие на самолёт
- rád|kyn|ě, -e** *ж.* съвѣтничка, съвѣтница
- radlic|e, -e** *ж.* палешнк, ралник на рало
- radličk|a, -y** *ж.* умал. палешнице, ралнице
- rád|lo I, -a** *ср.* рало, орало
- rád|lo II, -a** *ср. спец.* уред (във вид на колелце с дръжка) за очертаване (при кроене на платове), за кроене на тесто от корà
- radn|í, -ího** *м.* общински съвѣтник
- radnic|e, -e** *ж.* община, кметство: **Staroměstská** ~е Старомѣсткото кметство, Старомѣстката община (в Прага); **mít svatbu na ~i** жѣна се, склѹчвам брак в общината
- radničn|í, -í, -í** общински; който се отнася към кметство
- radno** *нар. предикативно книж.* препоръчително, желателно: **není** ~ не è препоръчително, не сè препоръчва, не è желателно, не è изгòдно
- rádoby** *нар. експр.* сякаш, като че ли: **mluvit ~ vtipně** тòй гòвори с претѣнция за остроумие, сякаш е остроумен
- radost, -i** *ж.* радост, задовòлство: ~ **ze života** жинерàдост; **mít ~ z něčeho** рàдвам се, изпитвам рàдост от нѣщо; **plakat ~i** плача от рàдост; **být ~i bez sebe** не сьм на сèбе си от рàдост; умирам от рàдост; **s ~i** с удовòлствие; **mít po ~i** нищо не излѣзе; не сполу́ча; стàне нѣщо, кòето да ми развали настро̀ението; **světské ~i** свѣтски удовòлствия **2.** в сьчет. ~ **pohledět** рàдост за окòто; (**je to, jde to**) **jedna** ~ *разг. експр.* с̀упер е, добрѣ вьрви, процьф-т̀ява; *разг. експр.* да ти стàне дрàго да гл̀едаш
- radostně** *нар.* рàдостно
- radostnost, -i** *ж.* зарàдваност
- radostn|ý, -á, -é** рàдостен: ~**á událost a**) рàдостно сьбитие, рàждане на детè, увеличàване на сем̀ейството **б)** щàстливо сьбитие
- radov|á, -é** *ж.* остар. женà на сьвѣтник
- radován|ky, -ek** *ж.* само *мн.* развл̀ечения, удовòлствия, празненствà; игри, вес̀елие
- rad|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв. (z koho, z čeho)* рàдвам се (на някого, на нецò): ~**ovat se z úspěchu** рàдвам се на усп̀ех
- radýr|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. остар.* трия с г̀ума
- rafat, -ám** *несв. експр. (po kot, po čet)* **1.** л̀ая злòбно, джàфкам (по някого, по нецò) (за куче) **2.** р̀фам, посягам да уха́пя (някого, нецò) **3.** грубо л̀ая, злослòвья, джàфкам (по адрес на някого) (за човек)
- ráf|ek, -ku** *м.* **1.** техн. джàнта на колелò **2.** р̀амки на очилà **3.** обр̀яч
- rafičk|a, -y** *ж.* остар. разг. стрелкà (на часовник)
- rafinac|e, -e** *ж.* хим. рафиниране (на масла, на захар и под.)
- rafináčn|í, -í, -í** хим. рафиниращ, сл̀ужещ за рафиниране: ~**i instalace** рафинираща инсталация
- rafineri|e, -e** *ж.* рафинерия
- rafinovaně** *нар.* **1.** рафинирано **2.** *прен.* рафинирано, изг̀нчено, лòвко, хитро
- rafinovanost, -i** *ж.* **1.** рафинираност **2.** *прен.* рафинираност, изг̀нченост, лòвкост, хитрост
- rafinovan|ý, -á, -é** **1.** рафиниран, пречистен **2.** *прен.* рафиниран, изг̀нчен, лòвък, хитър
- rafin|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. и св. спец. (со)* рафинирам, пречиствам/пречистя (нецò)
- ragbist|a, -y** *м.* спорт. р̀гбист, състезàтел по р̀гби
- ragby** *ср. нескл. спорт.* р̀гби
- ragbyov|ý, -á, -é** който се отнася до р̀гби: ~**ý zápas** състезàние по р̀гби
- raglán, -u** *м.* **1.** реглàн (кройкà) **2.** *разг.* реглàн (горна дреха)
- raglánov|ý, -á, -é** реглàн; който се отнася до (кройкà) реглàн: ~**ý střih** кройка реглàн; ~**ý rukáv** реглàн р̀кàв
- ragú** *ср. нескл. готв.* рагú: **telecí** ~ телешко рагú; **srnčí** ~ с̀рнешко рагú
- ráhn|o, -a** *ср.* прът, м̀ачта, стòжер, р̀ея
- ráhnov|í, -í** *ср. сьбир.* сист̀ема от корабни м̀ачти
- rachejt|e, -e** *ж.* **1.** остар. експр. рак̀ета **2.** *разг. пейор.* д̀ърта брантия, д̀ъртоф̀елница
- rachitick|ý [-tu-], -á, -é** **1.** мед. рахитичен **2.** *прен.* хилав, н̀емошен
- rachi|tida, rachi|tis [-tu-], -tidy** *ж.* мед. рахит: **dostat ~tidu, onemocnět ~tidou** забол̀ея от рахит
- rachot, -u** *м.* тря̀сък, трòпот, г̀рм̀еж, шум
- rachot|a, -y** *ж.* *разг. експр.* **1.** сьбор̀етина; ст̀ара, грòзна к̀ща **2.** таратàйка, бр̀ичка, ст̀ара колà **3.** ст̀ар, грòхнал чòвек; развалинà **4.** *жарг.* б̀ачкане, р̀абота
- rachotin|a, -y** *ж.* *разг. експр.* **1.** сьбор̀етина; ст̀ара, грòзна к̀ща **2.** таратàйка, бр̀ичка, ст̀ара колà **3.** ст̀ар, грòхнал чòвек; развалинà
- rachot|ít, -ím** *несв. (čít)* тра̀кам, треш̀я, г̀рм̀я, вд̀игам ш̀ум (с нецò): ~**it nádobím** тра̀кам сьс с̀дове
- ráj, -e** *м.* **1.** библ. рай: **být, žít, mít se jako v ~i** жив̀ея р̀айски, като в р̀ая ♦ **studený máj, v stodole** ~ *поговорка* студ̀ен м̀ай, рекòлта без кра̀й **2.** експр. рай, чуд̀есно м̀ясто; източник на щ̀астие, на блаж̀енство: **je tam jako v ~i** там е сьщински рай

raubíř, -e м. 1. крадец, разбойник 2. разг. пейор. нехранимайко, разбойник

raz, **ráz I** числ. нескл. раз, еднò: ~, **dva**, **tři** раз, два, три ◆ **byšněho** ~ **dva** приключа, свърша нещо много бързо, за нѳла време, за две бройки

ráz II, -u м. 1. път, опит; движение: **useknout jedním ~em** отсека наведнѳж, на един път, с един удар; **vypít jedním ~em** изпия на един дѳх; **hned na první** ~ още от първи път; **v ten** ~ начаса, мигновено, веднага 2. откос, замах на косата (при косене) 3. релеф на монета, отпечатък, печат 4. характер, вид, облик: **starobylý ~ města** дѳвен, старинен вид, характер на града; **místní** ~ местен колорит; **otázky praktického ~u** въпроси с практически характер; ~ **doby** дѳх на времето; **úřední** ~ официален характер; **jde to ~ na ~** всѳчко върви бързо, гладко, ритмично 5. език. прекъсване, отдѳляне на съседни вокали; придихание

razance, -e ж. мощност, стремителност, устременост: **vstřelit gól s ~í** стремително вкарам гол

razantní, -í, -í стремителен, устремен, мѳщен: ~í **výbušnina** техн. взрив с повишена мѳщност; ~í **útok** стремителна атака

rázem нар. 1. отведнѳж, изведнѳж 2. внезапно, неочаквано: **byl ~ pryč** той мигновено изчезна

razič, -í, -í техн. 1. пробден: ~í **stroj** пробдѳйна машина (в мини) 2. кѳйто сечѳ (монети): ~í **stroj** машина за сечене на монети

razič, -e м. 1. кѳйто сечѳ монети 2. (минно) миньор-проходчик

razídko, -a ср. печат, клеймò, щампа: **značkovací ~o** клеймò

razič, **rací**, -e ж. хайка, внезапна проверка, ðбиск, блокада

razíř, -ím неск. (со) 1. сѳка (монети, отличителни знаци) 2. пробивам, прокарвам (път, тунел и под.): ~ **si cestu** пробивам си път, прен. издигам се 3. техн. чеканя, занитвам (нещо) 4. издигам, прокламирам, пропагандирам, разпространявам (идеи)

razířko, -a ср. печат, клеймò, щемпел

razířkovat, -uji/разг. -uju неск. (со) подпечатвам (нещо), слагам печат, клеймò (на нещо)

razířkový, -á, -é щемпелов, щамповач; кѳйто се отнася към печат: ~ý **polštářek** тампон за печати

rázně нар. енергично, решително

raznic, -e ж. техн. матрица

ráznost, -i ж. решителност, енергичност

rázný, -á, -é енергичен, решителен: ~ý **krok** ре-

шителна стѳпка; ~á **odpověď** тѳврд, категоричен ðтговор

rázovitě нар. своеобразно, характерно, оригинално, самобитно, типично

rázovitost, -i ж. своеобразие, типичност, характерност, самобитност, оригиналност

rázovitý, -á, -é своеобразен, типичен, самобитен, характерен, оригинален

rázovlý, -á, -é физ. ударен: ~á **vlna** ударна вълна

ráž, **ráž** I, -e ж. калибър

ráž, **ráž** II, -e ж. обикн. в съчет. **být v ~i** разпалил съм се, запален съм (по нещо), в разгара (на нещо) съм; **dostat se do ~e** разгорещя се, разпала се (по нещо)

ražení, -í ср. 1. сечене (на монети), щамповане (върху метал) 2. тип, вид, характер, стил: **člověk osobitého ~í** човек с особен, специфичен характер

ražniči ср./м. нескл. мн., **ražniče** ср. нескл., **ražniče**, -ů м. мн. шийшета

rčení, -í ср. поговорка; крилата фраза, сентенция, пословица, идиом, фразеологизъм: **lidové ~í** поговорка; **ustálené ~í** устойчиво съчетание; **okřídlené ~í** крилата фраза; **obrazné ~í** образен израз; **jeho oblíbené ~í** любимата му поговорка

rdesno, -a ср. бот. пиперче, пачина, пача трѳва (Polygonum)

rdest, -u м. бот. мрѳсник (Potamogeton)

rdít se, -ím se, 3. мн. -í se/-ějí se неск. червя се, изчервявам се, срамувам се: ~ **ít se studem** изчервявам се от съян, потѳвам в земята от срам

rdousřit, -ím неск. (koho, со) задушава, душà, потѳскам (някого, нещо): **reakce ~í kulturu** реакцията потѳска, задушава културата

reagenci, -e ж. хим. реагент, реактив

reagovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (на со; рядко *proti komu, proti čemu*) реагирам, отговарям/отговоря (на нещо), вземам/взема отношение (по някакъв въпрос)

reakce, -e ж. 1. реакция, реагиране, съпротива (срещу нещо): **akce a ~e** действие и противодействие 2. ðтзвук, реакция

reakcionář, -e м. реакционер, книж. ретроград

reakcionářský, -á, -é реакционерски, ретрограден

reakčně нар. реакционно

reakční, -í, -í 1. реакционен 2. ðтветен 3. реактивен

reaktivita [-ty-], -y ж. реактивност

reaktivní [-ty-], -í, -í реактивен

reaktivovat [-ty-], -uji/разг. -uju неск. и св.

1. (koho – вин.) отнѳво призовавам/призова на действителна военна служба (някого)

2. (koho, со) активизирам (някого, нещо)

- reaktor**, -u м. реактор: **atomový, jaderný** ~ атомен, ядрен реактор
- reali|e**, -í ж. мн. реалия, реалии
- realist|a**, -y м. 1. привърженик на реализма, реалист 2. *остар.* реалист, ученик в реална гимназия
- realistický** [-ty-], -á, -é реалистичен
- realit|a**, -y ж. 1. реалност, действителност: **to je tvrdá** ~a това е суровата действителност 2. недвижимо имущество, имот
- realitní|í**, -í, -í който се отнася до недвижими имоти: ~í **kancelář** фирма за търговия с недвижими имоти
- realizac|e**, -e ж. 1. реализация, реализиране, осъществяване 2. пласмент, реализация: ~e **zboží** пласиране, продажба, реализация на стока
- realizační|í**, -í, -í който служи за реализиране: *обикн. в съчет.* ~í **směrnice** конкретни директиви; ~í **opatření** конкретни мерки
- realizm|us**, **realism|us** [-zm-], -u м. реализъм
- realizovat**, -uji/разг. -uju *несв. и св.* реализирам
- reáln|a**, -y ж. *остар.* реална гимназия
- reálně** нар. реално, действително
- reálnost**, -í ж. реалност, осъществимост, действителност
- reálný**, -á, -é реален, действителен, осъществим: ~é **gymnázium** реална гимназия; ~ý **důchod** реален доход; ~á **mzda** *икон.* реална заплата
- rebarbor|a**, -y ж. ревен
- rebelant**, **rebel**, -a м. бунтовник, вълстаник, метежник
- rebelantský**, -á, -é бунтовнически, бунтарски, вълстанически, метежнически
- rebelantství|í**, -í ср. бунтарство, метежничество
- rebeli|e**, -e ж. *остар.* бунт, вълстание, метеж
- rebus**, -u м. 1. ребус: **luštit** ~ решавам ребус, разгадавам загадка 2. *прен.* загадка
- recenz|e**, -e ж. рецензия, отзив
- recenzent**, -a м. рецензент
- recenzní|í**, -í, -í рецензентски; който се отнася до рецензия
- recenzovat**, -uji/разг. -uju *несв. (со)* рецензирам (*нещо*)
- recepce**, -e ж. 1. прием, банкет: **pořadat** ~i давам, устройвам прием 2. рецепция (*на хотел*) 3. *лит.* рецепция, прием, възприемане (*на лит. произведение*)
- recepční|í**, -í, -í който се отнася към прием; банкетен: ~í **místnost** зала за приеми, банкетна зала 2. който се отнася към рецепция (*на хотел*) 3. *лит.* рецепционен; който се отнася към възприемане на литературно произведение
- recept**, -u м. рецепта: ~ **na zhubnutí** рецепта, употребяване, инструкция за отслабване
- reces|e I**, -e ж. *икон.* рецесия
- reces|e II**, -e ж. *разг.* груба шега, ексцентричност: **dělat** ~i грубо се шегувам
- recidiv|a** [-dy-], -y ж. рецидив и *прен.*
- recidivist|a** [-dy-], -y м. рецидивист, непоправим човек
- reciprocit|a**, -y ж. реципрочност, взаимност, взаимноизгодност: ~a **hodnot** *мат.* взаимнообратимост, реципрочност на величини
- reciproční|í**, -í, -í, **reciprok|ý**, -á, -é *мат.* реципрочен, взаимен
- recitac|e**, -e ж. декламиране, рецитиране: **sborová** ~e хорова декламация
- recitační|í**, -í, -í декламаторски, рецитаторски
- recitál**, -u м. рецитал, солова изява
- recitativ** [-či-/ci- -tý-], -u м. рецитатив
- recitátor**, -a м. рецитатор, четец, декламатор
- recitovat**, -uji/разг. -uju *несв. (со)* рецитирам, декламирам (*нещо*)
- redakc|e**, -e ж. 1. редакция (*помещение, институция*) 2. редактиране, редакция: **poslední** ~e **povídky** последна редакция на разказ
- redakční|í**, -í, -í редакционен: ~í **kruh** *остар.* редколегия; ~í **místnost** редакция, редакционно помещение; ~í **uzávěrka** последен подпис за печат
- redaktor**, -a м. редактор: **odpovědný** ~ отговорен редактор; **výkonný** ~ (отговорен) секретар на редакция
- redigovat** [-dy-], -uji/разг. -uju *несв. (со)* редактирам (*нещо*)
- redukc|e**, -e ж. редукция, съкращение
- redukční|í**, -í, -í редукиционен: ~í **dieta** диета за отслабване; ~í **čínidlo** *хим.* възстановител
- redukovat**, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* редуцирам, съкращавам (*нещо*)
- redundanc|e**, -e ж. *спец.* излишък, излишество, редундантност
- redut|a**, -y ж. 1. сграда с танцувална зала 2. *остар.* маскен бал
- refektář**, -e м. манастирска трапезария
- referát**, -u м. 1. реферат, доклад: **mít** ~ изнсям доклад, реферат; ~ **o činnosti** отчетен доклад 2. рецензия, преценка 3. *остар.* отдел: **školský** ~ отдел „Просвета“; **bytový** ~ отдел „Жилищно настаняване“; **má to v** ~u това е в неговия ресор, от негова компетенция е
- referendum**, -a ср. референдум; всенародно допитване, гласуване
- referent**, -a м. 1. докладчик, референт 2. сътрудник в отдел: **zdravotní** ~ сътрудник, работник в отдел „Здравеопазване“; **divadelní** ~ театрален рецензент
- referovat**, -uji/разг. -uju *несв. и св. 1. (о кот, о*

- čet*) докладавам (за някого, за нещо) **2.** (со) рецензирам (нещо)
- reflektor**, -u м. рефлèктор, прожèктор, фар
- reflekt|ovat**, -uji/разг. -uju неск. (на со) **1.** претендирам (за нещо), предявявам претенции, стремя се (към нещо) **2.** отразявам (нещо) **3.** книж. размишлявам (над нещо, върху нещо)
- reflex**, -u м. рефлèкс, отражение, отзвук, реакция на нещо: **nepodmíněný** ~ мед. безусловен рефлèкс; **podmíněný** ~ мед. условен рефлèкс
- reflex|e**, -e ж. **1.** размисъл, медитация **2.** рефлèкс, отражение
- reflexivně** нар. рефлèкторно, по рефлекс, невòлно, несъзнателно, автоматично, механично
- reflexivn|í**, -í, -í **1.** невòлен, несъзнателен, автоматичен, механичен **2.** език. възвратен (за местоимение, глагол) **3.** съзерцателен, философски: ~í **poezie** философска поезия
- reflexivnost**, -i ж. език. рефлексивност, възвратност
- reflexiv|um**, -a ср. език. **1.** възвратно местоимение **2.** възвратен глагол
- reform|a**, -y ж. рефòрма: **měnová** ~a парична рефòрма; **pozemková** ~a поземлена, аграрна рефòрма
- reforma|e**, -e ж. истор. реформация
- reformačn|í**, -í, -í **1.** реформационен: ~í **literatura** литература от периода на Реформацията **2.** реформаторски
- reformátor**, -a м. реформатор
- reformátorsk|ý**, -á, -é реформаторски
- reformist|a**, -y м. реформист, привърженик на реформизъм
- reformistick|ý** [-ty-], -á, -é реформистки
- reformizm|us**, **reformism|us** [-zm-], -u м. реформизъм
- reformn|í**, -í, -í **1.** рефòрмен **2.** реформаторски; който проявява стремеж към рефòрми
- reformovan|ý**, -á, -é реформирован, преобразуван, преустроен: ~á **církev** евангелистка реформаторска църква
- reform|ovat**, -uji/разг. -uju неск. и св. (со) реформирам, преобразувам, преустройвам (нещо)
- refrén**, -u м. рефрèн, припев
- refundanc|e**, -e ж. икон. обезщетение, компенсация; връщане, възстановяване на парична сума
- refund|ovat**, -uji/разг. -uju неск. и св. (со) икон. обезщетявам/обезщетя, компенсирам; връщам/върна, възстановявам/възстановя парична сума
- refúž**, -e ж. островче на úлично платно (при спирка на транспортни средства)
- regál I**, -u м. рафт, полица (за книги)
- regál II**, -u м. истор. изключително държавно право
- regat|a**, -y ж. регата
- regenerac|e**, -e ж. регенерация, възстановяване, освежаване, подновяване
- regeneračn|í**, -í, -í регенерационен, възстановителен
- regener|ovat**, -uji/разг. -uju неск. и св. (кого, со) регенерирам, възстановявам/възстановя, обновявам/обновя: ~ovat **barvy obrazu** освежавам/освежа, възстановявам/възстановя цветове, багри на картина; **buňky se ~jí** клетките се обновяват, регенерират
- regenschor|j** [-chó-], -iho м. диригент на църковен хор
- regent**, -a м. регент
- regiment**, -u м. истор. полк: **jezdecký** ~ кавалерийски полк; **pěší** ~ пехотен полк
- regionalizm|us**, **regionalism|us** [-zm-], -u м. регионализъм
- regionálně** нар. регионално
- regionáln|í**, -í, -í регионален, местен: ~í **muzeum** регионален, областен музей
- registrac|e**, -e ж. регистрация: ~e **závodníků** регистрация на състезатели
- registračn|í**, -í, -í регистрационен
- registratur|a** [-tú-], -y ж. регистратура
- registrovan|ý**, -á, -é регистриран: ~á **tuna** мор. регистър-тон
- registr|ovat**, -uji/разг. -uju неск. и св. (кого, со) регистрирам/зарегистрирам (някого, нещо)
- regresivně** нар. регресивно, назадничаво
- regresivn|í**, -í, -í регресивен, назадничав
- regulac|e**, -e ж. регулация, регулиране, поставяне в ред: ~e **cen** регулиране на цените; ~e **parětí (proudu)** регулиране на напрежението (на електрически ток)
- regulačn|í**, -í, -í регулационен, регулиращ: ~í **zařízení** техн. регулиращ прибор, регулиращо съоръжение; ~í **knoflík** регулационен бутон; ~í **plán** план за регулиране (на нещо)
- regulátor**, -u м. регулатор: ~ **tlaku** регулатор на налягане
- regulérně** нар. регулярно, редòвно, равномерно, нормално
- regulérn|í**, -í, -í регулярен, редòвен, правилен, нормален
- regul|ovat**, -uji/разг. -uju неск. (со) регулирам, насòчвам (нещо): ~ovat **řeku** коригирам корито на река
- rehabilitac|e**, -e ж. **1.** реабилитация, възстановяване на положение **2.** мед. рехабилитация;

- възвръщане, възстановяване на работоспособност
- rehabilitační**, **-í, -í 1.** реабилитационен: **~í řízení** юрид. дело за реабилитация **2. мед.** реабилитационен, възстановителен: **~í cvičení** лечебна физкултура
- rehabilitovat, -uji/разг. -uju** несл. и св. (koho, co) **1.** реабилитирам, възстановявам/възстановявам **2. мед.** рехабилитирам, възвръщам, възстановявам работоспособността, дейността (на различни органи на човешкото тяло и под.)
- reh|ek, -ka** м. зоол. червеноопашка (Phoenicurus)
- recht** нар. разг. обикн. в съчет. **není mi to ~** не ми е по душа; **je mi to ~** по вкуса ми е; **má ~** има право, прав е
- rej, -e** м. хорò, бързо въртене в кръг, кръжене
- rejda, -y** ж. морски рейд, открито пристанище
- rejdař, -e** м. притежател на морски съдове, корабовладелец
- rejdiště, -ě** ср. **1.** игрище за деца **2.** свърталище; място, където се сбърат съмнителни елементи **3.** арена (за действие)
- rejdit, -ím** несл. **1.** шаря насам-натам, циркулирам, движа се бързо и свободно **2.** играя, палувам **3.** танцувам
- rejdivat, -uji/разг. -uju** несл. (čít, по-рядко s čít) **1.** кормувам, насочвам, управлявам (кола, шейна) **2.** движа се бързо насам-натам и лавирам (през нещо)
- rejdy, -ů** м. само мн. интриги, сплетни: **provádět ~y** създавам интриги
- rejnok, -a** м. зоол. скат (Raja)
- rejslek, -ka** м. зоол. острозърла мишка (Sorex)
- rejstřík, -u** м. **1.** регистър, списък: **obchodní ~** юрид. търговски регистър **2.** индекс, указател, показалец: **abecední, jmenný, věcný ~** азбучен, именен, предметен показалец, указател **3.** муз. регистър, диапазон: **hlasový ~** гласов регистър, диапазон
- rejžák** вж. **rýžák**
- rek, -a** м. книж. герой, богатир, юнак
- rekapitulace, -e** ж. рекапитулация, равнометка; резюме
- rekapitulovat, -uji/разг. -uju** несл. и св. (co) рекапитулирам, кратко и ясно обобщавам/обобща (нещо)
- rekc|e, -e** ж. език. рекция, управление
- reklamní, -í, -í** рекламнен: **~í agentura** рекламна агенция
- reklamovat, -uji/разг. -uju** несл. (koho, co) **1.** рекламирам, правя рекламация (на нещо): **~ovat vadný přístroj** правя рекламация на дефектен уред **2.** рекламирам (нещо), правя реклама (на някого, на нещо): **~ovat nový film** рекламирам нов филм; **~ovat knihu** рекламирам книга **3.** изисквам, предявявам претенции
- rekodifikace** [-dy-], **-e** ж. рекодификация, установяване на нова система от правни норми
- rekognoskace, -e** ж. воен. рекогносцировка, проучване, оглед, оглеждане: **~e terénu** рекогносцировка на терен
- rekomand|o I, -a** ср. препоръчана пратка: **dostat, poslat ~o** получа, изпратя препоръчана пратка
- rekomando II** нар. препоръчано; като препоръчана пратка: **dostat, poslat dopis ~** получа, изпратя препоръчано писмо
- rekonstrukce, -e** ж. **1.** ремонт, реконструкция, преустройство, преизграждане, пресъоръжаване: **budova je v ~i** сградата е в ремонт, в реконструкция **2.** възстановяване: **poválečná ~e průmyslu** следвоенно възстановяване на промишлеността; **~e zločinu** юрид. възстановяване, реконструкция на престъпление
- rekonstrukční, -í, -í 1.** реконструкционен, преустройствен, ремонтен: **~í práce** ремонтни работи **2.** възстановителен: **~í plán něčeho** план за реконструкция на нещо
- rekonstruovat, -uji/разг. -uju** несл. и св. (co) **1.** реконструирам, преустройвам (нещо) **2.** възстановявам (нещо)
- rekonvalescence, -e** ж. реконвалесценция, възстановяване на здравето
- rekonvalescent, -a** м. реконвалесцент; човек, който възстановява здравето си; оздравяващ човек
- rekord, -u** м. рекорд: **dosáhnout ~u, vytvořit ~** поставя рекорд; **překonat ~** счупя, подобря рекорд
- rekordman, -a** м. спорт. рекордър
- rekordní, -í, -í** рекорден: **~í výkon, čas** рекордно постижение, рекордно време
- rekreac|e, -e** ж. почивка, отдих: **poslat na ~i** изпратя на почивка; **podniková ~e** почивка, организирана от службата, от работата
- rekreačně** нар. в курортно отношение
- rekreační, -í, -í** курортен, почивен: **~í středisko** почивен дом; курортен център; **~í zájezd** екскурзия; **~í pobyt** почивка, курорт; **~í jízdenka** билет за пътуване с намаление през ваканция
- rekre|ovat se, -uji se/разг. -uju se** несл. почивам, възстановявам силите си, на курорт съм
- rekriminace, -e** ж. книж. обвинение, обвиняване, укор, упрек

rekriminovat, -uji/разг. -uju несл. (koho – вин.) обвинявам, упрёквам (някого)
rekrut, -a м. остар. новобранец
rektor, -a м. ректор
rektorát, -u м. 1. ректорат 2. ректорство
rektorátní, -í, -í ректоратски: ~í kancelář ректорат
rektorský, -á, -é ректорски
rekultivace, -e ж. рекултивация, рекултивирование
rekrutivovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (co) възстановявам/възстановя, култивирам (нещо)
rekurz, -u м. остар. юрид. обжалване, апелация, протест: **podat** ~ обжалвам
rekvalifikace, -e ж. преквалификация, реквалификация
rekviem ср. несл. църк. и муз. реквиём
rekvir|ovat, -uji/разг. -uju несл. (co) реквизирам, секвестрирам (нещо)
rekvizit|a, -y ж. реквизиит, аксесоари, необходими предмети
relace I, -e ж. 1. предаване, излъчване (по радио, по телевизия и под.): **hudební ~e** музикално предаване 2. адм. предаване, движение, съобщение (на служебна информация)
relace II, -e ж. (съ)отношение: ~e mezd (съ)отношение между заплати
relační, -í, -í 1. предавателен, съобщителен 2. съотносителен 3. относителен
relativit|a [-tu-], -y ж. релативност, относителност: **Einsteinova teorie** ~y теория за относителността на Айнщайн
relativizmus [-tu-], **relativismus** [-tu- -zm-], -u м. релативизъм
relativně [-tu-/-tý-] нар. относително, сравнително, релативно: ~ **bohatší** сравнително, относително по-богат
relativní, -í, -í относителен, релативен
relativnost [-tu-/-tý-], -í ж. относителност, релативност
relaxace, -e ж. мед. релаксация, отпускане, освобождаване от напрежение (физическо и умствено)
relé несл. ср. техн. релё
reléov|ý, -á, -é релёен
relevantní, -í, -í книж. релевантен, решаващ, важен, задължителен
relief, -u м. релеф
reliefní, -í, -í релефен (с изпъкнали очертания): ~í mapa релефна карта
religión, -í, -í книж. религиозен, набоджен
relikviář, -e м. църк. дарохранителница
relikvie, -e ж. 1. реликва 2. църк. мощи
rely, rallye [relí] несл. ж. ралий

remilitarizace, -e ж. ремилитаризация, ремилитаризиране
remilitarizovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (koho, co) ремилитаризирам (някого, нещо)
reminiscence [-ny-], -e ж. реминисценция, възпоминание, спомен
remis вж. **remíza II**
remíz, -u м. изкуствено създадена горичка, дъбрава в полето (за ловуване); ловен парк
remíza I, -y ж. депò (трамвайно)
remíza II, -y ж. ремй, равен резултат при състезание (на шах и под.): **hra skončila ~ou** играта завърши наравно
remiz|ovat, -uji/разг. -uju св. и несл. завърша/завършвам, приключо/приключвам среща с ремй
remorkér, -u м. ремаркò, буксир
remosk|a, -y ж. електрическа тэнджера
rendlík, -u м. тэнджерка с дръжка
renegát, -a м. ренегат, предател, изменник, родоотстъпник
renegátský, -á, -é ренегатски, изменнически
renet|a, -y ж. ренета (сорт ябълка)
renescence, renesance, -e ж. ренесанс, възраждане
renesanční, renesanční, -í, -í 1. ренесансов, възрожденски, будителски 2. възродителен, обновителен
renomé несл. ср. реномò
renomovan|ý, -á, -é реномиран, извòстен, прочòт
renovac, -e ж. реставриране, възстановяване, възобновяване, ремòнт: ~e **historických památek** реставриране на исторически паметници
renov|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (co) реставрирам, възстановявам/възстановя, обновявам/обновя, ремонтирам (нещо)
rent|a, -y ж. 1. рента: **pozemková ~a** поземлена рента 2. пенсия: **doživotní ~a** пожизнена рента, пожизнена пенсия; **invalidní ~a** инвалидна пенсия
rentabilit|a, -y ж. рентабилност, доходност
rentabilně нар. рентабилно, доходно, доходносно
rentabilní, -í, -í рентабилен, печеливш, доходен, доходносен
rentabilnost вж. **rentabilita**
rentgen, -u м. 1. рентген, рентгенов апарат 2. физ. рентген
rentgenolog, -a м. рентгенолог
rentgenologický, -á, -é рентгеноложки
rentgenologije, -e ж. рентгенология

rentgen|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого, со) преглеждам на рентген (някого, нещо)

rentgenový вж. **roentgenový**

rentiér [-ty-], -а м. рентиер

rent|ovat se, обикн. третол. -uje se неск. и св. рентира се, оправдава/оправдае съществуването си: **to se mi vůbec ne~uje** това никак не ми е изгодно; **těžba se ne~uje** добивът е нерентабилен

reorganizac|e [-ny-], -е ж. реорганизация, преустройство: **~e školství** реорганизация на образованието

reorganizačn|í [-ny-], -í, -í реорганизационен, преустройствен

reorganiz|ovat [-ny-], -uji/разг. -uju неск. и св. (со) реорганизирам, преустройвам/преустрой (нещо)

reostat, -u м. техн. реостат

reparac|e, -e ж. репарация

reparačn|í, -í, -í репарационен: **~í splátky** репарационни плащания

reparát, -u м. остар. поправителен изпит: **mám ~ z matematiky** имам поправителен изпит по математика

repatriac|e, -e ж. репатриране, завръщане от емиграция, завръщане в отечеството: **~e zavlečených dětí** репатриране на отвлечени деца

repatriant, -a м. репатриант; репатриран, завърнал се от емиграция, завръщач се в отечеството

repatri|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (кого, со) репатрирам, връщам/върна от емиграция,

връщам/върна в отечеството

repertoár, -u м. репертоар

repetent, -a м. малко остар. повтаряч (в училище)

repetice [-ty-], -е ж. муз. 1. повторение, реприза 2. репетиция

repetilk|a, -u ж. бърбрия жена, бърбрица, дърдорйца

repet|it, -ím неск. експр. бърбря, дърдоря, говоря неразбрано

replik|a, -u ж. реплика

replikant, -a м. андроид (робот с вид и качества на човек)

reportáž, -e ж. репортаж: **fotografická ~** фоторепортаж

reportážn|í, -í, -í репортажен

reportér, -a м. репортер, дописник

reportérsk|ý, -á, -é репортерски, дописнически

represál|e, -í ж. само мн. книж. 1. полит. репресалии 2. репресии

repres|e, -e ж. книж. репресия

represivn|í, -í, -í репресивен: **~í opatření** репресивни мерки

representac|e, -e ж. представителство, представяне, репрезентация

representačn|í, -í, -í репрезентативен, представителен, тържествен: **~í fond** фонд за представителни нужди; **~í místnost** зала за тържествени случаи; **~í mužstvo** представителен отбор

representant, -a м. представител: **sněmovna ~ů** камара на представителите; **fotbalový ~** играч в представителен (футболен) отбор

representativně [-ty-/tý-] нар. представително, тържествено, достойно, репрезентативно

representativn|í [-ty-/tý-], -í, -í представителен, репрезентативен, тържествен: **má ~í vystupování** държи се достойно

representativnost [-ty-/tý-], -í ж. представителност, репрезентативност

represent|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого, со)

1. представям официално (някого, нещо) 2. типичен представител съм (на някого, на нещо)

represent|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. достойно, добре се държа, представям се добре: **v společnosti se umí ~ovat** умее да се представя в общество

repríz|a, -u ж. реприза, повторение: **~a staršího filmu** повторно прожектиране на стар филм; **hra má stou ~u** това е стотното представление на пиесата

repriz|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (со) повтарям (нещо)

reprodukce, -e ж. 1. репродукция (на картина) 2. възпроизвеждане (на запис) 3. прерзказ

4. възпроизводство: **prostá, rozšířená ~e** икон. просто, разширено възпроизводство 5. изпълнение (на музика)

reprodukčn|í, -í, -í 1. възпроизводствен 2. репродукционен 3. изпълнителски: **~í soubor** изпълнителски ансамбъл; **~í umění** изпълнителско изкуство

reprodukován|ý, -á, -é звукозаписен, записан: **~a hudba** музика от аудиотехника, от запис

reproduk|ovat, -uji/разг. -uju неск. и св. (со) 1. пресъздавам/пресъздам (случка) 2. възпроизвеждам/възпроизведа (разговор) 3. репродуцирам (картина) 4. възпроизвеждам/възпроизведа (материални блага)

reproduktor, -u м. високоговорител, репродуктор

reptal, -a м. недоволник, мърморко; вечно недоволен от нещо човек

rept|at, -ám неск. (на кого, на со) роптая, мърморя (срещу някого, срещу нещо)

republik|a, -u ж. република: **Česká ~a** Чешка

републіка; **Československá socialistická ~a (ČSSR)** *по-рано* Чехословацка социалистическа републіка (ЧССР); **svazová ~a** съюзна републіка; **lidovědemokratická ~a** *по-рано* народнодемократична републіка; **federativní ~á** федеративна републіка; **parlamentní ~a** парламентарна републіка

republikán, -a *м.* **1.** републиканец **2.** републиканец; член на Републиканска партия (*напр. в САЩ*)

republikánský, -á, -é републикански; който се отнася към републиканец

republikovský, -á, -é републикански; който се отнася към република

reputace, -e *ж.* репутация, реноме, име, имидж: **pokazit (napravit) si ~i** разваля (поправя) си името, репутацията, имиджа

resekcje, -e *ж. мед.* ресекция

resort, resortní *ж.* **rezort, rezortní**

respekt, -u *м.* респект, уважение, почитание

respektive [-ty-] *част.* респективно, сиреч

respektovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (кого, со)* уважавам/уважам, зачитам/зачетам, вземам/взема предвид (*някого, нещо*); съблюдавам (*нещо*): **~ovat zákonu** съблюдавам законите

rest, -u *м. разг.* остатък; недоплатена сума, недовършена работа (*нещо*)

restaurace I, -e *ж.* ресторант: **zahradní ~e** ресторант на открито; **nádražní ~e** гаров ресторант

restaurace II, -e *ж.* реставрация (*и политическа*), реставриране

restaurační I, -í, -í ресторантски

restaurační II, -í, -í реставрационен, реставраторски: **~í snahu** стремѣж да се реставрира, да се възстанови нещо

restaurátor, -a *м.* реставратор

restaurátorský, -á, -é реставраторски

restaurovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* реставрирам, възстановявам/възстановя, възобновявам/възобновя (*нещо*)

restituce [-ty-], **-e** *ж. книж.* реституция, възстановяване, възобновяване

restrikce, -e *ж.* съкращаване, ограничаване: **~e rozpočtu** съкращаване, рестрикция на бюджета

restringovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* съкращавам/съкратя, ограничавам/огранича, намалявам/намаля (*нещо*)

restrukturovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* реструктурирам, преструктурирам (*нещо*)

resumé [-zi-], **řesumé** [rezi-] *ср. нескл.* резюмѣ

resumovat [-zi-], **-uji/разг. -uju** *несв. и св. книж. (со)* резюмирам (*нещо*)

resuscitace, -e *ж. мед.* реанимация

resuscitační, -í, -í реанимационен: **~í oddělení** реанимационно отделение

resystemizace, -e *ж.* преразглеждане на щатни таблици, на система за заплащане

ret, rtu *м.* устна, бърна: **horní, dolní ~** горна, долна устна; **stisknout rty** стисна устни; **kousat se do rtů** хапя си устните; **libat na rty** целувам по устните; **malovat si rty** червя си устни

retardace, -e *ж.* забавяне, закъснение

retnice, -e *ж.* език. устнена съгласна

retň, -á, -é, retň, -í, -í устен: **~á souhláska** език. устнена съгласна

retorika, -y *ж.* реторика, красноречие, ораторско изкуство

retranslační, -í, -í ретранслационен: **~í stanice** ретранслационна станция

retrográdní, -í, -í който е, който върви в обратна посока, отзад напред; обратен, ретрограден: **~í slovník** език. обратен речник

retrospektiv[a] [-ty-/tý-], **-y** *ж.* ретроспектива

retrospektivní [-ty-/tý-], **-í, -í** ретроспективен: **~í film** ретроспективен филм

retuš, -e *ж.* ретуш, ретуширане

retušovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* ретуширам (*нещо*)

rév[a, -y *ж. бот.* лоза (Vitis)

revalvacje, -e *ж. икон.* ревалвация, ревалоризация

revanš, -e *ж.* реванш

revanšista, -y *м.* реваншист

revanšistický [-ty-], **-á, -é** реваншистки

revanšizmus, revanšism[us] [-iz-], **-u** *м.* реваншизъм

revanšovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. и св. (кому за со)* реванширам се, отблагодарявам се/отблагодаря се (*на някого за нещо*)

reveň, -ně *ж. бот.* ревѣн (Rheum)

reveňový, -á, -é ревѣнов: **~ý květ** ревѣнов цвят

revers, -u *м.* **1.** реверс, поръчителство, гаранция, обещание: **propustit z nemocnice na ~** пусна от болница срещу подпис, на собствена отговорност **2.** обратна страна на монѣта

revidovat, -uji/разг. -uju *несв. и св. (со)* **1.** ревизирам, разглеждам/разгледам, преразглеждам/преразгледам (*нещо*): **~uji svůj poměr k něčemu** преразглеждам/преразгледам отношѣнието си към нещо **2.** проверявам/проверя, контролирам

revír, -u *м.* **1.** (горски) участък **2.** минен басѣйн: **Ostravsko-Karvinský uhelný ~** Остравско-

- чивост, съпротива: **pasivní ~e** пасивна съпротива (*на организма*)
- rezistentní**, **-í, -í** резистентен, устойчив, съпротивляващ се: **~í choroba** упорито заболяване
- rezivět, rezivost, rezivý** *вж. rezavět, rezavost, rezavý*
- rezoluc|e, -e** *ж.* резолюция: **protestní ~e** протестна резолюция
- rezolutně** *нар.* решително, категорично
- rezolutní**, **-í, -í** решителен, категоричен, безапелационен: **~í odpověď** решителен, категоричен отговор
- rezolutnost, -i** *ж.* решителност, категоричност, безапелационност
- rezonanc|e, -e** *ж.* резонанс, отзвук
- rezonanční**, **-í, -í** резониращ, резонансов, звучащ
- rezon|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. и св. (на со)* резонирам (*на нещо*)
- rezort, resort** [-zo-], **-u** *м.* ведомство, ресор: **ministr bez ~u** министър без портфейл
- rezortní**, **resortní** [-zo-], **-í, -í** ведомствен, ресорен: **~í výzkumný ústav** ведомствен изследователски институт
- rezovatět, rezovatý** *вж. rezavět, rezavý*
- rezultát, -u** *м. книж.* резултат, ефект
- rež, rži** *ж. бот. сел. стоп.* ръж (*Secale cereale*)
- rež|e, -e** *ж.* 1. разходи, режийни разходи: **ve vlastní ~i** за своя сметка, на собствени разходи 2. режисура, постановка: **mít ~i** режисирам, поставям; **asistent ~e** асистент-режисьор 3. *в съчет.* **tabáková ~e** управление на държавен тютюнев монопол
- režijně** *нар.* 1. режийно, по отношение на разходи, разходи 2. режисьорски, в режисьорско отношение, постановъчно: **hra je ~ dobře pracována** пиесата е режисьорски добре поставена
- režijní**, **-í, -í** 1. режийн, разходен: **~í náklady, vydání, výlohy** режийни разходи, разходи; **za ~í cenu** на цена по себестойност; **~í jízdenka** билет с намаление; **~í byt** държавна квартира 2. режисьорски: **~í koncepce** режисьорска концепция
- režim, -u** *м.* 1. режим, строй: **demokratický ~** демократичен режим; **svrhnutí vojenský ~** свалиха, събориха военен режим 2. *мед.* режим, условия на живот: **denní ~** дневен режим; **léčebný ~** лечебен, оздравителен режим; **~ hospodárnosti** режим на икономии
- rež|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. и св. (со)* режисирам и *прен.*; поставям пиеса, филм
- režisér, -a** *м.* режисьор, постановчик: **filmový ~** кинорежисьор
- režisérský**, **-á, -é** режисьорски
- režn|ý, -á, -é** 1. ръжен 2. груб, необлагоден
- ribstol, -u** *м. физкулт.* шведска стена (*гимнастически уред*)
- ricinov|ý, -á, -é** рицинов, *обикн.* **~ý olej** рициново масло
- rigol, -u** *м.* 1. отводнителна канавка 2. дупка, вдлъбнатина на пътя
- rigorózn|í, -í, -í** строг, безкомпромисен, решителен, ригорозен
- rigorózum, -a** *ср.* үстен изпит за получаване на докторска титла
- rikš|a I, -i** *ж.* рикша (*кола*)
- rikš|a II, -i** *м.* рикша (*човек*)
- ring, -u** *м.* ринг
- ringov|ý, -á, -é** рингов; *в съчет.* **~ý rozhodčí** съдия на ринга
- risk|ování** ~~ж.~~ **~ování** *ж.* който рискува, той печели
- riskantně** *нар.* рисковано, опасно, несигурно
- riskantní**, **-í, -í** рисков, опасен, несигурен, рискован
- riskantnost, -i** *ж.* рискованост, опасност, несигурност
- risk|nout, -nu** *св. разг.* рискувам, осмеля се: **já to ~u** ще рискувам (*да го направя*)
- risk|ovat, -uji/разг. -uju** *несв. и св.* рискувам, осмелявам се/осмеля се: **~ovat život** рискувам живота си; **~oval, že přijde pozdě** рискуваше да закъснее
- rituál, -u** *м. църк.* ритуална обредна книга
- rituální**, **-í, -í** ритуален: **~í sebevražda** ритуално самоубийство
- rit|us, -u** *м.* ритуал, обред; църковен чин
- rival, -a** *м.* съперник, противник
- rivalit|a, -y** *ж.* съперничество
- rizik|o, -a** *ср.* риск: **vzít na sebe ~o ztráty** поемам риск от загуби; **na vlastní ~o** на собствен риск
- rizikov|ý, -a, -é** рискован, опасен: **~é pracoviště** рисковано работно място
- rizot|o, -a** *ср.* ризото, задушено месо с ориз
- rmen, -u** *м. бот.* подръмниче, бяла рада (*Anthemis*)
- rmout|it, -ím** *несв. (koho, co)* опечалявам, огорчавам, тормозя (*някого, нещо*): **co Vás ~í?** каквo ви огорчава, тормози?
- rmout|it se, -ím se** *несв.* огорчавам се, опечалявам се, натъжавам се, тормозя се, измъчвам се
- rojalist|a, -y** *м.* роялист
- rób|a, -y** *ж.* дълга официална рокля
- robátk|o, -a** *ср. умал. книж.* кърмаче, пеленаче, детенце, рожба
- robě, -te** *ср. книж.* кърмаче, пеленаче, детенце, рожба

rob|it, -ím *несв. (со) разг.* работя, прая, върша (нещо): **co pořád ~iš?** каквò праявиш? каквò всè майсториш?
robot, -a *м.* 1. *също и -u* *м.* *неодуш./одуш.* робòт (машина): **kuchyňský ~** домакински робòт, миксер 2. *одуш.* робòт *и прен.*; човèк, който много работи
robot|a, -y *ж.* 1. *истор.* ангария, принудителен труд 2. тежка работа, изнурителен, каторжен труд, бъртене, трèпане
robotnický *нар.* безплатно, във вид на ангария
robotník, -a *м.* 1. селянин, който работи ангария 2. работник
robot|ovat, -uji/разг. -uju *несв. истор.* работя ангария
robustní|í, -í, -í *жк.* силен, мощен, едър: **~í muž** едър, *жк.* силен, мощен мъж
ročenk|a, -y *ж.* годишник, алманàх
ročně годишно, на година, всяка година: **jednou dvakrát ~** един-два пъти годишно; **sborník vychází ~** сборникът излиза всяка година
roční|í, -í, -í 1. годишен: **čtyři ~í doby** четири годишни времена 2. *едногодишен:* **~í dítě** *едногодишно дете;* **~í příjem** годишен дòход
ročník, -u *м.* 1. клàс, кùрс, випуск, нàбор: **první ~** първа година, кùрс, клàс; **je stejný ~ (se mnou)** връстник, връстница, сънàборник ми е; **je mladší ~ (než já)** по-млад(а) е от мèn; **absolventi ~ 1999** абсолвèнти от випуск 1999 г.; **odvodní ~** военен нàбор; **XXX. ~ Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech XXX** международен кинофестивàл в Карлови вàри 2. годишно течèние на спи-сàние, на вèстник
rod, -u *м.* 1. род: **význačný ~** забележителен рòд ствено, в кръвтà им е 2. династия; **panovnický ~** цàрстваща, управляваща династия 3. произход, рождèние: **je ~em Čech** по произход, по рождèние е чèх; **to je ~em** това е по рождèние, вродèно е 4. *в съчет.* **mluvnický ~ jmenný** *език.* граматичен рòд: **mužský, ženský, střední ~** мъжки, жèнски, среден рòд 5. *в съчет.* **slovesný ~** *език.* залòг (на глагола): **činný ~ slovesný** действителен, деятелен залòг; **trpný ~** страдателен залòг
rodák, -a *м.* земляк, съотèчественик
rodič, -e *м.* родител, *обикн. мн.* **rodič|e, -ů** родители: **nevlastní ~e** родители-осиновители
rodičk|a, -y *ж.* родилка
rodičovsk|ý, -á, -é родителски: **~é sdružení** родителска срèща (в училище); **~á láska, povinnost** родителска любов, родителско задъл-жение

rodičovstv|í, -í, -í *ср.* майчинство, бàщинство, родителство; качеството да си родител
rodid|la, -el *ср.* *само мн.* детерòдни òргани, жèнски пòлови òргани, гениталии
rodil|ý, -á, -é, обикн. в съчет. ~ý **Čech** чèх по произход, чèх по рождèние; **~ý mluvčí** носител на езика
rodin|a, -y *ж.* сèмейство: **založil si ~u** тòй се задомì; **početná ~a** многобройно, многолюдно сèмейство; **hlava ~y** глава на сèмейство; **člověk bez ~y** човèк без сèмейство; **je z dobré ~y** от добрò сèмейство е; **chodí (k někomu) do ~y** посещàва (някакво) сèмейство; **má ~u** òма сèмейство, сèмèен/сèмèйна е; **čeká ~u** тòй/тjà очàква дете, чàка да му /ì се роди дете
rodinn|ý, -á, -é сèмèен: **~é přídavky** сèмèйни дòбавки; **~é poměry** сèмèйни отношèния; **~ý stav** сèмèйно положèние; **v ~ém kruhu** в сèмèен кръг; **~ý příslušník** члèn на сèмейство; **~ý domek** *еднофамилна къща;* **~é právo** сèмèйно прàво
rodišt|ě, -ě *ср.* месторождèние, рòдно мjàто
rodil|it, -ím *несв. 1. (koho, co)* рàждам (някого, нещо), дàвам плòд 2. (со) порàждам, създàвам (нещо)
rodil|it se, -ím se *несв. 1.* рàждам се 2. *обикн. третол.* **-í se** порàжда се, възниква
rodn|ý, -á, -é рòден: **~á země** рòден край, родина; **~á řeč, ~ý jazyk** рòдна рèч, рòден език; **~é jméno** малко òме; òме по рождèние; **~ý list** свидèтельство, àкт за рàждане
rododendron, -u *м.* *бот.* рододендрòн (Rhododendron)
rodokaps, -u *м.* булевàрден детективски ромàн
rodokmen, -e/-u *м.* родослòвие, родослòвно дър-вò: **pes s ~em** кùче с родослòвие (*породисто*)
rodopis, -u *м.* генеалòгия, родослòвие
rodov|ý, -á, -é 1. рòдов, фамилен: **~é jmění** сèмèйно имùщество, рòдов имòт; **~ý znak** фамилен, сèмèен гèрб; **~á šlechta** потòмствено дворянство, **~é zřízení** рòдов стрòй; **~ý náčelník** старейшина на рòд 2. *език.* който се отнàся до граматичен рòд: **~á koncovka** окончàние за рòд; рòдово окончàние
roentgen [re-], -u *м.* рèнтген
roentgenov|ý, rentgenov|ý, -á, -é, Roentgen|ův [re-], -ova, -ovo рèнтгенов; *обикн. в съчет.* **~é/Roentgenovy paprsky** рèнтгенови лъчи; **~ý snímek** рèнтгенова снимка; *техн.* **Roentgenův přístroj** рèнтгенов апарàт
roh, -u *м.* 1. рòг (на живòтно): **tvrdý jako ~** твърд като кòкал, като кàмък; **~ hojnosti** рòг на изобилието; **narostly mu ~y** тòй стàна надмèнен, високомèрен; **vystřkovat ~y** показвам

си рогата, налагам си мнението **2.** муз. рог: **lesní** ~ валдохорна **3.** ъгъл, кошче: **bydlím na ~u** живя на ъгъла (на улицата); **bazén v ~u za-
hľadím** (на рогата) **4.** **vta**
грубо хукна да бягам, плъо си на петите,
избягам; **vidět za ~** далновиден съм **4.** спорт.
кърнер, ъглов удар: **kop z ~u** ъглов удар; **srazit
míč na ~** извадя топката в ъглов удар
roháč, -e m. **1.** рогато животно **2.** зоол. бръмбар-
рогач (Lucanus)
rohačk|a, -y ж. двузъба вилица
rohač|ky, -ek ж. само мн. шейна с високо из-
вити отпред плъзове
rohatý I, -á, -é 1. рогат **2.** ъглест, рѣбест, *прен.*
рѣбат
rohatý II, -ého m. експр. дявол, рогатият
rohlíč|ek, -ku м. умал. хлѣбче
roh|a (спортивно) **жѣ** **qf**
někoho ~em разг. експр. лесно, баламски из-
лъжа някого; избудалкам някого
rohován|í, -í ср. спорт. бокс
rohovatě|n|í, -í ср. мед. вроговяване, вкостеня-
ване, втвърдяване: **~í buněk** вроговяване на
клетките
rohovat|ět, обикн. третол. -í, 3. мн. -ějí/-í неск.
вроговява се, става като рог, вкостенява се
rohovin|a, -y ж. рогово вещество (нокти, рога,
копита и под.)
rohovit|ý, -á, -é рогообразен, роговиден, рогов
rohovk|a, -y ж. мед. роговица (на око)
rohovnick|ý, -á, -é боксьорски: **~é utkání** срѣща
по бокс
rohovník I, -a м. спорт. боксьор
rohovník II, -u м. бот. рожков, рожковец, кози
рог (Ceratonia)
rohov|ý, -á, -é 1. рогов **2.** ъглов: **~ý gauč** ъглово
канапѣ, диван под ъгъл
rohož, -e ж. рогозка, рогозина: **slaměná ~** сла-
мена рогозка
rohožk|a, -y ж. изтривалка, малка рогозка: **oči-
stit, utřít si boty o ~u** изтрия си обувките в
изтривалка
rocháda *вж. rošáda*
roj, -e м. рой, рояк, ято: **~ letadel** ято самолѣти;
meteorický ~ метеоритен поток
roj|ít se, -ím se неск. 1. роя се: **včely se ~í** пчелите
се роят **2.** тълпѣ се: **davý se ~í po ulicích** експр.
тълпѣте се множат, роят по улиците
rojnic|e, -e ж. воен. верига: **jít v ~i** вървя във
верига
rok, -u м. **1.** година: **loňský, minulý ~** миналата
година; **letošní, tento ~** тази, сегашната го-
дина; **půl ~u** половин година; **během ~u** в те-
чение на годината; **koncem ~u** в края на го-

дината; **před ~em** преди една година; **za ~**
след една година; **do ~a** до една година; **~ na**
to една година след това; **po roce praktiky**
след една година практика; **o ~ později** една
година по-късно; **jednou za ~** веднѣж годиш-
но; **po celý ~** през цялата година; **každý ~,**
každým ~em, ~ co ~ ежегодно, всяка година;
~ od ~u от година на година; **dostal dva ~y**
осѣдиха го на две години (*затвор*); **školní ~**
учѣбна година; **obyčejný, přestupný ~** обик-
новѣна, високосна година; **světelný ~** светлин-
на година; **Nový ~** Нова година; **je mu deset
~ů** той е на десет години; **jde mu na desátý ~**
той започна/кара десѣтата година; **je o pět ~ů
starší než já** с пет години е по-възрастен/по-
възрастна от мѣн; **jsou jen ~ od sebe** породѣни
са; разликата им е само една година
rokfór, -u м. рокфѣр (*сирене*)
rokl|e, -e, roklin|a, -y ж. овраг, ѓрва, малка прѣ-
паст
rokok|o, -a ср. изк. рококо
rokokov|ý, -á, -é който е в стил рококо
rok|ovat, -uji/разг. -uju неск. (o čem) обсѣждам,
разисквам (*нещо*), преговарям, съвѣщавам се,
бесѣдвам (*за нещо*)
roláda *вж. ruláda*
rol|e I, -e ж. остар. нѣва: **úrodná ~e** плодородна
нѣва
rol|e II, -e ж. 1. рѣля: **titulní ~e ve filmu** главна
рѣля във филм; **vystupovat v ~i někoho** изпъл-
нявам рѣлята на някого **2.** *прен.* рѣля, значѣ-
ние, фѹнкция, положѣние: **hrát důležitou,
významnou, velkou ~i** играя значителна, важ-
на, голяма рѣля; **převzít ~i někoho** поѣма рѣ-
лята на някого
rol|e III, -e ж. руло (хартѣя)
rolet|a, -y ж. щѣра, ролѣтка: **stáhnou, vytáhnou**
~u ще сваля, ще вдигна щѣрата, ролѣтката
rolnick|ý, -á, -é земеделски, сѣлски: **~é masy** сѣл-
ски маси, сѣлячество; **~á vláda** сѣлско, земе-
делско правителство
rolnictv|o, -a ср. сѣлячество
rolničk|a, -y ж. звѣнчѣ, камбанка (*на шейна, на
кон*)
rolník, -a м. сѣлянин, земеделец: **drobný ~** дрѣ-
бен сѣлянин; **střední ~** срѣден сѣлянин; **indi-
viduálně, soukromě hospodařící ~** частен сѣл-
ски стопанин; **družstevní rolníci** сѣляни-ко-
оператори
rolovan|ý, -á, -é навѣт на руло (*за шунка и под.*)
rol|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co) 1. свѣвам (*не-
що*) на руло **2.** търкалям се (*върху колаела*)
romadúr, -u м. пикантно топѣно сирене
román, -u м. 1. роман: **životopisný ~** биогра-

фичен ромán; **dobrodružný** ~ приключенски ромán; **veršovaný** ~ ромán в стихове; **to je celý** ~ *прен.* заплетена, слòжна истòрия; цял ромán **2.** ромán, преживяване: **prožil hotový** ~ той изживя цял ромán

romanc|e, -e *ж. лит. муз.* романс

romanet|o, -a *ср.* романето (*малка белетристична форма, в която постепенно привидно научно се разкрива някоя загадъчна случка*)

romanist|a [-ny-], **-y** *м. лит.* **1.** романист **2.** сценарист **3.** романист; студент, специалист по ромánска филология

romanistick|ý [-ny-], **-á, -é** романистки; който се отнася към романистика

romanistik|a [-nysty-], **-y** *ж.* романистика, ромánска филология

romanopis|ec, -ce *м.* романописец; създател, автор на ромáni

románov|ý, -á, -é ромánов; който се отнася до ромán: ~ý **cyklus** цикъл ромáni; ~á **postava** герòй в ромán; ~ý **příběh** измислена случка, като в ромán

románský, -á, -é ромánски: ~é **národy** ромánски нарòди; ~é **jazyky** ромánски езици; ~ý **sloh** ромánски стил

romanticky [-ty-] *нар.* романтично

romantick|ý [ty-], **-á, -é** романтичен: ~ý **básník** поет-романтик; ~á **povaha** романтичен характер

romantičnost [-ty-], **-í** *ж.* романтичност

romantik [-ty-], **-a** *м.* **1.** романтик, мечтател, идеалист **2.** романтик; привърженик, представител на романтизма

romantik|a [-ty-], **-y** *ж.* романтика, романтичност

romantizm|us [-ty-], **romantism|us** [-tyz-], **-u** *м.* романтизъм

ronit, -im *несв (со)рòти(нец)* ♦ ~**it** *сърòти*
сълзи, плача

rop|a, -y *ж.* нефт

ropn|ý, -á, -é нефтен, петролен: ~é **produkty** нефтени продукти, нефтопродукти

ropovod, -u *м.* нефтопровод, петролопровод

ropuch|a, -y *ж. зоол.* крастава жаба (*Bufo*)

rorát|y, -ů *м. само мн.* католическа úтринна литургия преди Кòледа, богослужение през кòледните пòсти

rorýs, rorejs, -a *м. зоол.* чèрна лястовица (*Miscogaster*)

ros|a, -y *ж.* росà: **krůpěj** ~у капка росà

rosnatk|a, -y *ж. бот.* росянка (*Drosera*)

rosničk|a, -y *ж. зоол.* дървèsна жаба (*Hyla arborea*): ~a **předpovídá počasí** дървèsнатая жаба предсказва времето

rosn|ý, -á, -é росен; който се отнася към росà: ~é **krůpěje** капки росà

rosol, -u *м.* пачà, желè, пихтия: **ryba v ~u** желирана риба; **ovocný** ~у плодово желè

rosolovat|ět, обикн. третол. -í, 3. мн. -ějí/-í *несв.* желира се, става пихтиест

rosolovit|ý, -á, -é желеобразен, пихтиест, пихтиеобразен; ~á **hmota** пихтиеста материя

rostbíf, -u *м.* рòстбиф

rostlin|a, -y *ж.* растèние: **léčivý** ~у лечèбни, лекарствени растèния; **kulturní** ~у културни растèния; **technické, průmyslové** ~у технически, промишлени растèния, култура; **okrasné** ~у декоративни растèния; **olejnaté** ~у маслодайни култури

rostlinář, -e *м.* **1.** растениевèд **2.** *остар.* хербарий

rostlinn|ý, -á, -é растителен: ~á **výroba** растително производство; растениевèдство; ~é **bohatství kraje** растително богатство на областта; ~ý **tuk, olej** растително мàсло

rostlinopis, -u *м.* ботаника

rostlinstv|o, -a *ср.* събир. растителност

rostl|ý, -á, -é **1.** израснал, снажен, стрòен: **pěkně** ~ý **chlapec** добрè слòжено момчè **2.** естèствен (*противопол.* изкùствен)

rostoucí, -í, -í **1.** растящ **2.** увеличаващ се, нарастващ

rošád|a, rochád|a, -y *ж. спорт.* рокàда (*в шахмата*)

rošt, -u *м.* скàра: ~у **na třídění uhlí** скàри за триаж на вèглища; **roštěná na ~u** (тèлешка) пържòла на скàра

rošáck|ý, -á, -é *разг. експр.* **1.** нахàлен, буйен, хлапàшки **2.** закачлив, пàлав

rošák, -a *м. разг. експр.* **1.** калпазàнин, нахàлник, бездèльник, негодник, хулигàн **2.** пàлавник

roštěná, -é, roštěnk|a, -y *ж.* задушèно тèлешко филè

roštěněc, -ce *м.* филè

rošt|í, -í *ср.* събир. сьчки, хрàсти: **schovat se do ~í** скрия се в хрàсти

rot|a, -y *ж. воен.* рòта: **samopalná ~a** рòта автоматчици; **rádiová ~a** радиорòта; **ženižní ~a** сàпьòрска рòта

rotac|e, -e *ж.* ротàция, вèртèне: ~e **země kolem osy** вèртèне на земята около остà ÿ

rotačk|a, -y *ж.* ротациòнна, ротативна машинà за печàт; ротативка

rotačn|í, -í, -í ротациòнен: ~í **stroj** ротациòнна машинà; ~í **čerpadlo** ротациòнна пòмпа; ~í **pec** вèртяща се пèц

rotaprint, -u *м.* ротапринт, офсет

rotaprintov|ý, -á, -é ротапринтов, офсетов

rotmistr, -a м. воен. остар. ротмистър
rotní, -í, -í рѳген
rotný, -ého м. воен. старши сержант
rotor, -u м. рѳтор
rotorový, -á, -é рѳторен
rotovat, -uji/разг. -uju неск. въртѳ се
rotunda, -y ж. ротѳнда
roub, -u м. 1. клин, тѳпа 2. калѳм, присад 3. кѳл за врѳзване на снѳпи
roubení, -í ср. 1. сѳчене, дялане 2. огрѳда, парапѳт
roubený, -á, -é направен от дѳрвен материал; сглобѳен от дѳски, от греди: ~á studna клѳде-нец с дѳрвен парапѳт
roubík, -u м. 1. кѳлче за стягане на снѳпи 2. кант, тѳпа 3. предмет за запѳшване на уста
roubit, -ím неск. 1. (со) строй (нещо) от греди 2. (со ѳети) присѳждам, ашладѳсвам (нещо на нещо) 3. (со) порѳбвам, кантѳрам (нещо) 4. (со) обгрѳждам с парапѳт (нещо)
roubovat, -uji/разг. -uju неск. (со ѳети) при-сѳждам, ашладѳсвам (нещо на нещо)
rouge вж. rŭž
rouhat se, -ám се неск. (кѳти, ѳети) кощѳнствам, богохѳлствам (срѳцу някого, срѳцу нещо)
rouhavý, -á, -é кощѳнствен, богохѳлен, ру-гѳтелски
roucho, -a ср. одѳжда, рѳхо; тѳржѳствена, официѳлна дрѳха: řeholní ~o монѳшеско рѳсо
 ♦ **rouchno** бѳлѳо, сѳн костѳм; с адѳмово, с ѳвино облеклѳ (гол)
rouno, -a ср. рѳно
roup, -a м. зоол. глист, острица (Axiuris, Ente-riis) на еднѳ мѳсто
rouřa, -y ж. 1. трѳбѳ, кѳнец: okapová ~a вод-достѳчна трѳбѳ, кѳнец; plynová ~a газопро-водна трѳбѳ; vodovodní ~a водопровѳдна трѳбѳ; výfuková ~a ѳуспух 2. рулѳ: ~a papíru рулѳ хартѳя
rousat se, -ám se неск. гѳзя (из) рѳсна трѳва
roušková, -y ж. 1. бѳло, воѳл, покривѳло: smu-teční ~a траурна воѳлѳтка; pod ~ou přátelství, pomoci прен. под мѳската, под предлѳг, под прѳтѳкт на приятѳлство, на пѳмощ 2. мед. мѳрлена мѳска
routa, -y ж. 1. бот. седѳфче (Ruta) 2. диамѳнт, шлифѳван като мѳлка пирамѳдка
rov, -u м. книж. и поет. грѳб, мѳгила
roveň, -ně ж. обикн. в сѳчет. stavѳt někoho, něco na ~eň s někým, s něčím сравнѳвам ня-кого, нѳщо с някого, с нѳщо; поставѳям някого, нѳщо на равна ногѳ с някого, с нѳщо; еднѳкво оцѳнявам някого, нѳщо с някого, с нѳщо; bŭt,

stát na ~ni s někým на еднѳ равнѳще сѳм с някого; рѳвен сѳм с някого
rovina, -y ж. 1. равнинѳ: úrodná ~a плодѳрѳд-на равнинѳ; náhorní ~a плѳтѳ; na ~ě на рѳвно мѳсто; v ~ně... на равнѳщѳто на...; nad ~ou ně-čeho над равнѳщѳто на нѳщо 2. мат. плѳскѳст: promítací ~a плѳскѳст, равнинѳ на проѳекция; nakloněná ~a наклѳнена равнинѳ, плѳскѳст 3. равнѳще: ve filmu jsou dvě ~y филмѳт е из-рѳвен
 казѳвам нѳщо рѳво в очѳте, дирѳктно, прѳмо
rovinatý, -á, -é равнинен (терен, местнѳст)
rovinka, -y ж. умал. равнинкѳ 2. спорт. cílová ~a финѳл, финиш
rovinný, -á, -é мат. равнинен, плѳскѳ: ~á plocha плѳска повѳрхност, плѳскѳст; ~á geometrie планимѳтрия; ~é zrcadlo плѳско огледѳло
rovnačka, -y ж. техн. рихтовѳлна машинѳ, измерѳвателна машинѳ, станѳк
rovnat, -ám неск. (со) 1. изравнѳвам, уравниѳвам, изпрѳвам (нещо): ~at zѳda изпрѳвам, изпѳвам грѳб 2. нарѳждам, подрѳждам (нещо): ~at si v hlavѳ обмѳслям 3. изпрѳвам (нещо)
rovnat se, -ám se неск. (кѳти ѳит) 1. сравнѳвам се, равнѳвам се (с някого по нещо) 2. обикн. третѳл. -á se (ѳети) мат. рѳвно; е рѳвно: x se ~á y x е рѳвно на y (x=y)
rovně нар. рѳво, направо, рѳвно, изпрѳвено: jít ~ върѳя направо; ~ přistřižené vlasy рѳвно подстригана косѳ; sedѳt ~ седѳ изпрѳвен(а)
rovněž нар. сѳщо такѳ, сѳщо
rovnice, -e ж. мат. хим. физ. уравнѳние: ~e o jedné neznámé, o dvou neznámých уравнѳние с еднѳ, с двѳ неизѳвѳстни; ~e kvadratická, dru- hého stupně квадратно уравнѳние
rovník, -u м. геогр. екѳвѳтор
rovníkový, -á, -é екѳвѳториѳлен
rovnítko, -a ср. знѳк за рѳвенство
rovnoběžka, -y ж. 1. мат. ѳспоредна, пара- лѳлна линѳия 2. геогр. паралѳл
rovnoběžně нар. ѳспоредно, паралѳлно
rovnoběžník, -u м. геом. ѳспоредник
rovnoběžnostěn, -u м. геом. паралелѳпѳед
rovnoběžný, -á, -é паралѳлен, ѳспореден на нѳщо
rovnocennost, -i ж. екѳвивѳлѳнтност, равнѳзнѳчен-ност, равнѳстѳйност, равнѳцѳнность
rovnocenný, -á, -é равнѳстѳен, равнѳзнѳчен, равнѳцѳнен, екѳвивѳлѳnten: ~ý soupeř равнѳ-стѳен сѳпѳрнник
rovnodennost, -i ж. равнѳдѳнствие
rovnoměrně нар. равнѳмѳрно: ~ rozložený равнѳмѳрно разположен
rovnoměrný, -á, -é равнѳмѳрен: ~ý pohyb равнѳмѳрно движѳние

rovnoprávně нар. равнопървно
rovnoprávnost, **-í** ж. равнопървие
rovnoprávní, **-á**, **-é** ж. равнопървен
rovnoramenný, **-á**, **-é** геом. равнобедрен: **~ý trojuhelník** равнобедрен триъгълник; **~á páka** равнорамнен лост
rovnost, **-í** ж. 1. първост, правота: **~ulic** първост на улици 2. равенство: **volnost**, **~**, **bratrství** свобода, равенство, братство 3. първост: **~dlažby** първост на настилка
rovnostářský, **-á**, **-é** който се отнася към уравнителка: **~é tendence** тенденции към уравнителка
rovnostářství, **-í** ср. уравнителка
rovnostranný, **-á**, **-é** равностранен
rovnou нар. 1. направо, право: **jdu ~ domů** отивам си направо вкъщи; **řekl mu ~ do očí** каза му право в очите 2. веднага: **co vydělá, to ~ utratí** разг. каквото изчука, веднага изчука
rovnouhý, **-á**, **-é** равногълен
rovnováha, **-y** ж. равновесие, баланс: **ztratit ~u** загубя равновесие; **~a sil** равновесие на силите; **vyvést někoho z ~y** извадя от равновесие, ядосам някого; **misky vah jsou v rovnováze** весните са в равновесие; **udržel duševní ~u** той запази вътрешно спокойствие, равновесие, самообладание
rovnovážný, **-á**, **-é** равновесен: **~á poloha** равновесно положение; **~ý stav** състояние на равновесие
rovní, **-á**, **-é** 1. прав: **~é vlasy** прави коси; **~ý jehlař** стрѣлец стрѣлен като бър, като тополя; **skočit tam ~ýma nohama** бързо, без замисляне, през глава се впърсна в нещо 2. равен, изравнен, плосък: **~ý jako stůl** равен като тепсия 3. еднакъв: **tři ~é díly** три еднакви, равни части; **všichni lidé jsou si ~i** всички хора са равни помежду си; **~ý úsměv** усмивка
vráně sedá, **~ý ~ého si hledá** пословица краставите магарета през девет байра, през девет бърда се подършват 4. точен: **dostal ~ých sto korun** получи точно стот крони
rozbahněný, **rozbahnělý**, **-á**, **-é** разкалян: **~ý terén** разкалян терен
rozbalený, **-á**, **-é** 1. разопакван 2. развит, разповит
rozbalit, **-ím** св. (кого, со) 1. развит, разопаквам (някого, нещо): **~il kufr** той изпързни куфара; **~ila koberec** тя разви килима 2. развит, разпървия (някого, нещо): **~ila miminko** тя разпървия бѣбето
rozběh, **-u** м. 1. засърване (при бягане): **skok s**

~em скок със засърване 2. запърване (на работа): **~ motoru** загърване на двигател
rozběhnout se, **-nu se** св. 1. (кам) затърчам се, запърча да търчам (нанякъде): **děti se ~ly k babičce** децата се затърчаха към баба си 2. обикн. мн. **-neme se** разбъргаме се, раздалечърим се, прърснем се с търчане: **studenti se ~li na všechny strany** студентите се разбъргаха на всърчки страни
rozběhový, **-á**, **-é** в съчет. **~á dráha** спорт. пъртека, пърста за засърване, за затърчване
rozbít, **-ám** св. 1. (кам) затърчвам се, потърглям, запърчвам да бъргам, да търчам (нанякъде) 2. запърчвам, тръргам (за производство) 3. обикн. мн. **-áme se** раздалечърваме се: **ulice na křižovatce se ~ají** на кръстопъртя уллиците с раздалечърват 4. обикн. мн. **-áme se** разбъргърваме се, прърскаме се на различни страни: **jeho myšlenky se ~aly** мърслите му се разпърляваха, не мържеше да се съсредотърчи
rozbíhavý, **-á**, **-é** 1. дивергѣтен; който постепенно се раздалечърва, раздърля 2. разпърскаващ се, разбъргващ се: **~é myšlenky** разбъргващи се, неспокърйни мърсли
rozbíječ, **-e** м. разкърлик, дезорганизъртор, вредъртел: **~ stávek** стърчкоизмѣнник
rozbíječský, **-á**, **-é** разкърлически: **~á taktika** разкърлическа тактика; **~é snahy** разкърлически стремѣжи
rozbít, **-ím**, 3. мн. **-ejí/-í** несв. (со) 1. чърпя (нещо): **~el sklenice** той чърпеше чърши 2. разрушървам, подкърпам, спървам (приятелство, единство), првърляям (сърбрание), внърсям разкърл (в вещь)
rozbírání, **rozebírání**, **-í** ср. 1. разгърбърване, демонтърране 2. разлъргане, анализ 3. обсърждане, разърскване
rozbír, **rozebír**, **-ám** несв. 1. (со) разгърбървам, демонтъррам (нещо) 2. (со) анализъррам (нещо), прърва анализ (на нещо): **~at větu** прърва разбърр на изречѣние 3. (кого – вин.) обсърждам (някого)
rozbít, **-iji/разг. -iju** св. (со) 1. разбъря, сърпя (нещо): **~it sklo** сърпя стъркло; **~it pouta** сърпя, разкърсам окърви 2. наранър, сърпя (нещо): **~it si (pádem) koleno** наранър си колърното (при падане) 3. подкърпя (нещо), внърса разкърл (в нещо) 4. разг. изнърся, скърсам от нърсене (дрехи, обувки и под.): **~ila si boty** тър си скърса обувките 5. в съчет. **~it stan** опърна палъртка; **~it stanový tábor** разпърна палъртъчен лъргер; **~it stan ve městě** установър се, установър седърлицето си в градър (за група хора, за организация и под.)

rozbitý, -á, -é счүпен, строшён, разрушён, разнебитен
rozblácený, -á, -é разкалян, прогизнал
rozbočk|a, -у ж. 1. разклонёние 2. разклонител
rozbolavě|lý, **rozbolavený**, -á, -é в съчет. mít (celé tělo) ~é боли ме (цялото тяло)
rozbolav|ět, -ím неск. (со) правя болёзен: ~ět si (klečením) koleno боли ме коляното (от коленичене)
rozbol|et, обикн. третол. -í, 3. мн. -í/-ejí св. (koho – вин.) започне да боли (някого): ~ela mě z toho hlava глава ме заболя от това
rozbor, -u м. спец. разбър, анализ, изследване: ~ slovní език. лексикален разбър; ~ větný език. синтактичен разбър, разбър на изречение
rozboř|it, -ím св. (со) съборя, срүтя, разрушя (нещо)
rozboř|it se, обикн. третол. -í се св. събори се, срүти се, разруши се, рүхне
rozbour|at, -ám св. (со) съборя, разрушя, разваля (нещо)
rozbouřen|ý, -á, -é развълнүван, бушүващ, развихрен: ~é moře бушүващо морё
rozboř|it, -ím св. (со) развълнүвам, разбушүвам, развихря (нещо): vichřice ~ila moře бүрята развълнүва морёто; силният вятър разбушүва морёто
rozbour|it se, -ím се св. развълнүвам се, разбушүвам се, развихря се: krev se mi ~ila v žilách кръвта ми заигра, разбушүва се във вените
rozbreč|et se, -ím св. (со) разплäча се, разрева се, зацүвря: ~ela se radostí тя се разплäка от радост
rozbroj, -e м., обикн. само мн. **rozbroj|e**, -ů разногласия, раздори, рязпри, несгласия, караници, остри спорове
rozbredl|ý, -á, -é кишав, рядък, воднист: ~ý snih кишав сняг
rozbrěsk, -u м. разсъмване, заторяване, развиделяване: za ~u на разсъмване; ~ svobody прен. изгрев на свободата
rozbrěsk|nout se, безл. -ne се св. 1. разсъмне се, развидели се, затори се 2. прен. стане ясно, **ивисо** ◆ **trčím|u**, -u св. ◆ сёга разбрä истината
rozbu|jet se, обикн. третол. -í се св. разрасне се, избуи прекомерно, разпространи се
rozbuš|it se, обикн. третол. -í се св. забие, затупти, заблъска: srdce se mu ~ilo očekáváním сърцето му заби в очакване
rozbušk|a, -у ж. детонатор, детонаторна капсула
rozcest|í, -í ср. кръстопът, кръстовище: životní ~í житейски кръстопът, съдбоносен момент в живота; stála na ~í тя бёше на кръстопът и прен.

rozcitlivě|lý, -á, -é разчүвствен, прочүвствен, прекалено чувствителен
rozcuchán|ý, -á, -é разрòшен, разчòрлен, чòрлав
rozcuch|at, -ám св. (koho со) разрòша, разчòрля (някого, нещо)
rozcuch|at se, -ám се св. разрòша се, разчòрля се
rozcvič|it se, -ím се св. направа гимнастика, раздвйжа се, разтгпча се, разкърша се с гимнастически упражнения
rozcvičk|a, -у ж. гимнастика, гимнастически упражнения за раздвйжаване, за загрыване: ranní ~a ведрина; ~a v továrně, v úřadě производствена гимнастика
rozcvič|ovat se, -uji се/разг. -uju се неск. правя гимнастика, раздвйжвам се, разтгпквам се, разкършвам се
rozčarován|í, -í ср. разочарование
rozčar|ovat, -uji/разг. -uju св. (koho, по-рядко со) разочаровам (някого, нещо)
rozčepýř|en|ý, -á, -é накокошинен, наёжен, настрхнал, разпèрен, с разрòшени перä (за птици)
rozčepýř|it, -ím св. (со) наёжа, накокошиня, надүя (перäта си) (за птици)
rozčepýř|it se, -ím се св. наёжа се, накокошиня се, разпèря се, надүя се
rozčeř|it, -ím св. (со) развълнүвам, набраздä, набрчккам, накдря (водна повърхност): větřík ~il hladinu ветрèцят развълнүва, набраздä, накдри водната повърхност
rozče|sat, -šu/-sám св. (со) разрèша (кости)
rozčilen|í, -í ср. раздражение, нервйране, яд, ядòсване, разтревòжване: trást se ~ím трепèря от яд, от гняв
rozčilen|ý, -á, -é разтревòжен, раздражен, нервйран, ядòсан: tak ~ého jsem ho neviděla не сьм го виждала така нервйран, ядòсан
rozčil|it, -ím св. (koho – вин.) ядòсам, разсърдя, нервйрам (някого)
rozčil|it se, -ím се св. разсърдя се, нервйрам се, разтревòжа се, ядòсам се: ~il se nad dopisem той се ядòса, нервйра се от писмото
rozčil|ovat se, -uji се/разг. -uju се неск. ядòсвам се, нервйрам се, тревòжа се, разстрòйвам се, възмушäвам се
rozčís|nout, -nu св. (со) 1. разцèпя, разсекä, раздвоя (нещо): blesk ~l strom светкäвицата разцèпи дърво 2. разрèша, срèша на път (ко-са): ~nout si vlasy срèша си косäта на път
rozčlen|it, -ím св. (со) разчленя, разделя на части, на пасажи (текст, пространство и под.)
rozčleň|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) разчленявам, разделям на части (нещо)
rozčtvr|it, -ím св. (со) разделя (нещо) на четвър-

- тинки; разрѣжа, разсекá (нещо) на чѣтири чáсти
- rozd|at, -ám** св. (кого, со кому) **1.** раздám (някого, нещо на някого): ~at karty, vysvědčení раздám кáрти, свидѣтельства **2.** подаря на мнозина последователно: ~at dětem všechny bonbony подаря на мнозина ♦ ~at si to s někým разг. премѣря си силите с някого
- rozdáv|at, -ám** нескв. **1.** раздавам **2.** подарявам (на мнозина)
- rozděl|at, -ám** св. (со) **1.** запóчна, подхвána (нещо): ~at práci запóчна (някаква) рáбота; mám ~aný oběd запóчнал съм да гóтвя обяд **2.** разглобя, разтýря, разопаковам (нещо): ~at motor разглобя мотор, двигáтел; ~at balíček разопаковам пакѣт, колѣт **3.** разтвóря, разбъркам (нещо): ~at barvy размийа, разбъркам бои; ~at vápno разбъркам, разтвóря вáр **4.** разпáля (нещо): ~at oheň v kamnech запáля огън в пѣчката, запáля пѣчката
- rozdělav|at, -ám** нескв. (со) **1.** запóчвам (нещо) **2.** разглобявам, разврѣзвам, разтýрям, разопаковам (нещо) **3.** разбърквам (нещо) **4.** размѣствам (нещо) **5.** разпáлвам (нещо)
- rozdělen|ý, -á, -é** разделен: ~ý svět разделен свят
- rozdělit, -ím** св. (со на со, до чeho; со кому) **1.** разделя, разделя на чáсти (нещо): ~it pozemek na parcely разделя учástьк земя на парцели; ~it vlasy pěšinkou разделя косá на пѣт; průvod se před mostem ~il шѣствието се разделит пред моста; obec se ~ila na dva tábory село се раздели на два селá ♦ ~it si každým ~il ще раздадѣ сърцето си (на всѣчки); добродушен, всеотдáен, човѣк е, с широко сърце **2.** разпределя, класифицирам (нещо на някого): ~it poštu разпределя пощата; ~it zboží do prodejen разпределя стóки по магазини
- rozdělovač|í, -í, -í** разделящ, разделителен: ~í znaménko език. препинáтелен знак
- rozdělovač, -e** м. техн. **1.** разпределител (в машини и под.) **2.** делкò (на автомобил)
- rozdělovat, -uji/разг. -uju** нескв. (со) **1.** деля, разпределям, разпределям (нещо) на чáсти **2.** разпределям (нещо) **3.** класифицирам, сортирам (нещо)
- rozdělovat se, -uji se/разг. -uju se** нескв. **1.** раздѣлям се **2.** разпределям се
- rozdělovn|a, -y** ж. база, разпределителен пýнкт
- rozdělovník, -a** м. разпределителен списък, адресник, вѣдомост (за изплащане на заплати и под.)
- rozdí|l, -u** м. **1.** рáзлика, рáзлѣчие: třídní ~y клáсови рáзлѣчия клáсова диференциация; bez ~u без рáзлика, еднáкво **2.** мат. рáзлика
- rozdílně** нар. рáзлѣчно
- rozdílnost, -í** ж. рáзлѣчие, несхòдство
- rozdíln|ý, -á, -é** рáзлѣчен, нѣеднáкъв, инакъв
- rozdírat, -ám** нескв. (со; кому со čím) раздирám, разкъсвам, наранявам (нещо; някому нещо с нещо): trní jí ~alo sukni тръните й раздирáха полáта; ~at někomu srdce svými řečmi терзàя, късам сърцето на някого с дýмите си
- rozdivoč|it se, -ím se** св. **1.** разбеснѣя се, побеснѣя, разгневъ се, вбеся се **2.** разлудýвам се
- rozdmých|at, -ám** св. (со) **1.** раздýхам, разпáля (огън): ~at oheň, válečný požár разпáля огън, воѣнен пожáр **2.** прен. раздýхам, разпáля, подбýдя (нещо), подстрекáя (за нещо): ~at vzporu разпáля бýнт; подтýкна към бýнт
- rozdmýcháv|at, -ám** нескв. (со) **1.** раздýхам, разпáлвам (нещо) **2.** прен. раздýхам, разпáлвам, подбýждам, подстрекáвам (за нещо)
- rozdováděn|ý, -á, -é** разлудýван
- rozdovádě|t se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se** св. разлудýвам се
- rozdráp|at, -ám/-u** св. (со) разчѣша, разчòпля, разчѣпкам, раздерá (нещо)
- rozdrás|at, -ám** св. (со) издерá, разкъсам (нещо): ~at srdce прен. разкъсам сърце (от мька)
- rozdrážden|í, -í** ср. раздрáзненѣние, възбýда
- rozdrážden|ý, -á, -é** раздрáзнен, възбýден
- rozdrážd|it, -ím** св. **1.** (кого, со) раздрáзня, разгневъ (някого, нещо) **2.** (со) възбýдя, събýдя (нещо): ~it něčí zvědavost събýдя нѣчие любопытство **3.** (со) подлютя (рана и под.): ~it ránu подлютя рáна
- rozdrážd|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. **1.** (кого – вин.) раздрáзвам, разгневъвам (някого) **2.** (со) възбýждам (любопытство) **3.** (со) подлютявам, разлòтвам (рана и под.)
- rozdrct|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. **1.** (со) раздробявам, стривам, смáчквам (нещо) **2.** (кого, со) разгромявам, съкрушáвам, поразявам, смáзвам (някого, нещо)
- rozdrchan|ý, -á, -é** **1.** разчòрлен **2.** раздърпан **3.** разнебитен
- rozdrob|it, -ím** св. (со) раздробя, разтросá, разпределя (нещо): ~it dědictví разпределя, раздробя наследство; ~it jednotu подкòпàя, разрушá единство
- rozdrob|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (со) раздробявам (нещо)
- rozdro|lit, -ím** св. (со) раздробя, стрия, натрошá (нещо)
- rozdro|lit se, -ím se** св. раздробя се, стрия се, натрошá се
- rozdro|lovat, -uji/разг. -uju** нескв. раздробявам, стривам, натрошáвам

rozdr|ít, -ím св. 1. (co) раздробя, стрия, смачкам (нещо) 2. (koho, co) разгромя, съкруша, поразя, смажка (някого, нещо): ~it soupeře разгромя съперник

rozdružovač, -e м. техн. сепаратор, отделител

rozdu|ňt se, обикн. третол. -í се св. разкънти се, започне да кънти

rozdu|pat, -ám, rozdu|nout, -nu св. (co) изпотъпча, смачкам, сгъзя, стъпча (нещо): ~at záhon изпотъпча, стъпча леха

rozdu|rd|ít se, -ím се св. разсърдя се, нацупя се, разфуча се

rozdu|voj|ít, -ím св. 1. (co) разделя (нещо) на две 2. (koho – вин. od koho) разделя, отдели (един от друг): osud je ~il съдбата ги раздели; ani smrt nás ne~í дори и смъртта няма да ни раздели

rozdu|voj|ít se, -ím се св. раздвои се, разделя се на две, разцъпа се на две: cesta se ~ila пътят се раздели на две

rozdu|voj|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co) раздвоивам, разделям, разцъпвам (нещо) на две

rozdu|voj|ka, -y ж. електр. разклонител

rozeb|írání, rozeb|írat вж. rozb|írání, rozb|írat

rozeb|írateln|ý, -á, -é разглобяем

rozeg|bran|ý, -á, -é 1. изчърпан, разпродаден 2. разглобен, демонтиран

rozeg|rat, -eru св. 1. (co) разглобя, демонтирам (нещо) 2. (co) направя разбор, анализирам (нещо) 3. (co) изуча, обсъдя (материал и под.) 4. (co) разграбя, изчърпам (стоки и под.): kniha je ~rána книгата е изчърпана, разпродадена 5. (koho – вин.) поговоря сериозно, искрено (с някого): důkladně syna ~ral той поговори искрено надълго и нашироко, от сърце със синя си

roze|číst, -čtu св. (co) започна да четя, зачета (нещо)

rozed|m|a, -y ж. в съчет. ~a plic мед. белодробен емфизем

rozed|něn|í, -í ср. разсъмване, развиделяване

rozed|n|ít se, обикн. безл. -í се св. разсъмне се, настъпи ўтро, развидели се, раздени се

rozed|n|ív|at se, обикн. безл. -á се неск. разсъмва се, развиделява се, разденява се

rozed|ran|ý, -á, -é 1. разкъсан, раздърпан 2. издраскан

rozed|rat, -eru св. (co) 1. раздера разкъсам (нещо) 2. издраскам (нещо)

rozed|r|at, -ám неск. (co) 1. раздирам, разкъсвам (нещо) 2. издрасквам (нещо)

rozeg|h|nat, -ženu св. (koho, co) разгônia, разпъдя, пропъдя (някого, нещо): ~hnat demonstranty

разгônia демонстранти; ~hnat vzpomínky пропъдя спомени; ~hnat mraky разпръсна облаци

roze|h|nat se, -ženu се св. 1. засия се, спусна се, затичам се, разтичам се 2. (čít po kot, po čet) замãхна да удãря (някого, нещо с нещо)

rozeh|r|át, -ají/разг. -aju св. (co) 1. започна да играя (нещо) 2. започна да свиря, засвиря (нещо)

rozeh|r|át se, -ají се/разг. -aju се св. 1. разиграя се 2. разсвиря се

rozeh|řán|í, -í ср. 1. разгорещяване 2. стопляне, затопляне

rozeh|řát, -řeji/разг. -řeju св. (co) 1. нагорещя, сгорещя, разгрèя, загрèя, затопля (нещо): ~řát pánev сгорещя тиган 2. стопя, разтопя (нещо): slunce ~řálo snìh слънцето стопи снега

rozeh|řát se, -řeji се/разг. -řeju се св. 1. нагорещя се, сгорещя се, разгорещя се, загрèя се, разпãля се: motor se ~řál моторът загрèя 2. обикн. третол. -řeje се стопи се, разтопи се: máslo se ~řálo мãслото се стопи, разтопи се

rozeh|řív|at, -ám неск. (co) 1. загрèвам, нагрèвам, подгрèвам, затоплям, разпãлвам (нещо) 2. разтãпям, разтопявам, стопявам (нещо)

rozeh|řív|at se, -ám се неск. 1. загрèвам се, разгорещявам се, разпãлвам се: kamna se ~ají пèчката се разпãлва 2. обикн. третол. -á се разтãпя се/разтопява се

rozeh|v|ěl|ý, rozeh|v|ěn|ý -á, -é 1. възбуден, развълнуван, разтревòжен 2. разтрепèрен; затрептãл

rozeh|v|ěn|í, -í ср. трèпет, възбуда, душèвно вълнèние, тревòга

rozeh|v|ět, -ím, 3. мн. -ějí св. (koho, co) 1. възбудя, развълнувам (някого, нещо) 2. разтрепèря, накарãм (някого, нещо) да трепèри, да трепти

rozeh|v|ět se, -ějí се/разг. -ěju се, 3. мн. -ějí се св. 1. развълнувам се, възбуда се 2. разтревòжа се 3. затрепèря, затрепти, разтрепèря се: listí stromu se ~ělo листãта на дървèтата затрептãха; kolena se mu ~ěla затрепèраха/затрепèриха му колèнèте; hlas se mu ~ěl гласът му затрепèра/затрепèри

rozeh|v|ív|at, -ám неск. 1. (koho – вин.) възбуждам, разтрепèрвам (някого) 2. (co) раздрýсвам, разклãщам, разтрепèрвам (нещо)

rozeh|v|ív|at se, -ám се неск. 1. вълнувам се, възбуждам се 2. затрепти, затрепèря, разтрепèря се

roze|j|ít se, -jdu се св. 1. трèгна, отправа се, задвижа се: prudce se ~šel той рязко трèгна; hodiny se ~šly часòвникът трèгна, задвижи

се **2.** обикн. мн. **-jdeme se** разотидем се, разпръснем се: **dav se ~šel** тълпата се разпръсна
3. обикн. третол. **-jde se** разтърси се, разформирова се: **spolek se ~šel** дружеството се разформирова **4.** (*s kým*) разделя се (*с някого*): **~jít se s někým v dobrém** разделя се с някого с добро; **~jít se s někým ve zlém** разделя се с някого със скандал, с кавга **5.** обикн. мн. **-jdeme se** завършим с несъгласие във възгледите, в становищата: **názorově se ~šli** становищата им се разделиха
rozeklan|ý, -á, -é разцепен, цепенат, раздвоен
rozem|lít, -elu св. (*co*) смеля, стрія, разтроша на прах (*нещо*): **~lít kávu** смеля кафе
rozem|nout, -nu св. (*co*) стрія, раздробя, размачкам, разтроша (*нещо*): **~nout v prstech hrudku země** разтроша между пръстите си бучка пръст
rozen|ec, -ce м. *остар.* **1.** детè, потòmък **2.** земляк, съотечественик
rozen|ý, -á, -é **1.** роден: **je ~á Češka** по рождение, по произход е чехкия **2.** с бащино име, по баща: **~á Novotná** по баща Новотна **3.** роден, по склòнности: **~ý hudebník, řečník** роден музикант, оратор
rozepisovat *вж. rozpisovat*
rozep|nout, -nu св. (*co*) **1.** разкопча (*нещо*): **~nout knoflík, kabát** разкопча копче, палто **2.** разпèра (*ръце за прегръдка и под.*): **~nout náruč** разтвòра обятия; **~nout křídla** разпèра крила
rozepř|e, -e ж. спор, разпра, раздор
rozep|sat, -išu/книж. -íši св. (*co*) **1.** запòчна да пише (*нещо*): **~sal článek** той запòчна да пише статия **2.** разпределя, размножа (*текст и под.*): **~sat výrobní úkoly** разпределя производствени задачи; **~at role** препише отделни роли от пиеса
rozep|sat se, -išu se/книж. -íši se св. **1.** запòчна да пише **2.** разпише се (*надълго и нашироко*)
rozervanost, -i ж. **1.** разпокъсаност, разпиляност (*за мисли, за вещи и под.*) **2.** неуравновесеност (*за човек*) **3.** пресеченост (*за местност*)
rozervan|ý, -á, -é **1.** разпокъсан, разпилян (*за мисли, за вещи и под.*) **2.** неуравновесен (*за човек*) **3.** пресечен, неравен (*за терен*)
rozerv|at, -u св. **1.** (*koho, co*) разкъсам (*дрехи, книги и под.*) **2.** (*co*) прекъсна (*нещо*) насилствено: **~at svazky přátelství** скъсам приятелски връзки
rozeřvan|ec, -ce м. плачльо, ревьльо
rozeřv|at se, -u se св. **1.** зарева, разрева се, завия, заплача, разплача се силно **2.** развикам се

rozeschl|ý, -á, -é разсълхнал се: **~á lodka** разсълхнала се лòдка
rozesch|nout se, -nu se св. разсълхна се: **necky se ~ly** коритото, ношвите се разсълхнаха
rozesíl|at, -ám *несв. (koho, co; komu co)* разпращам (*някого, нещо; нещо на някого*)
roze|slat, -šlu св. (*koho, co; co komu*) разпратя (*някого, нещо; нещо на някого*): **~at dopisy všem ženám** разпратя писма на всички жени
rozesm|át, -ěji/разг. -ěju св. (*koho – вин.*) разсмèя (*някого*)
rozesm|át se, -ěji se/разг. -ěju se св. разсмèя се
rozesm|át|ý, -á, -é засмян, размян, сияещ, ширòко усмíхнат
rozesmáv|at, -ám *несв. (koho – вин.)* разсмивам (*някого*)
rozesmáv|at se, -ám se *несв.* разсмивам се
rozesněn|ý, -á, -é замечтан, бленуващ
rozespalost, -i ж. сънливост, съненост
rozespal|ý, -á, -é сънлив, сънен
rozestavěnost, -i ж. **1.** положение, състояние на строеж **2.** незавършено строителство
rozestav|ět, -ím св. **1.** (*co*) запòчна да строя (*обикн. голям строеж*): **~ět dům** запòчна строеж на къща **2.** (*koho, co*) наредя, поставя, подредя (*някого, нещо*): **~ět nábytek** наредя мèбели
rozestav|it, -ím св. (*koho, co*) наредя, подредя, поставя по местата им последователно (*някого, нещо*): **~it hráče** подредя играчи (*по местата им*); **~it židle kolem televizoru** разположа столòве около телевизор
rozestavn|ý, -á, -é в съчет. **~ý běh** спорт. щафèта, щафèтно бягане
rozestav|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (co)* **1.** разпределям, разполагам (*нещо*) на различни места, в определен ред, в определено разположение **2.** запòчвам да строя (*нещо*)
rozestavov|at se, -uji se/разг. -uju se *несв.* подреждам се, заставам в определен ред
rozestír|at, -ám *несв. (co)* постýлам, разстýлам (*покривка и под.*)
rozestír|at se, обикн. третол. -á se *несв.* разпростýра се, разположен е: **rovina se před nimi ~á** пред тях се простýра равнина
rozest|lat, -elu св. (*co*) **1.** постýля, застýля, раздигна, пригòтвя (*легло*) за спанè **2.** разстýля (*слама и под.*)
rozestoup|it se, обикн. мн. -íme se св. **1.** разделим се, направим път, отдръпнем се настрана от пътя (*за много хора*) **2.** раздалечим се (*за дъски, за паркет и под.*)
rozestup, rozstup, -u м. **1.** разтвòр, раздалеченост **2.** интервал, дистанция
rozestup|ovat se, обикн. мн. -ujeme se *несв. 1.* раз-

дѣляме се, правим пѣт на някого, отдрѣпваме се встранѣ (*за много хора*) **2.** раздалечяваме се (*за дѣски, за паркет и под.*)

rozešťlat, -ám неск. (со) **1.** раздигам, постѣлам, застѣлам, пригѣтвям (*легло за спане*) **2.** разстѣлам (*слама и под.*)

rozesých|at se, rozesých|at se обикн. третол. **-á se** неск. разсѣхва се

rozeš|ít, -íji/разг. -íju св. (со) зашѣя, запѣчна да шѣя (*дрехи*)

rozešív|at, -ám неск. (со) зашѣвам, запѣчвам да шѣя (*нещо*)

rozeštv|at, -u св. (*кохо – вин.*) насѣскам, настрѣя един срещу друг (*някои*)

rozeštvá|at, -ám неск. (*кохо – вин.*) насѣскам, подстрѣкавам, настрѣявам (*някои*) един срещу друг

rozet|a, -y ж. розѣтка

rozet|nout, roztít, -nu св. (*кохо, со*) разсекя, разкъсам (*някого, нещо*): **~nout mečem pouta** разсекя окѣви с мѣч

rozetřen|ý, -á, -é **1.** разтрѣит, стрѣит **2.** размязан

rozetřít, -řu/книж. -ru св. (со) **1.** стрѣя на прах (*нещо*) **2.** размязва (*нещо*)

rozevír|at, rozvír|at, -ám неск. (со) разтвѣрям, отвѣрям (*нещо*)

rozevír|at se, rozevír|at se, -ám se неск. **1.** разтвѣрям се, отвѣрям се **2.** разкрѣвам се, открѣвам се

rozevřít, -řu/книж. -ru св. (со) разтвѣря, отвѣря (*нещо*): **~ít náruč** разтвѣря обѣтия

rozevřít se, -řu se/книж. -ru se св. **1.** разтвѣря се, отвѣря се: **padák se ne~řel** парашу̀тът не сѣ отвѣри **2.** разкрѣя се, открѣя се

rozezleně нар. ядѣсано, сѣрдито, гнѣвно

rozezlenost, -i ж. сѣрдитост, гнѣвност

rozezlen|ý, -á, -é ядѣсан, сѣрдит, гнѣвен

rozez|ít, -ím св. (*кохо – вин.*) ядѣсам, разгнѣвя, разсѣрдя (*някого*)

rozeznán|í, -í ср. разпознаване, различаване

◆ **rozeznán|í, -í** ср. разпознаване, различаване приличат като двѣ капки вода

rozezn|at, -ám св. (*кохо od кохо; со od чѣхо*) разпозная, различя (*някого от някого, нещо от нещо*)

rozeznávac|í, -í, -í отличителен: **~í znaménko** отличителен, различителен бѣлег

rozeznáv|at, -ám неск. (*кохо od кохо, со od чѣхо*) разпознавам, различявам, отличявам (*някого от някого, нещо от нещо*)

rozezn|ít, -ím св. (со) зазвѣня, издам звѣк (*с нещо*); накарвам (*нещо*) да звучѣ, да звѣни; привѣда (*нещо*) в звучѣне

rozezn|ít se, -ím se св. зазвѣча, зазвѣня, издам звѣк

rozeznív|at, -ám неск. (со) зазвѣнявам, издавам

звѣк (*с нещо*); накарвам (*нещо*) да звучѣ, привѣждам (*нещо*) в звучѣне

rozeznív|at se, -ám se неск. зазвѣчавам, прозвѣчавам, зазвѣнявам, запѣчвам да звучѣ

rozezvuč|et, -ím св. (со) накарвам (*нещо*) да звучѣ, привѣда (*нещо*) в звучѣне

rozezvuč|et se, обикн. третол. -í se св. зазвѣчѣ, издадѣ звѣк

rozežran|ec, -ce м. експр. пейор. лакомѣя, лѣкомник, ненасѣтник

rozež|rat, -eru св. (со) разѣям, проѣям, пробѣя (*нещо*): **kyselina ~ere kůži** киселината ще разядѣ, разяжда кѣжата; **moli ~rali vestu** молцѣте проядоха жилѣтката

rozež|rat se, -eru se св. експр. пейор. разѣям се, запѣчна да плѣоскам, да ѣм по много

rozfouk|at, -ám св. (со) раздѣхам, разпилѣя (*нещо*)

rozfouk|at se, -ám se св. раздѣхам се, запѣчна да дѣхам

rozhalen|a, -y ж. блѣза, рѣза с отвѣрена якя

rozhal|ít, -ím св. (со) разкрѣя, разгѣля, огѣля (*нещо*) и прен.

rozhán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. **1.** (*кохо, со*) разпрѣскам, разгѣнвам, отпѣждам (*някого, нещо*): **~ět smutné vzpomínky** прен. отпѣждам тѣжни спѣмени **2.** (со) техн. разширявам (*трѣби и под.*)

rozháranost, -i ж. **1.** разстрѣеност, обѣрканост, дезорганизация: **~ manželství** разстрѣеност на семѣйство **2. остар.** разпаленост

rozháran|ý, -á, -é **1.** разстрѣен, неспокоен, неуравновесѣен **2. рядко остар.** разпален, пламенен

rozház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. **1.** (со) разхвѣрля, разпрѣсна (*нещо*): **~et květy po cestě** разхвѣрля цветя по пѣтя **2.** (со) разхвѣрля, разбѣркам, разредя, разваля, разглобя (*нещо*): **všechno ve stole ~el** тоѣ разхвѣрля всѣчко в бюрѣто; **~et stavebníci** разглобя, разбѣркам строителница **3.** (со) разваля, разруша, унищѣжа (*нещо*): **~et starou chalupu** разруша стѣра къща **4.** (со) прѣсна, пропиля, похарча (*нещо*): **~el celé jmění** тоѣ пропиля цѣлия имѣт **5.** (*кохо – вин.*) разг. експр. разстрѣя, извѣда (*някого*) от равновѣсие: **tebe nic ~í** тѣбе нищо не мѣже да те разстрѣи, да те извѣди от равновѣсие **6.** (*кохо, со; кохо s кѣт*) разг. скарам (*някого, нещо; някого с нещо*); създам конфликт (*между някого и някого*); вкарам в конфликт (*някого*): **~et si to s úřady** скарам се, вляза в конфликт с институтѣците

rozhazovač, -e м. прахѣсник

rozhazovač|ný, -á, -é прахѣснически, разточѣтелен

rozhaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) **1.** разхвѣр-

лям, разпръсвам, пръскам (нещо) 2. разхвърлям, развалям (нещо) 3. разрушвам (нещо) 4. пилея, прахосвам (пари) 5. в съчет. ~ovat rukama размахвам ръце, жестикулирам

rozhlas, -u м. 1. радио (разпръскване): vysílat ~em излъчвам, предавам по радиото; posludat ~em слушаю ♦ **radio** радио

rozhlás[ít, -ím св. (со) разглася, обявя, известя, оповестя (нещо)

rozhlás[ít se, -ím se св. стана широко известен

rozhlasov[ý, -á, -é радиоразпръсквателен; който се отнася към радио: ~á hra радиопиеса; ~ý hlasatel говорител, диктор по радиото; ~ý komentátor радиокоментатор; ~é pásmo радиомонтаж; ~ý pořad радиопредаване; ~ý přijímač радиоприемник; ~á stanice радиостанция; ~ý vysílač радиопредавател

rozhled, -u м. 1. гледка 2. кръгозор, хоризонт 3. информированост, осведоменост: člověk s velkým ~em човек с широк поглед; má ~ v literatuře той е осведомен, подготвен по въпросите на литературата

rozhledn[a, -y ж. наблюдателница

rozhled[nout se, -nu se св. огледам се, озърна се

rozhlíž[et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se не св. оглеждам се, обхождам с поглед надколя

rozhněvaně нар. сърдито, разгневено

rozhněvan[ý, -á, -é разсърден, разгневен

rozhněv[at, -ám св. (коho – вин.) разсърдя, разгневя, ядосам (някого)

rozhněv[at se, -ám se св. 1. разсърдя се, разгневя се 2. само мн. -áme se остар. скараме се: staří přátelé se ~ali старите приятели се скараха

rozhod[ce, -ce м. съдия, рефер, арбитър

rozhodč[í I, -ího м. съдия, рефер, арбитър

rozhodč[í II, -í, -í арбитражен: ~í komise арбитражна комисия; ~í soud арбитражен съд

rozhod[ít, -ím св. (со) 1. разхвърля, разпръсна, метна (нещо): ~it hnůj po poli разхвърля тор по нива; ~it peřiny метна, разхвърля, преметна, слюжа пухени юргани да се проветриват 2. разгърна, отметна, отворя, разтворя, разделя рязко (нещо): ~il řosy, než si sedl той отметна полите на палтото, преди да седне; ~it okno рязко отворя прозорец; ~it ruce/rukama разтворя, разпъря ръце 3. хвърля, метна, заметна, наметна, покрива, застеля рязко (нещо): ~ili pláště na slámu застляха сламата с шлиферите си; метнаха на сламата шлиферите си; ~it síť хвърля, разпъна, заметна мрежи 4. екстр. хвърля във въздуха, взривя, уни-

щожа (нещо): **podminovat a ~it pilíř** минирам и хвърля във въздуха, взривя пилон

rozhodně нар. 1. решително, безсъмнено, безусловно 2. твърдо, безапелационно, енергично

rozhodnost, -i ж. 1. решителност, решимост, категоричност: **žádat s ~í** изисквам, настоявам решително 2. твърдост, безапелационност, енергичност

rozhod[nout, -nu св. (со; о čet; v čet) реша, взема решение (за нещо, по отношение на нещо)

rozhod[nout se, -nu se св. реша се, взема окончателно решение: **~nout se pro pokrok** избира пътя на прогреса; **ještě není ~nut/se ne~l** още не е решил

rozhodnut[í, -í ср. решение: **konečné ~í** окончателно решение; **podle ~í** съгласно решението; **dospět k ~í** стигна до решение

rozhodnut[ý, -á, -é решен, готов за нещо

rozhodn[ý, -á, -é решителен, твърд, енергичен, несъмнен, безусловен: ~ý okamžik решаващ, решителен, важен момент; ~á opatření решителни мерки; ~ý talent несъмнен, безусловен талант (за човек)

rozhod[ovat, -uji/разг. -uju не св. вземам решение, решавам: **to ne~uje** това не е решаващо, не е важно

rozhodujíc[í, -í, -í решаващ

rozhojn[ít, -ím св. (со) умножа, увелича, обогатя, разширя (нещо)

rozhojn[ít se, -ím se св. увелича броя си, умножа се, обогатя се, разширя се, размножа се

rozhojň[ovat, -uji/разг. -uju не св. (со) увеличавам, умножавам, обогатявам, размножавам (нещо)

rozhojň[ovat se, -uji se/разг. -uju se не св. умножавам се, увеличавам броя си, обогатявам се, разширявам се, размножавам се

rozhorleně нар. 1. ревностно, страстно, възбудено 2. раздранено, с негодувание

rozhorlen[í, -í ср. 1. усърдие 2. ентузиазъм 3. негодувание, раздранение

rozhorlenost, -i ж. 1. негодувание 2. страстност, възбуденост, пламенност

rozhorlen[ý, -á, -é 1. раздразен, негодуващ 2. страстен, възбуден, пламенен

rozhorl[ít se, -ím se св. 1. възнегодювам, възмутя се 2. запаля се, екзалтирам се

rozhorl[ovat se, -uji se/разг. -uju se не св. 1. негодювам, възмущавам се 2. запалвам се, ентузиазирам се

rozhořčeně нар. възмутено, гневно, раздранено

rozhořčen[í, -í ср. възмущение, негодувание, гняв

rozhořčenost, -í *ж.* възмушчение, негодувание, гняв
rozhořčený, -á, -é ядосан, възмутен, негодуващ:
 ~ý **boj** жестока борба
rozhořčit, -ím *св.* (кого – вин.) разгневя, възмутя (някого), ядосам, докарам (някого) до негодувание
rozhořčit se, -ím se *св.* възмутя се, разгневя се, ядосам се
rozhořčovat, -uji/разг. -uju *несв.* (кого – вин.) възмушчавам (някого), докарам (някого) до негодувание, разгневявам, ядосвам
rozhořčovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* ядосвам се, възмушчавам се, разгневявам се
rozhořet se, обикн. третол. -í se *св.* разгоря се:
oheň v kamnech se ~el огънят в пещката се разгоря
rozhořívat se, обикн. третол. -á se *несв.* разгаря се, разгорява се, запалва се
rozhostit se, обикн. третол. -í se *св.* въдвори се, възцаря се: ~ilo se **hluboké ticho** въдвори се гробна тишина
rozhoupat se, -u se/-ám se *св.* 1. разлюля се, разклатя се, разтреса се 2. (к џети) *разг. експр.* размърдам се, реша се (на нещо) след дълго колебание, изчакване: **nakonec se ~al k odchodu** най-сетне той се реши да тръгне
rozhov, -u *м.* разговор; интервю: **dát se do ~u** започна разговор; **poskytnout novináři ~** дам интервю на журналист
rozhovojit se, -ím se *св.* разговоря се, разприказвам се
rozhrab|at, -u *св.* (со) разровя, разгреба (нещо): ~at **seno** разровя сенò
rozhrabávat, -ám, rozhrab|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (со) разравям, разгребвам (нещо): ~at **popel** разравям пепел
rozhraní, -í *ср.* граница, междà, сйнор: **na ~í dvou století** на границата между два века
rozhrnout, -nu *св.* (со) 1. разтвори, разгърна, отметна (нещо) настранì: ~nout **košili** разтвори си ризата; ~nout **záclony** дръпна, разтвори пердета; ~nout **oponu** вдигна завеса 2. разпръсна, разхвърля, разстеля, разрина (нещо): ~nout **těsto** разстеля тестò върху кърпа; ~nout **zemín** разпръсна, разрина земя
rozhrnovat, -uji/разг. -uju (со) *несв.* 1. разтварям, разгръщам, отмятам, разделям, поря (нещо): ~ovat **si vlasy** отмятам си косата; ~ovat **veslem vlny** поря с весло вълните 2. разпръсвам, разхвърлям, разстилам (нещо): ~ovat **slámu pod dobytek** разхвърлям, разстилам, постилам слама на добитъка

rozhrýzat, -žu/-zám *св.* (со) разгриза, изгриза (нещо)
rozhrýzav|at, -ám *несв.* (со) разгризвам, изгризвам (нещо)
rozhrěšen|í, -í *ср.* опрощение на греховете: **dávat ~í** давам опрощение на греховете
rozhýb|at, -ám *св.* (кого, со) раздвйжа, размърдам (някого, нещо)
rozhýb|at se, -ám se *св.* 1. раздвйжа се, размърдам се 2. *спорт.* загрèа се
rozhýřit se, -ím se *св.* разгуля се
rozcházet se, обикн. мн. -íme se, 3. мн. -ejí se/-í se *св.* 1. разотиваме се (на различни страни), разпръсваме се: ~et se **domů** разотиваме се по домовете 2. (s kým) разделяме се, скъсваме (с някого): ~et se s někým v **dobrém, ve zlém** разделям се с някого с добрò, с лошò 3. стйгаме до несъгласие; възгледите, мнениията, действията ни се разделят: ~íme se v **názorech** възгледите ни не съвпадат; **sólistka se ~í s orchestrem** солистката е в дисонанс с оркестра
rozchecht|at, -ám *св.* (кого – вин.) разкикòтя, разсмèя (някого)
rozchecht|at se, -ám se *св.* разкикòтя се, разсмèя се
rozchod, -u *м.* 1. разотиване 2. разделяне 3. разделение, скъсване: ~ **manželství** развод 4. *воен.* ~! свободни сте! 5. *техн.* ~ **kolejí** разстояние между релсите
rozchod|it, -ím *св.* 1. (кого, со) раздвйжа; разтърча, разхòдя (някого, нещо): ~it **strnulé nohy** раздвйжа, разтърча вдървени крака; ~it **pacienta po obrně** раздвйжа пациент след парализа 2. (со) разтърча, разтèгна, поднòся (обувки и под.) 3. (со) разгàзя, изпотърча, разнесà с краката си (нещо): **chodci ~ili bláto** минавачите разгàзиха, разнесòха калтà; ~it **sníh** изпогàзя, изпотърча сняг 4. (со) прекàрам в хòдене (време): ~ila **celý den** тjà прекàра целия ден в хòдене, в обикàляне
rozchod|it se, -ím se *св.* 1. прохòдя (след болест) 2. разтърча се 3. засйля се да хòдя
rozchodn|a, -y *ж.* в съчет. **na ~ou** на прощаване, на раздýла
rozchodník, -u *м.* бот. зàяково зèле (билка) (Sedum): ~ **velký** зàяково зèле
rozinka *вж. hrozinka*
rozjařen|ý, -á, -é развеселен, възбóден; кòйто е в добрò настроение
rozjařit, -ím *св.* (кого – вин.) развеселя, повдигна тòнуса (на някого)
rozjařit se, -ím se *св.* развеселя се, оживя се
rozjasan|ý, -á, -é весел, развеселен, ликóващ
rozjasnit, -ím *св.* (со) разясня, проясня, изясня

(нещо): **najednou se mu ~ilo** изведнѣж му просвѣтна; изведнѣж му стана ясно

rozjektan|ý, -á, -é разтрепѣран; който е с тракаши зѣби; заѣкващ, пелтѣчеш (от *страх*)

rozje|t, -du св. 1. (со) подкарам, задвижа (возило): **~t koně, auto** подкарам кон(е), кола 2. (со) разг. разработя, задвижа (дейност): **~t výrobu** разработя, задвижа производство 3. (кого – со) прегазя, сгазя, смачкам, смажа (някого, нещо) с превозно средство: **~t řepu** смачкам, сгазя цвекло

rozje|t se, -du se св. 1. засяля се, забързам, ускоря се: **kůň se ~l** конят се засили, забърза 2. тръгна, замина, потегля, задвижа се, раздвижа се: **vlak se ~l** влакът потегли; **~l se do města** той тръгна, замина за града; **~l se domů** той си тръгна за къщи с превозно средство 3. обикн. мн. **-deme se** разотидем се с превоз; заминем в различни посоки: **poslové se ~li na všechny strany** пратениците заминаха, се прѣснаха на различни страни 4. разг. задвижа се, заработя: **podniky se ~ely naplno** предприятията заработиха с пълно натоварване, с пълн капацитѣт

rozjet|ý, -á, -é 1. разбит, разровен, разгазен (от минаване на превозни средства): **~á cesta, dlažba** разбит път, настѣлка 2. задвижен, засялен: **~é auto sotva zastavilo** засялената кола едва успя да спре 3. муз. дисонантен, нехармоничен: **~é hlasy** дисонантни гласове

rozjezd|it, -ím св. (со) разбия, разкалям, разваля (път, пътека), като минавам с кола

rozjezd|it se, -ím se св. загрѣя (се): **hokejisté se museli ~it** хокеистите трябваше да загрѣят

rozjímán|í, -í ср. размисъл, размишление, съзерцание

rozjím|at, -ám неск. размислям, медитирам, замислям се над нещо, обмислям (нещо)

rozjímav|ý, -á, -é 1. склѣнен към размисъл, към медитация, към обмисляне 2. замислен

rozjítřen|ý, -á, -é 1. подлютен (за рана) 2. раздръзнен (за човек)

rozjítř|it, -ím св. 1. (со) подлютя, раздръзня (рана и под.) 2. (кого – вин.) прен. възбужда, развълнувам: **~it spor** раздѣхам спор

rozjívzen|ý, -á, -é 1. разпѣснат, немѣрен, палав (за дете) 2. зѣещ, разтворен

rozjížd|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. (со) 1. задвижвам, подкарявам (нещо): **~ět vůz** подкарявам кола 2. разработвам, задвижвам (организация): **~ět soutěž** задвижвам, движа състезание, конкурс 3. размачквам, размазвам (нещо) с кола: **~ět cesty** разбивам пътища от возене 4. разнасям (нещо): **auta ~ějí hlinu** колите разнасят кал

rozjížd|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se неск. 1. трѣгвам, потеглям, засялвам се: **lokomotiva se ~í** локомотивът трѣгва, потегля; **auto se ~í** колата трѣгва, засялва се 2. прен. плѣзгам се, движа се: **jeho ruka se ~í po papíře** ръката му се плѣзга, движи се по хартията 3. разработвам се, раздвижвам се: **sklárna se ~í** стѣкларската фабрика се разработва 4. (кат) заминавам (за някъде): **~ěl se někdy do Prahy** той понякога заминаваше, пъгѣваше, прескачаше до Прага 5. обикн. мн. **-íme se** разпрѣскваме се, раздѣляме се (с превозни средства): **hosté se ~ějí** гостите се разотиват, заминават си в различни посоки 6. спорт. загрѣвам: **hokejisté se před zápasem ~ějí** хокеистите загрѣват преди мач

rozjíždě|k|a, -y ж. 1. набѣране на скорост, трѣгване 2. спорт. квалификациѣ; предварителен етап в състезание (по гребане, по велосипедизъм и под.)

rozkaš|at se, -u се св. закашлям се, разкашлям се

rozka|t|it se, -ím се св. развилнѣя се, разлютя се, разяря се

rozkaz, -u м. заповед, нарѣждане; повѣля: **z ~u/na** ~ по заповед; **vydat, splnit, odvolat** ~ издам, изпълня, отменя заповед; **cestovní** ~ командировъчно; **jízdní** ~ пътен лист

rozkáz|at, -žu/книж. -ži св. (кому со) заповядам, порѣчам, наредя (на някого нещо)

rozkazovac|í, -í, -í заповѣден, повелителен: **~í způsob** език. повелително, заповѣдно наклонение; **~í věta** език. повелително, заповѣдно изречение

rozkazovačn|ý, -á, -é заповѣднически, повелителен, команддаджийски

rozkaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кому; кому со) заповядвам, порѣчвам, наредждам (на някого нещо)

rozklad, -u м. 1. разлагање, разложение, разпадање: **~ světla** физ. диспѣрсия; **~ na prvočinitele** мат. разлагање на прѣсти множителѣ 2. упадък, разруха 3. анализ, изложение, разбор: **podat ~ o dnešní situaci** предлѣжа анализ на днешното положение

rozkládac|í, -í, -í сгвѣаем, разтегѣтелен: **~í lůžko** сгвѣаемо легло; **~í stůl** разтегѣтелна маса; **~í židle** сгвѣаемо стол

rozkládač|k|a, -y ж. 1. предмет, който се разглобява и сглобява 2. походно легло

rozklád|at, -ám неск. (со) 1. разполагам, наредждам, разпростирам (нещо) ♦ **~atukama** жестикулирам, ръкомахам 2. хим. физ. мат. разлагам (нещо) 3. демонтирам, разглобявам

- (нещо) **4.** разлагам (нещо): **válka ~á spo-lečnost** войната разлага обществото **5.** остар. разяснявам, тълкувам (нещо) нашироко, с много подробности
- rozkladný, -á, -é** разложителен, гниещ, гнилостен: **~é živly** разложителни елементи; **~á kritika** деструктивна критика
- rozklep|at, -u/-ám** св. (со) **1.** разбия, счукам, раздробя (нещо) **2.** оформя, изгъня с чукане (ламарина и под.)
- rozklep|at se, -u se/-ám se** св. разтрепери се, затрепера, разтреса се: **~at se zimou** разтрепера се от студ
- rozklep|nout, -nu** св. (со) **1.** счупя (яйце) **2.** изгъня с чукане (метал)
- rozklíž|it se, обикн. трепол. -í se** св. разлепи се
- rozklouv|at, -u, rozklob|at, -ám, rozklov|nout, rozklob|nout, -nu** св. (со) разкълва, раздробя (нещо) с кълване
- rozklouv|at se, -u se, rozkl|obat se, -ám se** св. разкълва се, започна да роня с кълн, започна да кълва (за птица)
- rozklmit, -u** м. **1.** физ. двойна амплитуда **2.** люлене, трептене, вълнуване, вибриране
- rozklmit|at, -ám** св. (со) разлюля, разтрепера, развълнувам (нещо); накарам (нещо) да трепти
- rozkmotř|it, -ím** св. (кохо – вин. s kút) скарам, разсърдя, разваля достлук (на някого с някого)
- rozkmotř|it se, -ím se** св. (s kút) разг. експр. скарам се, разделя се, разваля достлук, разваля си приятелството (с някого)
- rozkohout|it se, -ím se** св. разг. експр. наежа се, напера се, разфуча се
- rozkol, -u** м. **1.** църк. разкол, схизма **2.** разцепление, противоречие
- rozkoléb|at, -ám** св. (кохо, со) залюля, разлюля (някого, нещо)
- rozkolísan|ý, -á, -é** неустойчив, разколебан, нестабилен, разлюлян
- rozkolís|at, -ám** св. **1.** (со) разклата, разлюля (нещо) **2.** (кохо, со) разколебая (някого, нещо): **~at někoho** разколебая някого; **~at odborné názvosloví** разколебая специалната терминология
- rozkolník, -a** м. разколник, отцепник
- rozkop|at, -u/-ám** св. (со) **1.** разкопая, разрова (нещо) **2.** разрита; разхвърлям, разбия (нещо) с ритане
- rozkoš, -e** ж. блаженство, наслада, удоволствие: **tělesná ~** сладострастие
- rozkošat|ět (se), обикн. трепол. -í se** св. разклоня се, станe кичест, разпростре короната си (за растения)
- rozkošně** нар. разкошно, прелестно, очарователно
- rozkošník, -a** м. сладострастник
- rozkouk|at se, -ám se** св. разг. поогледам се, прогледна, ориентирам се (в тъмнина) и прен.
- rozkou|sat, -šu/-sám** св. (со) **1.** сдъвча, раздробя на парчета с дъвкане, раздъвча (нещо) **2.** прехапя, прегриза на няколко части
- rozkousk|ovat, -uji/разг. -uju** несв. (со) разделя, раздробя (нещо) на парчета
- rozkous|nout, -nu** св. (со) сдъвча, прегриза, прехапя (нещо) на две части
- rozkrádač, rozkradač, -e** м. разхитител: **~ majetku** разхитител; който разхищава, краде имуществото
- rozkrádán|í, -í** ср. разхищаване, разграбване, разпиляване с кражби
- rozkrád|at, -ám** несв. разграбвам, разпилявам с кражби, разхищавам
- rozkráj|et, -ím, 3. мн. -eji/-í** св. (со) разрѐжа (нещо) експр. и да се разкъсам, и да се убия, не мога да направя това
- rozkráj|ovat, -uji/разг. -uju** несв. (со) разръзвам, наръзвам (нещо) с нож
- rozkr|ást, -adu** св. (со) разграбя, разкрада, изпокрада, разхитя (нещо)
- rokročen|ý, -á, -é** разкращен
- rozkróč|it se, -ím se** св. разкраща се
- rozkróčmo** нар. разкращено
- rozkrój|it, -ím** св. (со) разрѐжа (нещо), разделя (нещо) на части с нож
- rozkrok, -u** м. разкрач, разг. чатал (на човек)
- rozkrápan|ý, rozkrápan|ý, -á, -é** експр. скърцащ, пресипнал, прегракнал, груб (за глас); дрънчаш, фалшив (за музика)
- rozkráp|at, rozkráp|at, -u, rozkráp|nout, rozkráp|nout, -nu** св. (со) експр. разбия, счупя, строша (нещо)
- rozkríč|et, -ím** св. (со о кот) разглася, разнеса (нещо за някого)
- rozkríč|et se, -ím se** св. **1.** закрепя, завикам, започна да крещя, да викам **2.** (на кохо) разкрещя се, развикам се, накарам се (на някого)
- rozkrík|nout se, -nu se** св. **1.** провикна се, закрещя, кресна **2.** (на кохо) кресна, скарам се (на някого) **3.** обикн. безл. **-ne se** разнесе се, разчуе се (за вест): **~lo se** разнесе се вест
- rozkrík|ovat, -uji/разг. -uju** несв. (со) разнасям, разгласявам (нещо), бия тъпан (за нещо)
- rozkrík|ovat se, -uji se/разг. -uju se** несв. **1.** закрещявам, разкрещявам се, крещя **2.** (на кохо) разкрещявам се, карам се (на някого)
- rozkutál|et se, обикн. трепол. -eji se/-í se** св.

- разпръснат се, търкалят се на различни посоки (за кръгли предмети): **peníze se mu ~ely** прен. той изхърчи, прахоса парите
- rozkvést**, разг. **rozkvístit**, **-etu** св. разцъфтя, цъфна
- rozkvét|at**, **-ám** неск. разцъфтявам, цъфтя, процъфтявам
- rozkvetl|ý**, **-á**, **-é** разцъфтял, цъфнал и прен.
- rozkvět**, **-u** м. 1. цъфтене 2. разцвет, размях, процъфтяване
- rozkývat**, **-ám** св. 1. (со) разлюлеля, залюлеля, размяхам (нещо) 2. (кого – вин.) разг. накарвам (някого) да се размърда, да се задейства; задействам (някого)
- rozkývat se**, **-ám se** св. 1. разлюлеля се, размяхам се, залюлеля се 2. разг. задействам се, решя се, задвижа се, разг. размърдам се
- rozladění**, **-í** ср. 1. разстройване (на муз. инструмент) 2. липса на съгласие, лоши взаимоотношения, дисхармония: **~í mezi manžely** дисхармония между съпрузи
- rozladěný**, **-á**, **-é** 1. разстроен (за муз. инструмент): **~é housle** разстроена цигулка 2. който е в лошо настроение, който няма настроение
- rozladit**, **-ím** св. 1. (со) разстроя (муз. инструмент) 2. (кого – вин.) разваля настроението (на някого)
- rozladit se**, **-ím se** св. 1. разстроя се (за муз. инструмент) 2. разваля си настроението (за човек)
- rozláman|ý**, **-á**, **-é** 1. счупен, строшен 2. уморен, изтощен, капнал, пребит, разглобен от работа; разг. скапан от работа
- rozlám|at**, **-u** св. (со) 1. разчупя, счупя (нещо): **~at chléb** експр. разчупя хляб 2. счупя, строша, повредя (нещо)
- rozlám|at se**, обикн. третол. **-e se** св. счупи се, повреди се, строши се
- rozlam|ovat**, **-uji**/разг. **-uju** неск. (со) разчупвам, разломявам (нещо)
- rozléh|at se**, разг. **rozlých|at se**, обикн. третол. **-á se** неск. оглася, разнася се, ечи, кънти на всички страни: **ptačí zpěv se ~á lesem** птичя песен оглася, кънти, ечи в гората
- rozlehl|ý**, **-á**, **-é** просторен, пространен, обширен
- rozlep|it**, **-ím** св. 1. (со odkud) разлепя, отлепя (нещо отнякъде) 2. разлепя, залепя (нещо на различни места)
- rozlep|ovat**, **-uji**/разг. **-uju** неск. 1. (со odkud) разлепвам, отлепвам (нещо от нещо) 2. (со kat) разлепвам, залепвам (нещо някъде, на различни места)
- rozlept|at**, **-ám** св. (со) 1. разяам, проям (нещо): **kyselina jí ~ala kůži** киселината ѝ разяда кожата 2. подкопая, разстроя (нещо): **~at pra-**
- covní morálku** подкопая трудова дисциплина, ред
- rozleptáv|at**, **-ám** неск. (со) 1. разяждам, прояждам (нещо) 2. разколебавам, разстройвам (нещо): **~at důvěru** подкопаявам, разколебавам доверие
- rozlet**, **-u** м. 1. начало на излитане, засилване за полет 2. прен. полет, размях (на фантазията и под.)
- rozlét|at se**, разг. **rozlít|at se**, обикн. мн. **-áme se** неск. и св. 1. разлетим се/разлетяваме се/разлитаме се на различни страни 2. засилвам се/засиля се за полет; започвам/започна да летя
- rozlet|ět se**, **-ím se**, **rozlét|nout se**, разг. **rozlít|nout se**, **-nu se** св. 1. обикн. мн. **-íme se/-neme se** разлетим се, разпръснем се с летене: **vrabci se ~ěli na všechny strany** врабчетата се разлетяха на всички страни; **kuličky se ~ěly po zemi** топчетата се пръснаха по земята 2. строша се, пръсна се на парчета: **mísa spadla a ~ěla se na kusy** купата падна и се пръсна на парчета 3. отвори се рязко: **okno se průvanem ~ělo** прозорецът рязко се отвори от течението 4. и безл. **-í se**, **-ne se** пръсне се, разнесе се, разпространи се, разчүе се (за новина, за звук и под.): **zpráva se ~ěla po celém městě** новината плъзна из целия град; **potom se ~ělo, že...** после се разчү, че... 5. засиля се за полет, започна да летя; хукна, започна бързо движение: **pták se ~ěl k nebi** птицата литна в небето; **děti se ~ěly k matce** децата хукнаха, припнаха при майка си
- rozlet|ovat**, **-uji**/разг. **-uju** св. (со) разлепя (нещо запоено), разпоя
- rozl|ézt se**, обикн. третол. **-eze se** св. 1. разпълзи се, плъзне на всички страни 2. разпростре се, разпространи се: **kouř se ~ezl po celém bytě** димът се разпростря из цялата къща
- rozlež|et se**, обикн. третол. **-í se** св. 1. узрее, отлежи (за хран. продукти): **sýr se ~el** сиренето узря, отлеж 2. узрее, съзрее, избистри се: **všechno se mu přes noc ~elo v hlavě** през нощта той размисли; през нощта мислите му се изясниха, проясниха, избистриха се
- rozlícen|ý**, **-á**, **-é** разлютен, разярен
- rozličnost**, **-i** ж. различие, разнообразие
- rozličn|ý**, **-á**, **-é** различен, разнообразен
- rozlišen|ý**, **-á**, **-é** разделен, разграничен, диференциран
- rozliš|it**, **-ím** св. (кого, со; кого со od koho, od čeho; mezi kým, mezi čím) различа, разгранича, отлича, диференцирам (някого, нещо от ня-

кого, от нецо): **~it dobré od špatného** напра-
вя разлика между добрò и злò
rozlišovací, -í, -í отличителен, различителен, раз-
граничителен, диференцираш, диакритичен:
~í znaménko език. диакритичен знак
rozlišovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co; koho,
co od koho, od čeho; mezi kým, mezi čím) раз-
личавам, отличавам, разграничавам, дифе-
ренцирам (някого, нецо от някого, от нецо)
rozlít, -iji/-eji/разг. -iju/-eju св. (со рядко čeho)
разсейя, разлèя (нецо): **~it mléko na stůl** раз-
сеялò
rozlít se, обикн. третол. -ije se/-eje se св. разлèе
се: **víno se ~ilo po ubruse** винòто се разлèя по
стòла
rozlít[iti] se, -ím se св. разярè се, разлòтè се, силно
се ядòсам
rozlístn[iti]ý, -á, -é трòгнат, разчòвстван, опе-
чалèн
rozlístn[iti]ý, -ím св. (koho – вин.) трòгна, раз-
мèкна, разчòвствам, натèжè (някого)
rozlístn[iti] se, -ím se св. трòгна се, разчòвствам
се, натèжè се, размèкна се
rozloh|a, -u ж. плòщ, квадратòра
rozlom[iti], -ím св. (со) разчòпя, разломèя (нецо):
~it housku разчòпя хлèбче
rozlosován[í], -í ср. 1. тираж, тиражèране, тèглене
(на лотèрия) 2. решèване на вèпрòс с жрèбий
rozlosovat, -uji/разг. -uju неск. (со) решè (вè-
прос) с тèглене на жрèбий
rozloučen[á], -é ж. раздèяла, прощèване; в сèчет.
на **-ou** за сбòгом, на раздèяла, на прощèване;
večer na ~nou
rozloučen[í], -í ср. 1. раздèяла, раздèляне 2. сбòгò-
ване, прощèване
rozlouč[iti], -ím св. (koho; koho s kým) раздèля, раз-
лèчè (някого; някого от някого): **~it man-
želství** разтрòгна брак
rozlouč[iti] se, -ím se св. (s kým, s čím) раздèля се,
се се свèтем
rozloupnout, -nu св. (со) разчòпя (орех), раз-
цèпя (плод): **~nout švestku, broskev** разцèпя
слива, прàскова
rozlousknout, -nu св. (со) разчòпя, разтрòшè
(черупка и под.)
rozložen[ý], -á, -é 1. мат. хим. физ. разлòжен
2. разлòбèн, демонтиран 3. заредèн, разпò-
лòжен, нагласèн
rozlož[iti], -ím св. 1. (со) разгèна, разпòлòжа; раз-

гèрна (нецо), извèдя съдèржèние (на нецо):
~it lehátko разгèна пòходно леглò; **~it noviny**
разгèрна вèстник; **~it si před sebou batoh** из-
вèдя си нещàта от рàницата 2. (со) разпòлòжа,
подрèдя, наредèя (нецо): **~it si po stole spisy**
наредèя си, разпòлòжа си книжàта на мàсата;
~it své zboží наредèя стòката си; **správné ~ení
pracovních sil** правèлно разпòлòжèние, раз-
пределèние на работната сила 3. (со) разгòбèя,
раздèля (нецо) на чàсти: **~it strojek na sou-
částky** разгòбèя машинка на чàсти; **~it pohyb
na fáze** раздèля движèние на фàзи 4. (со на
koho, co) раздèля, разпредèля (нецо между
някого, между нецо): **~it náklad na všechny
účastníky** разпредèля товèр между всèчки учà-
стници; **~it váhu těla na obě nohy** разпредèля
тежестè на тèлото вèрху двèта крèка 5. (со
на со) мат. хим. физ. разлòжа (нецо на сò-
ставлящи): **záření ~ilo barvivo** излèчването
разлòжи оцветèтеля 6. (кòти со) остар. разг.
оснòвно обяснèя (някому нецо)
rozlož[iti] se, -ím se св. 1. (kde, рядко kam) раз-
пòлòжа се, изтèгна се, излèгна се, полèгна, сèд-
на удòбно (някòде): **~it se v křesle** разпòлòжа
се, изтèгна се в креслò 2. (kde) книж. раз-
простèра се, спòсна се, вèзцарè се (някòде):
šero se ~ilo dědinou полумрèкòт се разпро-
стрèя, спòсна се над сèлото; **na obou stranách
byly ~eny sady** от двèте странè се простèраха
градèни 3. обикн. мн. **-íme se (kde)** наредèм
се, подрèдим се (някòде): **výletníci se ~ili na
louce** экскурзиантите се разпòлòжиха на ли-
вèдата 4. разпàдна се, разгòбèя се, разлòжа се
и прен. 5. мат. хим. физ. разлòжа се (на сò-
ставлящи)
rozložitel[ý], -á, -é сглобèем, разгòбèем
rozlož[iti]ý, -á, -é 1. разклонèн, стволòват (за ко-
рона на дèрво) 2. (широко)плèщест (за човек)
rozlušt[en]í, -í ср. 1. отгàтване, разгадèване, ре-
шèние (на гатанка, крèстословица) 2. раз-
врèзка
rozlušt[iti], -ím св. (со) 1. разгадèя, решèя, отгàтна
(гатанка и под.) 2. разчетè, разшифровèм
(писменост, почерк и под.)
rozmač[et], -ím, 3. мн. -eji/-í св. (со) разкèсна,
размèкна (нецо) вèв водè, в тèчност
rozmačk[at], -ám, rozmačk[nout], -nu неск. (koho,
co) размèчкам, смèчкам, смèжа (някого, нецо)
rozma[h]at se, обикн. третол. -á se неск. засèлва
се, увеличèва се, разрèства се, вèзèма ширòки
размèри
rozmach, -u м. 1. размèх, разцвèт, подèм, полèт
2. мèхане, замèхване, размèхване (на рька,
крак и под.)

- rozmanitě** нар. разнообразно, пѣстро, многообразно
- rozmanitost, -i** ж. разнообразие, пѣстрота, многообразие
- rozmanitý, -á, -é** разнообразен, пѣстрый, многообразен
- rozmar, -u** м. прищявка, каприз: ~у **přírody** капризи на природата
- rozmarně** нар. 1. капризно, своенравно 2. вѣсело, шеговито, забавно
- rozmarný, -á, -é** 1. капризен, своенравен 2. вѣсел, забавен, шеговит
- rozmarýn|a, -y** ж., по-рядко **rozmarýn, -u** м. бот. розмарин (*Rosmarinus officinalis*)
- rozmařil|ec, -ce** м. разпұснат, разточителен човѣк, расыпник
- rozmařilý, -á, -é** 1. разпұснат, прахоснически, расыпнически, разточителен 2. по-рядко развеселѣн, бұен
- rozmasír|ovat, -uji/разг. -uju** св. (*koĥo, co*) масажирам, разтриа, размачкам, намачкам (*някого, нецо*)
- rozmazaně** нар. неясно, размазано, замъглено, нечетливо
- rozmazaný, -á, -é** неясен, размазан, замъглен, нечетлив
- rozma|zat, -ŷu/книж. -ŷi** св. (*co*) 1. намажа, размажа (*нецо*) 2. (*co*) преувелича, надұя, раздұя (*новина и под.*): ~zat před lidmi každou maličkost преувелича, раздұя пред хората всяка дреболия
- rozmazlen|ec, -ce** м. глѣзен човѣк, глѣзльо, мамино синчѣ
- rozmazlený, -á, -é** разглѣзен
- rozmazl|it, -ím** св. (*koĥo – вин.*) разглѣзя (*някого*): ~it dítě разглѣзя дете
- rozmazl|it se, -ím se** св. разглѣзя се: **dítě se u babičky ~ilo** детето се е разглѣзило у баба си
- rozmazl|ovat, -uji/разг. -uju** не св. (*koĥo – вин.*) разглѣзвам, глѣзя (*някого*)
- rozmazl|ovat se, -uji se/разг. -uju se** не св. (*koĥo – вин.*) разглѣзвам се, глѣзя се (*някого*)
- rozmaž|nout, -nu** св. (*co*) 1. размажа (*нецо*): ~nout si sazi na nose размажа сажда по носа си 2. разг. експр. преувелича, раздұя (*новина и под.*): ~nout případ v novinách раздұя слұчай вѣв вѣстниците
- rozměkl|ý, -á, -é** размекнат, омекнал
- rozměk|nout, -nu** св. 1. омекна, размекна се: **cesta deštěm ~la** пѣлят се размекна от дъждъ 2. рядко прен. омекна, трогна се
- rozměln|it, -ím** св. (*co*) раздробя, стрия, смѣля (*нецо*)
- rozměln|ovat, -uji/разг. -uju** не св. (*co*) стривам, раздробявам, смѣлам (*нецо*)
- rozměn|it, -ím** св. (*co, co za co*) разваля, разменя (*нари*)
- rozměr, -u** м. 1. размѣр, измерѣние 2. мащаб: **nabývat nebývalých ~ů** придобивам небивали мащабни
- rozměrn|ý, -á, -é** голям, обшѣрен, просторен, мащабен; който е с голѣми размѣри
- rozměř|it, -ím** св. (*co*) размѣря, распределя (*нецо*): ~it si čas распределя си времето
- rozmet|at, -ám** св. (*co, по-рядко koĥo*) разхвърлям, разпрѣсна, разваля, разтұря, разпилѣя: ~at sazbu разваля набор (*в печатница*)
- rozmez|í, -í** ср. 1. граница, синор, междъ 2. промеждұтък, интервал
- rozmiş|at, -ám** св. (*co, co s čím*) размѣся, разбъркам (*нецо с нецо*)
- rozmill|ý, -á, -é** остар. много мил, прѣлестен, очарователен
- rozmištěn|í, -í** ср. разпологане, настаняване, разпределѣние на различни местъ, дислокация: ~í absolventů разпределѣние на абсолвѣнти
- rozmišt|it, -ím** св. (*koĥo, co*) настаня, разположа, распределя (*някого, нецо*) на различни местъ; дислоцирам (*някого, нецо*)
- rozmiš|ovací, -í, -í** настанителен, разпределителен, дислокационен
- rozmiš|ka, -ky** ж., обикн. мн. **rozmiš|ky, -ek** свъда, раздър, несъгласие, скарване
- rozmlácen|ý, -á, -é** 1. разбит, счұпен, строшѣн 2. изморѣн, разнебитен: **jsem celý ~ý** чувствам се страшно изморѣн, разнебитен
- rozmlát|it, -ím** св. (*co*) счұпя, разбия, натроша (*нецо*) на парчета
- rozmlát|it se, -ím se** св. счұпя се, стана на парчета
- rozmlouv|at, -ám** не св. 1. (*o čem, s kým*) разговарям, бесѣдвам (*за нецо с някого*) 2. (*koti co*) разубеждавам (*някого за нецо, в нецо*), убеждавам (*някого*) да се откаже (*от нецо*)
- rozmlsan|ý, -á, -é** злояд, разглѣзен, придиричив на ядене
- rozmluv|a, -y** ж. разговор
- rozmluv|it, -ím** св. 1. (*koĥo – вин.*) разговоря, разприказвам (*някого*) 2. (*koti co*) разубѣдя (*някого от нецо, за нецо*), убѣдя (*някого*) да се откаже (*от нецо*)
- rozmluv|it se, -ím se** св. разговоря се, разприказвам се
- rozmnóž|it, -ím** св. (*koĥo, co; koĥo o co, čím*) размножа, увелича брда (*на някого, на нецо; с няколко, с нецо*)
- rozmnóž|it se, -ím se** св. 1. размножа се; увелича

се, нарастна на брѡй **2.** размножа се, дам потѡмство
rozmnožovac|í, -í, -í размножителен: **~í stroj** ротативна, размножителна машина
rozmnožován|í, -í *ср.* размножаване, нарастване на брѡй
rozmnožovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого, со)* размножавам, увеличавам на брѡй (*някаго, нецо*)
rozmnožovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* **1.** размножавам се, множа се, нараствам на брѡй **2.** размножавам се, давам потѡмство
rozmnožovn|a, -y *ж.* размножителен пункт, размножителен цѣх, печатница
rozml|oci se, разг. rozml|oct se, обикн. третол. -ůže *св.* нарасне, разрасне се, разрасте се, вземе ширѡки размѣри, усили се, увеличи се: **nespokojenost se ~ohla mezi lidmi** недовѡлството сред хората нарасна
rozmoč|it, -ím *св. (со)* разкйсна, размекна (*нецо*) във вода
rozmoč|it se, -ím se *св.* размекна се, разкйсна се във вода
rozmoč|nout, обикн. третол. -ne *св.* силно се разкаля, разкйсне се от джд
rozmont|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со)* размонтирам, разглобя, демонтирам (*нецо*): **~ovat motor** разглобя двигател (*на части*)
rozmot|at, -ám *св. (со)* размотаа, развйа (*нецо оплетено, заплетено*): **~at spletitou situaci** *прен.* изясня, справя се със заплетено, с объркано положение
rozmrz|it, -ím *св. (со)* размразя (*нецо*) и *прен.*
rozmrzovač, -e *м.* уред, течност за размразяване; антифриз
romrz|at, rozmrzáv|at, -ám *несв.* размразявам се, размрзвам се
rozmrzele, rozmrzeně *нар.* разсърдено, сърдито, навъсено, недовѡлно, кисело
rozmrzel|ý, rozmrzen|ý, -á, -é разсърден, сърдит, навъсен, недовѡлен, кисел: **je ~ý na celý svět** целият свят му е крив
rozmrzet, -ím *св. (кого – вин.)* ядѡсам, разсърдя, разгневя, разстрѡя (*някаго*): **neúspěch ho ~el** несполуката, неуспѣхът го ядѡса
rozmrzet se, -ím se *св.* ядѡсам се, огорча се, разсърдя се
rozmrzl|ý, -á, -é размразил се, размразен
rozmrznout, -nu *св.* размразя се, размрзна се
rozmysl, -u *м. книж. в съчет.* **jednat s ~em** действам обмислено, разсѡдливо, предпазливо; **jednat bez ~u** действам бързо, прибързано, бѣз да се замислям
rozmysl|it si, rozmysl|et si, -ím si *св.* **1.** размисля

за нецо, обмисля задълбочено: **ještě si to ~ím** ще си помисля още **2.** отменя решението си: **s tím odjezdem si to ~el** той се отказа от пътуването
rozmyslně *нар.* разсѡдително, разсѡдливо, предпазливо, обмислено
rozmysln|ý, -á, -é разсѡдлив, предпазлив, обмислен
rozmyslen|á, -é *ж. в съчет.* **na ~ou** за размисъл, за обмисляне, за размисляне: **měl jsem dost času na ~ou** ймах достатъчно време за размисъл, за обмисляне; **dávám vám dva dny na ~ou** давам ви два дѣна срок да размислите, да си помислите, да решите
rozmyšlen|í, -í *ср.* размисъл: **čas na ~í** време за размисъл
rozmyšlen|í, -í *ср.* (пѡ-продължително) мислене, размишлѣние, обмисляне: **odpověděl po jistém ~í** той отговѡри, слѣд като размисли; **bez ~í** бѣз да му мисли
rozmyšl|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se *несв.* мисля, обмислям, размислям: **nemohli jsme se dlouho ~et** не мѡжехме дълго да мислим, да размисляме
rozmyšl|et si, -ím si, 3. мн. -ejí si/-í si *несв.* **1.** размислям, мисля си **2.** (*со*) колебаа се, двоумя се, склонен съм да се откажа (*от нецо*)
roznášeč, roznašeč, -e *м.* **1.** носител, раздавач, разносвач: **~ balíků** разносвач на колѣти; **~ bacilů** носител на бацйли, бацйлоносител **2. прен.** клокѡр
roznáš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв. (со, кого)* разнасям (*нецо, някого*); разпространявам (*нецо*)
roznáš|ka, -y *ж.* разнасяне (*на стока, на поща и под.*)
rozněcovač, -e, rozněcovatel, -e *м.* подбудител, подстрекател, подпалвач
rozněc|ovat, -uji/разг. -uju *несв. книж. (со)* **1.** разпалавам, запалавам (*огън*) **2.** подбуждам, подтйквам, раздѡхвам, подстрѣкавам, възпламенявам (*нецо*): **~ovat nepřátelství mezi národy** *прен.* подбуждам вражда между народите
roznemo|ci se, разг. roznemo|ct se, -hu se/roznemůžu se *св. (-; на со/чим)* разболѣа се, заболѣа (-; *от нецо*): **~hl se na chřipku** той заболѣа от грип
rozn|ést, -esu *св.* **1.** (*со*) разнеса (*стоки, поща и под.*): **~ést hostům pítí** разнеса, сервирам пие-
нецо **~ést** *нар.* направа някого на пѡх и прах; сразя някого (*в дискусия и под.*) **2.** (*со*) разнеса, разпространя (*нецо*): **vítr ~esl listí** вятърът разнесе, раздѡха листата; **~ést náказu** разнеса,

- разпространя заръза **3.** (co) разг. пръсна, похърча и под.: ~**ést peníze, jmění** пръсна пари, имот **4.** (co) разкъжа, разнеса, разпространя (новина и под.): ~**ést klevety** разнеса кльюки **5.** (koho – вин.) разг. експр. одумам, излюкъря, очерна (някого), разнеса (за някого) недоброжелателни кльюки: **drbny ~esly děvče** кльокърките одумаха, очернаха момичето
- rozp|ést se**, обикн. третол. и безл. **-ese se** св. **1.** разнесе се, разпространя се: **ptačí píseň se ~sla lesem** птьча пьсен се разнесе из гората **2.** разчъ се, пръсне се, разнесе се (новина и под.): ~**eslo se o něm, že se bude ženit** разчъ се за него, че ще се жени; **sláva umělce se ~esla po světě** славата на твореца се пръсна по света **3.** започне да снася (за кокошки и под.)
- roznětk|a**, -y ж. техн. възпламенител, възпламенителна капсула, детонатор
- roznětnic|e**, -e ж. техн. взривна машина, разг. адска машина
- rozněžně|jý, rozněžněn|ý, -á, -é** разнежен, разчувстван
- rozněžn|it se, -ím se** св. разнежа се, разчувствам се
- roznít|it, -ím** св. (co) **1.** разпала, възпламеня **2.** прен. разпала, възбъдя, ентусиазирам: ~**it požár války** книж. разпала военен пожар
- roznoš|it, -ím** св. (co) разнеса постепенно (нещо): ~**it pozvánky** разнеса покани на различни места
- roznož|it, -ím** св. физкулт. разкръча се, застана в разкръчен стожд
- roznožk|a**, -y ж. **1.** разкръчка **2.** физкулт. прескòк на уред в разкръчка
- roznožmo** нар. физкулт. (отскок, прескòк, подскок и под.) с разкръчка
- rozohně|jý, -á, -é** **1.** възпламенен, разпален **2.** прен. запален, възторжен, ентусиазирам, пламенен
- rozohn|it, -ím** св. (koho, co; koho čít) **1.** възпламеня, разпала (някого, нещо; някого с нещо) **2.** прен. въодушевя, раздъхам, ентусиазирам (някого, нещо с нещо): **hádká se ~ila** кавгата се разгоря
- rozo|rat, -řu/-rám** св. (co) разорà (нещо)
- rozoráv|at, -ám** нескв. (co) разорàвам (нещо)
- rozoum|ek, -ku** м. **1.** умал. ум, разум **2.** експр. умниче, умно дете: **to je náš ~ek** това е нашето умниче, умно дете
- rozpařitě** нар. стеснително, смутено, нерешително
- rozpařit|jý, -á, -é** **1.** стеснителен, притеснителен **2.** нерешителен, несмел, несигурен: ~**ý člověk** нерешителен човек; ~**ý úsměv** стеснителна усмивка
- rozpad, -u** м. разпàдане, разложение, разлàгане: ~ **kolonializmu** разпàдане на колониализма; ~ **radioaktivních prvků** физ. разпàдане на радиоактивни елементи
- rozpad|at se, rozpadáv|at se** нескв. **1.** обикн. третол. **-á se** разпàда се, разлàга се, разрушава се **2.** безл. **-á se** започне да вали, завали (за гьст продължителен сняг)
- rozpad|nout se**, обикн. третол. **-ne se** св. **1.** разпàдне се, разруши се **2.** прен. раздели се, разцепи се
- rozpak|ovat, -uji/разг. -uju** св. (co) разопаковам, развия (нещо)
- rozpak|ovat se, -uji se/разг. -uju se** нескв. смущавам се, стеснявам се: ~**ovat se řící, napsat** стеснявам се да кажа, да напиша
- rozpa|ky, -kù** м. само мн. **1.** стеснение, смущение: **být v/na ~cích** смущавам се, смутен съм; **přijít, upadnout do ~kù** смутя се; не зная какво да правя от смущение **2.** несигурност, колебание: **být dlouho na ~cích** дълго се колебая **3.** съмнение, затруднение
- rozpálen|ý, -á, -é** **1.** нажежен: ~**á kamna** нажежена пьчка **2.** прен. разпáлен, разгорещен: ~**é tváře** пламтящи бужи; **dítě je celé ~é** детето гори, има температура
- rozpál|it, -ím** св. **1.** (co) нажежа, нагорещя (нещо): **slunce ~ilo půdu** слънцето нажежи земята **2.** (koho – вин.) прен. разпáля, ентусиазирам (някого): ~**it publikum** възпламеня, доведà до възторг публиката
- rozpál|it se, -ím se** св. **1.** нажежа се, нагорещя се **2.** разгорещя се, ентусиазирам се
- rozpal|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. **1.** (co) нажежавам, нагорещявам (нещо) **2.** (koho – вин.) прен. разпáлвам, възпламенявам, ентусиазирам (някого)
- rozpal|ovat se, -uji se/разг. -uju se** нескв. **1.** нажежавам се, нагорещявам се **2.** разпáлвам се, възпламенявам се, пламвам, ентусиазирам се: ~**ovat se hněvem, láskou** експр. пламвам, възпламенявам се от гняв, от любов
- rozpá|rat, -řu/-rám** св. (co) **1.** разпòря (нещо) **2.** разплетà (пуlover и под.)
- rozparcel|ovat, -uji/разг. -uju** св. (co) разпарцелирам (нещо), разделя (нещо) на парцели: ~**ovat pole** парцелирам нива
- rozpar|ek, -ku** м. цепка, страничен отвòр на поля; рàзрез на поля
- rozpařen|ý, -á, -é** напарен, нагорещен от пара
- rozpař|it, -ím** св. (koho, co) загрèа, стòпля на пара, напаря (някого, нещо)

rozpléci, разг. **rozpléct**, -eču/книж. -eku св. (со)

1. започна да пека (нещо) 2. опека (нещо) до крехкост: ~ci tvrdé housky препека стари хлѣбчета

rozpečet|it, -ím св. (со) распечѣта (нещо), махна печѣт (от нещо)

rozpékat, разг. **rozpíkat**, -kám нескв. (со) 1. напичам, започвам да пека, да грѣя (нещо) 2. опичам (нещо) до крехкост

rozpěrk|a, -у ж. техн. разпѣрка, разпѣнка; лѣст за поддържане на разстояние

rozpěrn|ý, -á, -é раздалечѣващ, раздалечителен

rozpět|í, -í ср. 1. раздалеченост, разстояние между две точки 2. диапазон, ъбсег, радиус на действие; интервал: v ~í dvou hodin в границите, в рамките на два часа 3. авиац. разпѣреност (на крила на самолет)

rozpíchn|at, -ám св. (со) избодѣ, нараня с убѣждания (нещо): ~at si při šití prsty избодѣ си прѣстите при шие

rozpínací|í, -í, -í разкопѣващ се: ~í bunda яке с щип

rozpín|at se, -ám se нескв. 1. разкопѣвам се 2. разширявам се, разпростирам се 3. прен. проявявам експанзивност, разполагам се понашироко

rozpínavě нар. 1. разширяващо се 2. експанзивно, експанзионистично 3. надѣто, горделиво, самонадѣно

rozpínavost, -i ж. 1. експанзионизъм 2. физ. хим. разширяемост (на газове и под.)

rozpínav|ý, -á, -é 1. физ. хим. разширяващ се 2. експанзивен: ~á politika експанзивна политика

rozpis, -u м. разписание, програма, разпределение: ~ výrobních úkolů разпределение на производствени задачи

rozpisk|a, -у ж. спецификация (формуляр)

rozpis|ovat, **rozepis|ovat**, -uji/разг. -uju нескв. (со) 1. разпредѣлям, възлагам (нещо): ~ovat úkoly разпредѣлям, възлагам задачи 2. препишвам (отделни части) в повече екземпляри: ~ovat noty препишвам нѣти по партии 3. остар. обявявам (конкурс и под.)

rozplít se, -iji se/разг. -iju se св. 1. обикн. третол. -ije se разлѣе се, разтечѣ се (и попиѣ) (за течност): kaňka se ~ila капката се разтечѣ и попи 2. обикн. третол. -ije se разлѣе се, размѣже се, загуби (ясни) очертания (за буква и под.): písmeno se ~ilo бѣквата се размѣза 3. рядко разпий се, запий се; започна да пий (много)

rozpítv|at, -ám св. (со) 1. направа дисекция (на

нещо) 2. прен. анализирам в подробности (творба, чувство и под.)

rozplácl|ý, **rozplácnut|ý**, -á, -é сплѣскан, приплѣскан, разплѣскан

rozplácnout, -nu св. (кого, со) разплѣскам, сплѣскам, смѣчкам, смѣжа (някого, нещо): ~nout mouchu убия, смѣчкам мухѣ

rozplákat, -áču/книж. -áči св. (кого – вин.) разплѣча, разревѣ (някого)

rozplákat se, -áču se/книж. -áči se св. разплѣча се, разревѣ се

rozplán|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) планирам, запланирувам, изработя подробен план (за нещо)

rozplav|b|a, -у ж. квалификационен, подробен етап от състезание по плуване

rozplav|it, -ím св. (со) размий, разтвори (глина, кал и под.)

rozplemen|it se, обикн. третол. -í se св. размножи се, развѣди се, разплоди се, наплоди се (за животно)

rozplesk|nout, -nu св. (со) сплѣскам, смѣчкам, разплѣскам (нещо)

rozplesk|nout se, -nu se св. сплѣскам се, разплѣскам се

rozplést, -etu св. (со) разплѣта (нещо): ~ést si copу разплѣта си плитките

rozplést se, обикн. третол. -ete se св. разплѣтѣ се

rozplét|at, -ám нескв. (со) разплѣтам (нещо)

rozplét|at se, обикн. третол. -á se нескв. разплѣта се

rozplízl|ý, -á, -é 1. размѣкнат, разкиснат, лигав и прен. 2. разлят, неясен, с неясни очертания; размит, мъглив: ~ý referát разлят, размит доклад

rozply|nout se, -nu se св. 1. обикн. третол. -ne se разлѣе се 2. обикн. третол. -ne se разтопи се 3. обикн. третол. -ne se прен. разпрѣсне се, разнесѣ се, изчѣзне: poslední naděje se ~nula изчѣзна, изпари се и последната надежда 4. разтопя се (от нещо): samou láskou by se ~nul от любов щѣше да се разтопи

rozplýv|at se, -ám se нескв. 1. обикн. третол. -á se разлива се 2. обикн. третол. -á se разтопява се 3. обикн. третол. -á se прен. изчѣзва, губи се 4. (čít) експр. разтапям се (от нещо): ~at se ochotou разтапям се от любѣзност, от любѣзничене

rozplývav|ý, -á, -é 1. размѣзан, полутѣчен, топящ се 2. неясен, мъглив; който е с неясни граници; неопределѣн

rozpoč|et, -tu м. 1. бюджет: státní ~et държавен бюджет **úřádnou čáru**, škrť přés ~et осуетя намеренията, плановете на някого

rozpočítadl|o, -a *ср.* (дѣтска) бройлка, брѝенка
rozpočít|at, -ám, rozpočíst, -čtu *св. (со)* раз-
 пределя, направа си сметка, пресметна, из-
 числя (нещо): **~at si peníze** разпределя си
 парите, направа сметка на парите си
rozpočítáv|at, -ám *несв.* изчислявам, пресмятам,
 права сметка: **~at na prstech** смятам, броя на
 прѣсти
rozpočtář, -e *м.* човѣк, който изработва бюджет
rozpoj|it, -ím *св. (со od čeho)* разпой, разединя,
 отделя, откача (нещо от нецо)
rozpoj|it se, -ím se *св.* разпой се, разединя се,
 отдели се, откача се: **lokomotiva se ~ila** локо-
 мотивът се откачи
rozpoj|ovat -uji/разг. -uju *несв. (со od čeho)*
 разпоявам, разединявам, отделям, откачвам
 (нещо от нецо)
rozpoj|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* раз-
 появам се, разединявам се, отделям се, от-
 качвам се
rozpolcen|í, -í *ср.* 1. разполовяване, разделяне
 на две чѣсти 2. *прен.* раздвойване
rozpolcen|ý, -á, -é 1. разполовен, разсѣчен,
 разделен на две 2. *прен.* раздвоен
rozpolc|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* 1. раз-
 сичам на две (нещо) 2. *обикн. третол. -uje*
прен. раздвойва (някого)
rozpoložen|í, -í *ср.* душевно разположение,
 настроение
rozpol|it, -ím *св. (со)* 1. разсека на две, разпо-
 лоя (нещо) 2. *обикн. третол. -í прен.* раз-
 двой (някого)
rozpome|nout se, -nu se *св. (na koho, na co)*
 спомня си, сѣта се, досѣта се (за някого, за
 нецо): **~nula se na své dětství** тя си спомни за
 дѣтството си
rozpomín|at se, -ám se *несв. (na koho, na co)*
 спомням си, сѣщам се, досѣщам се (за някого,
 за нецо)
rozpor, -u *м.* 1. противорѣчие: **dostávat se do ~u**
 изпадам в противорѣчие; **třídni ~u** класови
 противорѣчия; **jeho slova jsou v ~u s jeho**
činy думите му са в противорѣчие с дѣлата
 му 2. несъгласие, спор, разногласие
rozporc|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со)* разделя
 (нещо) на порции: **~ovat moučník** разделя
 сладкиш на порции
rozporné *нар.* 1. противорѣчиво 2. противо-
 положно
rozpornost, -i *ж.* 1. противорѣчивост 2. проти-
 воположност
rozporn|ý, -á, -é 1. противорѣчив: **~á bytost**
 същество, изтъкано от противорѣчия 2. про-

тивоположен: **~é myšlenky** противоположни
 мисли, идеи
rozpouštěd|l|o, -a *ср. физ. хим.* разтворител
rozpoušt|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв. (со)* 1. *хим.*
 разтвѣрям (нещо) 2. разпускам, разтѣрям
 (нещо): **~ět parlament** разпускам парламѣнт
 3. разпускам, отпускам (нещо): **~ět vlasy**
 разпускам коси
rozpoutan|ý, -á, -é 1. развѣрзан 2. разбушѣван,
 развѣхрен: **~é živly** разбушѣвани стихии
rozpout|at, -ám *св.* 1. (koho, co) развѣржа, осво-
 бодя (някого, нецо): **~at vězni ruce** развѣржа
 рѣцете на затвѣрник 2. (со) *прен.* развѣхря,
 раздѣхам, разпала (нещо): **~at válku** пре-
 дизвикам, разпала война
rozpout|at se, -ám se *св.* 1. развѣржа се 2. разра-
 зя се, развѣхря се: **bouře se ~ala** бурята се
 разрази, развѣхри
rozpovíd|at se, -ám se *св.* разприказвам се,
 разприкажа се
rozpozn|at, -ám *св. (со)* разпозная, различа, иден-
 тифицирам (нещо): **lékař ~al chorobu** лѣкарят
 постави диагноза
rozpoznávac|í, -í, -í отличителен, различителен,
 идентификационен
rozpracovan|ý, -á, -é 1. разработен 2. който е в
 стѣдий на разработване, на изработване: **~á**
výroba започнато, но незавършено производ-
 ство; **~é projekty** проекти в стѣдий на раз-
 работка
rozpracov|at, -uji/разг. -uju *св. (со)* 1. заробѣта,
 започна работа (върху нецо): **~ovat článek**
 започна работа върху стѣтия 2. разработя, раз-
 вѣя (нещо): **~ovat námět pro film** разработя
 сюжѣт за филм 3. разработя, приуча (нещо)
 към работа: **~ovat prsty** разработя, раздѣвжа
 прѣсти за работа
rozpraskan|ý, -á, -é 1. напѣкан 2. олющен
rozprask|at se, обикн. третол. -á se *св.* 1. на-
 пѣка се (за лед, устни, рѣце и под.) 2. олющи
 се (за мазилка)
rozpráš|it, -ím *св. (со)* разпрѣсна, разсѣпя,
 прѣсна (прахообразна субстанция); пулве-
 ризирам (течност) 2. (koho – вин.) *прен.*
експр. разпрѣсна, разбѣя на пѣх и прах (ня-
 кого) 3. (со) унищожя (нещо): **~it pochybno-**
sti, iluze разсѣя, пропѣдя съмнѣния, илѣзии
rozprašovač, -e *м.* пулверизатор, спрѣй
rozpraš|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (со)* раз-
 прѣсвам, разсѣпвам, прѣскам (прахообразна
 субстанция); пулверизирам (течност) 2. (ко-
 хо – вин.) *прен. експр.* разпрѣсвам, разбѣвам
 на пѣх и прах (някого) 3. (со) разсѣпвам, про-
 пѣждам, унищожявам (нещо)

rozprav|a, -u ж. **1.** лит. разсъждение, трактат
2. обсъждане, разискване, беседа: **parlamentní ~a** парламентарни разисквания, дебати
rozpráv|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. (о кот, о чет; со; с кým) **1.** разprávям, разказвам (за някого, за нещо; нещо; с някого) **2.** беседвам: **~ět o plánech do budoucna** дискутирам върху планове за бъдещето

rozprá|ť, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. (о кот, о чет; со; с кým) **1.** разprávям, разказвам (за някого, за нещо; нещо; с някого) **2.** беседвам: **~ět o plánech do budoucna** дискутирам върху планове за бъдещето

rozprch|nout se, обикн. мн. -neme se св. разбягаме се, разпръснем се: **kluci se ~li jako hejno vrabců** момчетата се разбягаха, разпръснаха като ято врабци

rozprod|at, -ám св. (со) разпродам (имот, стока и под.)

rozprodáv|at, -ám неск. (со) разпродавам (нещо): **~at zboží** разпродавам стока

rozprodej, -e м. разпродажба: **~ levného zboží** разпродажба на преоценени стоки

rozprostír|at, -ám неск. (со кат, по чет) простирам, разпростирам, постялам (нещо някъде, върху нещо)

rozprostír|at se, обикн. третол. -á se неск. разпростира се, разстяла се

rozprostřít, -řu св. (со кат, по чет) разпростра, простра, разположа, разстеля (нещо някъде)

rozprostřít se, обикн. третол. -ře se св. **1.** разпростре се, разстеле се/разстели се (за мъгла) **2.** прен. спусне се, настанй се: **noc se ~řela** нощта се спусна

rozproud|it, -ím св. **1.** (кого, со) раздвижа, приведа в движение (някого, нещо) **2.** (со) накарам (нещо) да течє, да струй **3.** (со) прен. подхва̀на, предизвикам (нещо): **~it diskusi** предизвикам дискусия

rozproud|it se, обикн. третол. -í se св. **1.** раздвижи се, приведе се в движение **2.** заструй, потече, раздвижи се: **krev se mu ~ila cvičením** кръвта му се раздвижи от гимнастиката **3.** прен. разгорй се: **~ila se diskuse** пламна, започна оживена дискусия

rozprsk|nout se, -nu se св. избухна, пръсна се на малки парчета

rozprš|et se, безл. -í se св. завалй (джд): **(k ránu) se ~elo** призори заваля

rozpřád|at, -ám неск. (со) **1.** разтъкавам, разплитам, разнищвам (нещо): **~at koberec** разтъкавам килим **2.** разпростирам, изплитам (мрежа) **3.** развивам, разгръщам (разговор, дебат)

rozpřáh|nout, -nu св. (со) разма̀хна, зама̀хна: разпєря, разпростра (ръце): **~nout náruč** разтвòря обятия;

rozpřáh|nout se, -nu se св. (-; čím) **1.** зама̀хна: **~nul se po klukovi** (-; с нещо) тòй зама̀хна към момчєто **2.** разпрєгна (кон и под.)

rozpřáh|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) разпростирам, разпєрявам, размятам (ръце и под.)

rozpřáh|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (-; čím) зама̀хвам (-; с нещо)

rozpříst, -edu св. (со) **1.** разтъка, разплета, разнищя (тъкани и под.): **~íst koberec** разнищя килим **2.** разпростра, изплета (мрежа и под.): **pavouk ~edl v koutě pavučinu** паяк изплете, разпростря паяжина в ъгъла; **~edl síť svých nástrah** прен. тòй разположи, изплете мрежата си от клопки **3.** книж. остар. разви́я в подробности (идеи, дискусия и под.)

rozpříst se, -edu se св. **1.** разпрєда се, запòчна интензивно да прєда: **kočka se ~edla** кòтката се разпрєде, размърка **2.** книж. разгърна се, разви́я се, развържа се (за разговор, дебат и под.): **~edla se živá diskuse** разгърна се оживена дискусия

rozptyl, -u м. физ. диспєрсия, разсєйване: **~ světla** разсєйване на светлината **2.** разпръсване; воен. разредоточаване

rozptýlen|í, -í ср. **1.** разсєйване, разпръсване **2.** развлечєние, разведряване, разсєйване **3.** физ. разпръсване, дифузия

rozptýlenost, -í ж. **1.** разпиляност, разхвърляност **2.** разсєяност

rozptýlen|ý, -á, -é **1.** разпръснат **2.** прен. разсєян: **být ~ý** разсєян сьм

rozptýl|it, -ím св. **1.** (со) разпръсна, разпилєя (нещо): **slunce ~ilo ranní mlhu** слънцето разпръсна утринната мъгла; **~it bacily** разпръсна, разнеса бацили, зараза **2.** (кого, со) разпръсна, разбйя, разгòня: **~it nepřítel** обърна в бягство, разпръсна, разбйя враг; **vítr ~il mraky po nebi** вятърът разгòни облаци на небєто **3.** (со) разсєя, разпръсна, пропєдя (мисли и под.): **~it pochybnosti, obavy, rozpaky** разсєя, пропєдя сьмнєния, страховє, колебания **4.** (кого, со) разсєя (някого), отвлека вниманието (на някого): **hra ~ila pozornost dětí** играта разсєя децата, отвлекє вниманието на децата **5.** (кого – вин.) разсєя, разведря, развеселя (някого): **kniha vás ~í** книгата ще ви разсєе, ще ви разведри; **potřebuje společnost, která by ji ~ila** тя има нужда от компания, която да я разсєе

rozptýl|it se, -ím se св. **1.** обикн. третол. **-í se** разпръсне се, пръсне се, разпространи се, разпилєе се: **vůně se ~ila vzduchem** ароматът се пръсна, разнесє из въздуха **2.** обикн. мн. **-íme se** пръснем се, разбягаме се, разпръснем се в

различни посòки: **děti se ~ily po zahradě** децата се пръснаха в градината **3. обикн. третол. -í se** разсèе се, разпръсне се, стопи се: **obavy se ~ily** страховèте се разсèяха, стопиха **4. разсèе се (за човек): pozornost lidí se ~ila** вниманието на хората се разсèе **5. разсèе се, разведря се, развеселя се: ~it se četbou, hrou** развлека се, разведря се с четене, със свирене **rozptylk|a, -y ж. физ.** разсèйваща лèща **rozpùjč|it, -ím св. (co)** раздàм, дàм на зàем на различни места (нещо) **rozpùjč|ovat, -uji/разг. -uju неск. (co)** раздàвам, дàвам на зàем на различни места (нещо) **rozpuk, -u м.** разпùкване, развìване (на цвят, на пьнка): **děvče v ~u mládí прен.** разцъфваща в млàдост девòйка **rozpukan|ý, -á, -é** разпùкан, напùкан: **horečkou ~é rty** напùкани от висòка температура ùстни **rozpuk|at (se), обикн. третол. -á (se) неск. 1.** пùка се, напùква се **2.** разпùква се, разцъфтыва, разцъфва, развива се **rozpukl|ý, -á, -é** разпùкнат, разпùкнал; напùкан, пùкнат, попùкан **rozpuk|nout (se), обикн. третол. -ne se св. 1.** пùкне се, напùка се: **stěna se na mnoha místech ~la** стената се пùкна, се е напùкала на мнòго места **2.** разпùкне се, разцъфти, разцъфне, развìе се: **růže sotva ~la** рòзата едвà е разпùкнала цвят **rozpùl|it, -ím св. (co)** разделя на двè чàсти, разполовя (нещо) **rozpustil|ec, -ce м. 1.** немìрно, пàлаво дете; немìрник, лудèтина **2.** разìздан човек **rozpustilost, -i ж. 1.** пàлавост, немìрство **2.** разìзданост **rozpustil|ý, -á, -é 1.** пàлав, немìрен **2.** разìздан **rozpust|it, -ím св. 1. (koho, co)** разпùсна, освободя (някого, нещо): **~it žáky** разпùсна ученици; **~it parlament** разпùсна парламèнт; **~it personál, vojsko** освободя, съкратя персонал; разпùсна войска; **it si vlasy** разпùсна, развържа си косата **2. (co; co v čet)** разтвòря (нещо; нещо в нещо): **~it látku** хим. разтвòря вещество; **~it cukr v čaji** разтвòря захар в чай **3. (co)** разтопя, стопя (нещо): **~it máslo, vosk** разтопя, стопя мàсло, вòськ **rozpustn|ý, -á, -é** разтворìм **rozpuštěn|a, -y ж.** разтвòр **rozradostněl|ý, rozradostněn|ý, -á, -é** зарàдван, вèсел, развеселèн **rozradostn|it, -ím св. (koho – вин.)** зарàдвам, развеселя (някого) **rozradostn|it se, -ím се св.** зарàдвам се, развеселя се

rozrazil, -u м. бот. верòника, великденче (Veronica) **rozraz|it, -ím св. (co) 1.** разбия, счùпя (нещо) **2.** разсека, раздвоя (нещо): **blesk ~il strom** светкавица разсèче, поразì дървòто **3.** разбùтам (множество от хора и под.) **rozráž|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (co) 1.** разбивам, счùпвам (нещо) **2.** разсìчам, пòря (вълни и под.) **3.** разбùтвам, раздвоивам (множество от хора и под.) **rozrostl|ý, -á, -é** разрàснал се **rozruch, -u м. 1.** вълнение, раздвìжване, оживление: **knihla vzbudila velkú ~** книгата предизвика голямо вълнение, оживление **2.** безпокойство, тревòга, смут, смущение **rozrùst se, обикн. третол. -oste се св. 1.** разрàсне се, избуй: **strom se mohutně ~ostl** дървòто мòщно избуй **2.** разрàсне се, придобие значителни размèри: **město se hodně ~ostlo** градът мнòго се разрàсна **rozrùst|at se, обикн. третол. -á se неск. 1.** избуйва: **maliní se ~alo po celé zahradě** малините избуйваха, обхващаха цялата градина **2.** разрàства се, разпространява се, нарàства: **město se ~á** градът се разрàства; **dluhy se ~ají** дълговете нарàстват **rozrušen|í, -í ср. 1.** вълнение, възбуда: **~ím nemohla usnout** от вълнение тя не мòжеше/не мòжè да заспи **2.** разстрòйване, разрушàване, разпàдане **rozrušen|ý, -á -é 1.** развълнуван, възбуден, разтревòжен, разстрòен (за човек) **2.** разрушèн, нарушèн, разстрòен (за предмет) **rozruš|it, -ím св. 1. (koho – вин.)** развълнувам, разтревòжа, разстрòя, смùтя (някого): **přítelova smrt ho velmi ~ila** смърттà на приятеля мнòго го разстрòи **2. (co)** разрушà, разстрòя, унищожà (нещо): **~it výrobu** разстрòя, подкòпя, нарушà производство **rozruš|it se, -ím се св. 1.** развълнувам се, разтревòжа се, разстрòя се, смутя се **2. обикн. третол. -í se** разруши се, разстрòи се **rozrùzn|it, -ím св. (koho, co) книж. 1.** разграничà, диференцирам (нещо от нещо), открива, отлича (нещо) **2.** различà, разнообразя, разслюя (нещо); създàм различия (между нещата): **~it výrazové prostředky** разнообразя, създàм различни изрази средства **rozrýp|at, -ám/-u св. (co)** разрìя, разрòвя, набраздя, разкопàя (нещо) **rozrýt, -yjí/разг. -uju св. (co)** разрòбя, набраздя, издълбàя (нещо): **tvář ~ytá vráskami, jizvami** лице, набраздèно от брèчки, издълбàно от рàни, от бèлези

- ~onat se chřipkou/na chřipku** разболѣа се от грип
- rozstrk|at, -ám** св. (кого, со) **1.** разбўтам, разхвѣрлям, разпределя (някого, нецо): **~at knížky po lavicích** разхвѣрлям, слѣжа книги по полици; **~at zaměstnance po městě** разпрѣта, разхвѣрлям служители из града **2.** (со) избўтам, задвижа (нецо) с бўтане: **~at auto** избўтам лѣка колѣ
- rozstrouh|at, -ám** св. (со) настѣржа (нецо) на рендѣ, надробѣя (нецо) чрез стѣргане на рендѣ: **~at jablka** настѣржа ябълки
- rozstřiháv|at, rozstřiháv|at, -ám, rozstřih|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (со) разрѣзвам, кроя, нарязвам (нецо) с нѣжица: **~at látku** разрѣзвам, кроя плѣт
- rozstřih|at, rozstřih|at, -ám** св. (со) разрѣжа, скрѣя (нецо); нарѣжа (нецо) с нѣжица
- rozstřík|at, -ám** св. (со) разпрѣсна (нецо), напрѣскам (с нецо); с прѣскане разнесѣ (нецо) на всѣчки страни, напрѣскам на всѣчки страни: **~at voňavku do pokoje** напрѣскам парфѣом из стѣята
- rozstřík|nout se**, обикн. третол. **-ne se** св. разпрѣска се, разплиска се, плисне се на всѣчки страни: **bláto se pod autem ~lo** калтѣ се разплиска изпод колѣта
- rozstřík|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (со) прѣскам, напрѣсквам, разпрѣсквам (нецо); с прѣскане разнѣсям на всѣчки страни, прѣскам на всѣчки страни: **~ovat vodu po květinách** напрѣсквам цветѣя с вода; **auto ~ovalo bláto na chodníku** колѣта прѣскаше тротоѣра с кал, разплискаше кал по тротоѣра
- rozstřílet, -ím, 3. мн. -ejí/-í** св. (со) разстрѣлям; разрушѣа, унищѣжѣа (нецо) със стрелбѣа: **~et město** разрушѣа град със стрелбѣа
- rozstup** вж. **rozestup**
- rozsudek, -ku** м. присѣда: **vynést, zrušit ~ek smrti** произнесѣа, отменѣа смѣртна присѣда; **odvolat se proti ~ku** обжалвам присѣда
- rozsuz|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. взѣмам решѣние, произнѣсям присѣда; разрешѣвам спор между двѣ страни
- rozsvěc|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (со) вклѣчвам, запѣлвам (лампа и под.)
- rozsvěc|ovat se**, обикн. третол. **-uje se** нескв. запѣлва се, вклѣчва се (за лампа и под.)
- rozsvít|it, -ím** св. (со) вклѣчва, запѣла (лампа и под.)
- rozsvít|it se**, обикн. третол. **-í se** св. запѣли се, вклѣчвам се (лампа и под.)
- ~lo** нечнѣ се ти **~ilo** ти най-пѣсле разбрѣа; ти най-пѣсле схвѣана; стѣна ти ясно; ти най-пѣсле загрѣя
- rozsypl|at, -u/-ám** св. (со) **1.** насѣпя, изсѣпя (нецо): **~at drůbeží zrní** насѣпя зѣрно/зѣрна на птици **2.** разсѣпя (нецо): **~at slánku** разсѣпя солница **3.** срўтя, събѣря (сграда и под.): **~at pec** събѣря пѣщ
- rozsypl|at se**, обикн. третол. **-e se/-á se** св. **1.** насѣпе се **2.** разсѣпе се, изсѣпе се **3.** срине се, разпадне се, събѣри се, срўти се: **prádlo se ~alo** бельѣто се скѣса, разпадна се
- rozsypráv|at, -ám** нескв. (со) насѣпвам, разсѣпвам изсѣпвам (нецо)
- rozsypráv|at se**, обикн. третол. **-á se** нескв. **1.** разсѣпва се, изсѣпва се **2.** рѣни се, разпада се, сѣпе се
- rozšafně** нар. далновидно, внимѣтелно, разўмно, благоразўмно
- rozšafnost, -i** ж. далновидност, благоразўмност
- rozšafn|ý, -á, -é** далновиден, внимѣтелен, благоразўмен, разўмен
- rozšíř|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (со) дешифрѣрам (нецо): **~at tajnou zprávu** дешифрѣрам тайно съобщѣние, извѣстие
- rozšířen|í, -í** ср. **1.** мед. разширѣние, увеличѣние: **~í žaludku** разширѣние на стомѣха **2.** разпространѣние, дистрибуция: **knihy dosáhla značného ~í** книгата полѣчи ширѣко разпространѣние
- rozšíř|it, -ím** св. (со) **1.** разширѣя, увеличѣа (нецо): **~it ulici** разширѣя ўлица; **~it výrobu aut** разширѣя, увеличѣа производството на автомобилѣ; **~it zlomek** мат. разширѣя дрѣб **2.** разпространѣя, разгласѣя (идѣя, новина и под.)
- rozšíř|it se**, обикн. третол. **-í se** св. **1.** разширѣ се, увеличѣ се **2.** разпространѣ се, разнесѣ се, разгласѣ се
- rozšíř|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (со) **1.** разширѣявам, увеличѣявам (нецо) **2.** разпространѣявам, разнѣсям, разгласѣявам (нецо)
- rozšíř|ovat se**, обикн. третол. **-uje se** нескв. **1.** разширѣява се, увеличѣява се **2.** разпространѣява се, разнѣся се, разгласѣява се
- rozškatulk|ovat, -uji/разг. -uju** св. (со) експр. (педантично и формѣлно) разпределя, сортирам (нецо)
- rozškleb|it, -ím** св. (со) **1.** изкривѣя (лице) в гримѣса **2.** разкривѣя, разтвѣоря (уста)
- rozškleb|it se, -ím se** св. **1.** напрѣвѣя гримѣса **2.** разтвѣоря, раззѣйна уста
- rozškrabáv|at, -ám, rozškrab|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (со) издрѣсквам, разчѣсвам (нецо)
- rozškráb|nout, -nu, rozškráb|at, -ám** св. (со) издрѣскам, разчѣша (нецо)
- rozškrtn|nout, -nu** св. (со) запѣла с дрѣскане (клетка кибрит)

rozškub|at, -ám, rozškub|nout, -nu св. (со) разкъсам, изкъсам (нещо), раздера (нещо) на парчета: **~at zlostí dopis** от яд накъсам писмо на парчета

rozšlap|at, -u/-ám св. 1. (koho, со) стъпча, изпотъпча, сгъзя, смачкам, изпогъзя (някого, нещо): **~at jahody na záhoně** изпотъпча лехă с ягоди 2. (со) разгъзя, разширя; разнесă (нещо): **~at popel po pokoji** разгъзя пепел из стаята 3. (со) разтъпча, разгъзя, разширя (обувки) 4. (со) завъртя с гъзене, с крака (нещо): **~at kolo** задвижа колелò с крака 5. (со) пейор. разглася, разпространя, одумам (нещо) по-дробно

rozšláp|nout, -nu св. 1. (koho, со) стъпча, смачкам, смăжа (някого, нещо): **~nout ořech** счупя орех с крак 2. (со) поднося, разгъзя (обувки) да се разширят

rozšleh|at, -ám св. (со) разбия (сметана и под.): **~at bílek** разбия белтък

rozšněř|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) развържа (обувки, корсет и под.)

rozšněřováv|at, -ám неств. (со) развързвам (нещо): **~at (si) boty, šněřovačku** развързвам си обувки, корсет

rozšpendl|it, -ím св. (со) махна карфйци (от нещо); разг. разкарфйча (нещо)

rozšrot|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) смеля, раздробя на дребно (фураж), направа ярма, силажйрам (нещо)

rozšroub|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) развинтя (нещо)

rozštěp, -u м. сцѐпено, разцѐпено, разпукано място

rozštěpen|ý, -á, -é разцѐпен, разединѐн, разпукан

rozštěp|it, -ím св. 1. (со) разцѐпя (нещо) 2. (koho, со) разделя, разединя (някого, нещо): **~it hnutí, organizaci** разединя, разцѐпя движение, организация; внесă разкол в движение, в организация

rozštípl|at, -ám св. (со) нацѐпя (нещо): **~at dříví** нацѐпя дърва

rozštípl|nout, -nu св. (со) разцѐпя (дърво и под.)

rozšřouch|at, -ám св. (со) размăчкам, стрйя (нещо): **~at brambory** смăчкам, стрйя картòфи (на торе)

rozšum|ět se, обикн. третол. -í se, 3. мн. -ějí se/-í se св. зашумй, разшумй се, вдйгне шум

roztáč|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í неств. 1. (koho, со) завъртам, завъртявам (някого, нещо): **~et vrtuli, kolotoč** завъртам перка, витлò; завъртам въртелѐжка 2. (со) публ. развъртам, засайлвам (дейност и под.): **~et výrobu** развъртам, задѐйствам производство 3. (со) размо-

тавам, развивам, разгъвам (нещо): **~et hadici** размотавам маркуч; **~et svinutou látku** разгъвам навйт (на тòп) плът 4. (со) разг. експр. разпилявам, пръскам, хърча (пару)

roztáč|et se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se неств. 1. завъртам се 2. разгръщам се, развъртявам се, развихрям се (за дейност и под.) 3. развъртявам се, размотавам се

roztah|at, -ám св. (со) експр. 1. разхвърля, разпръсна, размъкна, разнесă (вещи и под.) 2. размъкна, разнесă, изпокрадă (вещи и под.)

roztah|ovat, -uji/разг. -uju неств. (со) 1. разпѐрвам, разгръщам, разтягам (нещо): **~ovat rybářské síťe** разгръщам, разпростйрам, хвърлям рибърски мрѐжи; **~ovat náručí** отвърям, разтвърям обятия 2. разтягам, разширявам (нещо): **~ovat harmoniku** разтягам акордеон

roztah|ovat se, -uji se/разг. -uju se неств. 1. разпѐрвам се, разгъвам се, разгръщам се 2. обикн. третол. **-uje se** разтяга се, разширява се: **teplem se tělesa ~ují** физ. телата се разширяват от топлината 3. намѐствам се, настанявам се на чуждо място, разпростйрам се

roztáh|nout, -nu св. (со) 1. разтегля, разтѐгна (нещо): **dát si ~nout boty** дам да ми разширят обувките 2. опъна (нещо) 3. разгърна (вестник), разтвъря (чадър)

roztáh|nout se, -nu se св. опъна се, изтѐгна се: **~nout se na ledě** падна, изпружа се върху ледă **roztáp|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** неств. (со) 1. запълвам, разпълвам, наклăждам (печка) 2. разтопявам (метал и под.)

roztál|ý, -á, -é разтопѐн

rozt|át, -aji/разг. -aju св. разтопя се и прен.: **po těch slovech ~ál** прен. след тѐзи думи тòй се разтопи, омѐкна от умилѐние

roztav|it, -ím св. (со) разтопя, стопя (метал и под.)

roztážnost, -i ж. 1. еластйчност, разтегăемост, разширяемост 2. физ. разширяемост, дилатация

roz|téci se, разг. roz|téc se, обикн. третол. -teče se св. потечѐ, разлѐе се, разтечѐ се, разтопи се: **vosk se horkem ~tekl** вòсъкъг се разтопи, потѐче от топлината; **voda se ~tekla po podlaze** водата потѐче, заля пòда

rozteč, -e ж. техн. разстояние, стѐпка: **pólová ~** пòлюсно разстояние; **~ děrování** фотогр. стѐпка, гъстотă на перфорацията

roztěkaně нар. разсѐяно, невнимăтелно

roztěkanost, -i ж. разсѐяност, несъсредоточеност

roztěkan|ý, -á, -é разсѐян, разпилян, невнимăтелен

rozteskn|it, -ím *св.* (koho – вин.) натъжã, потопя в скръб (някого): **~it přitele vzpomínkami** натъжã приятел със спомени
rozteskn|it se, -ím se *св.* натъжã се; потопя се, потъна в скръб; домъчнее ми; изпитам мъка, ностãлгия: **~it se po domově** стãне ми мъчно за рòдния край
rozteskn|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (koho – вин.) натъжãвам, разчувствам (някого); потопявам (някого) в скръб, в ностãлгия
rozteskn|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* потопявам се, потъвам в скръб; домъчнява ми; изпитвам мъка, ностãлгия
roztír|at, -ám *несв.* (со) **1.** стривам на прах (нещо) **2.** разтривам, размãзвам (нещо)
roztít *вж. rozetnout*
roztín|at, -ám *несв.* (koho, со) разсичам (някого, нещо)
roztlač|it, -ím *св.* (koho, со) **1.** засия, избутам, приведã в движение с бутане (някого, нещо) **2.** разплескам, разтòча (тесто и под.); разширя (обувки и под.)
roztlač|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (koho, со) **1.** засилвам, избутвам, привеждам в движение с бутане (някого, нещо) **2.** разширявам (обувки и под.), разтòчвам (тесто и под.)
roztl|ouci, разг. roztl|ouct, -uçu/книж. -uku *св.* (со) **1.** счупя, строшã (нещо): **~ouci nádobí** счупя сãдове **2.** натрошã, скълцам (захар и под.) **3.** нараня, разбия (нещо): **~ouct si koleno** нараня си коляното
roztl|ouci se, разг. roztl|ouct se, обикн. третол. -uče se *св.* **1.** счупи се, разбие се, строши се: **sklenice mu uklouzla a ~oukla se** чашата му се изплъзна и се счупи **2.** забие, затупти: **srdce se ~ouklo** сърцето затупти
roztlouk|at, -ám *несв.* (со) **1.** счупвам (нещо) **2.** скълцвам, натрошãвам (нещо) **3.** разбивам, натрошãвам (нещо)
roztoč, -e м. зоол. кърлеж (Acarina)
roztoč|it, -ím *св.* **1.** (koho, со) завъртя, развъртя (някого, нещо) **2.** (со) *експр.* засия, развихря (нещо) **3.** (со) размотãя, развъртя (нещо) **4.** (со) *разг. експр.* пръсна, разпилея (пари)
roztoč|it se, -ím se *св.* **1.** развъртя се, завъртя се **2.** *експр.* засия се, задвижа се, задействам се (за дейност и под.)
roztodivn|ý, -á, -é *експр.* чуден, пречуден, изключително странен, чудãт
roztok, -u м. разтвòр: **nasycený, zředený** ~ хим. наситен, разреден разтвòр; **fyzilogický** ~ биол. мед. физиологичен разтвòр
roztomile прелестно, мило, миловидно, очаровãтелно, любезно

roztomilost, -i ж. прелест, миловидност, очаровãтелност, любезност: **neopomněl říci nějakou** ~ тòй не забрãви да каже нещо мило, любезно, приятно
roztomil|ý, -á, -é прелестен, миловиден, мил, очаровãтелен, любезен
roztop|it, -ím *св.* (со) **1.** запãля, разпãля, наклада (печка) **2.** *остар. диал.* стопя, разтопя (метал и под.)
roztouženě *нар.* влюбено, замечãно, бленуващо
roztoužen|í, -í *ср.* страстно желãние, копнуж, замечãност
roztoužen|ý, -á, -é страстно желãещ, закопнял, замечãн
roztř|ít, -ím *ср.* разсичам се от работа, претовãрен съм с работа
roztrhan|ý, -á, -é **1.** разкъсан, скъсан: **~ý kabát** скъсано палтò **2.** окъсан, опърпан (за човек)
roztrh|at, -ám *св.* **1.** (koho, со) разкъсам (някого, нещо), скъсам, накъсам (нещо): **~at dopis na kousky** накъсам писмò на парчета; **vitr ~al mračna** вятърът разкъса облациите; **granát ~al zajatce** гранãта разкъса пленниците; **pára ~ala kotel** парата разкъса, взриви котела; **~at přátelské svazky** скъсам приятелски връзки **2.** (со) изнòся, скъсам (дреха и под.)
roztrh|at se, обикн. третол. -á se *св.* **1.** разкъса се, накъса се, скъса се: **mrazy se ~aly** облациите се разкъсаха; **~at se** *експр.* сегã каквò, да се разкъсам ли? **div se ne~á, aby...** *експр.* тòй/тя òще мãлко и ще си строши краката да... **2.** изнòси се, скъса се (за дреха и под.)
roztrh|nout, -nu *св.* **1.** (со) разкъсам, скъсам (нещо): **~nout si rukáv** скъсам си ръкава; **křičel, že si mohl ~nout plíce** викаше, дереше се до скъсване (на дробовете); щеше да си скъса дробовете от викане **2.** (koho, со) откъсна, отделя, разкъсам (някого, нещо): **~nout rodinu** разделя семейство; **~nout od sebe zápasící soupeře** откъсна, разтървã борещи се съперници един от друг **3.** (со) изнòся, скъсам (дреха и под.)
roztrh|nout se, обикн. третол. -ne se *св.* **1.** разкъса се: **mrazy se ~ly** облациите се разкъсаха **2.** скъса се, прокъса се: **punčocha se nejčastěji ~ne na patě** чорãпът се къса най-често на петãта **3.** пръсне, избухне, експлодира: **granát se ~l** гранãтата избухна **4.** раздели се; прекъсне връзки с някого: **rodina se nešťěstím ~la** семейството се раздели от нещãстието
roztrous|it, -ím *св.* (со) **1.** разсипя, разпръсна, разпилея (нещо): **~it drobné** пръсна дребни

rozum|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. 1. (коти, četu) разбѣрам, схващам, проумявам (някого, не-що): **~et hovoru** разбѣрам гѡвор; **všichni ~ěli, že to nejde** всѣчки разбѣраха, че товѧ не мѡже да се **~e** **nechtěl tomu ~ět** той не ѡскаше да проумѣе, да разберѣ товѧ **2.** (коти, četu) разбѣрам (от нещо), ориентѣран сѣм (в нещо), специалист сѣм (по нещо): **~ět strojům** разбѣрам от машини; **~ět hudbě** разбѣрам от мѡзика; **sám sobě ne~í** и той не знѧе какъ **~í** **~ím** разбѣра от товѧ като свѣня от клѧденчова водѧ **3.** (коти) сѣщо и **~ět si (s kým)** разбѣрам (някого), проявявам разбѣране (към някого), разбѣрам се (с някого): **~ěli si beze slov** тѣ се разбѣраха без дѡми **4.** (četu, jak) разбѣрам, схващам (нещо, някак); влагам (някакъв) смѣсл (в нещо): **~ěla lásce jako flirtu** тѧ разбѣраше любовтѧ като флѣрт; **co tím ~íte** каквѡ ѡмате предвѣд, каквѡ ѡскате да кажете **rozumně нар.** разумно, разсѣдливо, ѡмно, зрѣло **rozum|ý, -á, -é** разумен, разсѣдлив, ѡмен: **~á cena** умерена, разумна ценѧ; **není s ním ~á řeč** не можеш да се разберѣш с него; **to je ~ý nápad** товѧ е ѡмно, добрѡ хрѡмване, идѣя **rozum|ovat, -uji/разг. -uju неск.** умѡвам, мѡдрѡвам, философствам **rozumov|ý, -á, -é** ѡмствен, интелектуѧлен; който се отнѧся към разу̀м **rozut|ěci se, разг. rozut|ěct se, обикн. мн. -ečeme se, rozutik|at se, обикн. мн. -áme se св.** разбѣгаме се, прѣснем се: **peníze se ~ekly прен.** парѣте се прѣснаха, изпарѣха се **rozuzlen|í, -í ср.** разврѣзка, разрешѣние: **tragické ~í dramatu** трагѣчна разврѣзка на дрѧма; **~í politické krize** разрешѣние на политѣческа крѣза **rozvád|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. 1.** (со) прокарвам (вода, електричество и под.) **2.** (ко̀хо – вин. s kým) раздѣлям, скѧрвам (някого с някого) **3.** (ко̀хо – вин.) развѣждам (сѣпрузи) **4.** (со) развѣвам (мѣсл, идѣя и под.) в подробности **rozvád|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se неск.** развѣждам се **rozvah|a, -у ж.** **1.** благоразу̀мие, предпазливост, присѣствие на духѧ: **dělat něco s ~ou** правѧ нѣщо обмѣслено; **bez ~у** необмѣслено, безразсѣдно; **zachovat, ztratit ~u** запѧза, загѡбя благоразу̀мие **2.** равносѣтка, балѧнс: **aktivní, pasivní ~ икон.** активен, пасивен балѧнс; **konpečnǎ ~а** окнѧчѧтелна, закнѧчителна равносѣтка; **udělat ~u** направѧ равносѣтка

rozvác|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) 1. валѣрам, разбѣя, утѣпча с вѧляк (нещо): **~ovat kámen, uhlí** валѣрам кѧмѣк, вѣглища **2.** валцѡвам, развалцѡвам (нещо): **~ovat kov na plech** валцѡвам метѧл на ламарѣна **rozvál|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (со) 1.** разтѡча, изтѣнѧ (нещо), направѧ (нещо) плѡско чрез тѡчене: **~et těsto** разтѡча тестѡ на корѧ **2.** утѣпча, изпомѧчкам, изпотѣпча, изпогѧзя (трева и под.) с тѣркѧляне: **~et postel** изпомѧчкам леглѡ **3.** изтѣркѧлям, избѡтам (нещо) на различни страни: **~et balvany ze zbořeniště** разбѡтам, изтѣркѧлям голѣми кѧмѣни от мѧстото на разрушѣние **rozvalin|a, -у ж.** развалинѧ, руѣна **rozvar|it se, -ím se св. 1.** разварѧ се **2.** запѡчна да се варѧ **rozvášnĕn|ý, -á, -é** плѧмнал от стрѧст, стрѧстен, възбѡден **rozvášn|it se, -ím se св.** плѧмна от стрѧст, възбѡда се **rozváz|at, -žu/книж. -ží св. 1.** (со) разврѣжа (нещо): **~at vázanku** разврѣжа вратоврѣзка **2.** (ко̀хо, со) отвѣржа, разврѣжа, освобѡдѧ (някако, нещо): **~at ~mu ~alo jazyk** винѡто му разврѣза езѣка, тѡй се разприказва **3.** (со) развалѧ, прекратѧ, разтрѡгна (нещо): **~at pracovní smlouvu** развалѧ, прекратѧ трѡдѡв дѡговор **4.** отпѡсна се, почѡвствам се свободен, разлудѣя се, разпѡсна се: **po odchodu učitele děti ~aly** слѣд като учителѧт си отѣде, децѧта се разлудѧха **rozváz|at se, -žu se/книж. -ží se св.** разврѣжа се, отвѣржасѣ **~alsenujazyk** свѣжѧмусе разврѣжа **rozvaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) 1.** разврѣзвам (нещо) **2.** прекратѧвам, прикнѡчвам, прекѣсвам (нещо): **~ovat pracovní poměr юрид.** прекратѧвам трѡдѡво правѡотношѣние **rozvaz|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. 1.** разврѣзвам се **2.** обикн. третѡл. прекратѧва се, развалѧ се, разтрѡгна се (за дѡговор) **3.** чѡвствам се свободен, разлудѧвам се, разпѡскам се **rozváz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (ко̀хо, со)** развѡзвам, разнѧсям, достѧвам (някого, нещо) **rozváz|it, -ím св. (со) 1.** размѣря, отмѣря (нещо) по дѡзи **2.** размѣсля, обмѣсля (нещо): **~it si odpověď** обмѣсля ѡтгѡвора си **rozvaž|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1.** (со) размѣрвам, отмѣрвам (нещо) по дѡзи **2.** размѣслям, обмѣслям (нещо), разсѣждавам (за нещо) **rozvázk|a, -у ж.** развѡзване, достѧвяне (по до-мовете)

rozvážně нар. разсъдително, внимателно, умно, благоразумно

rozvážnost, -i жс. разсъдливост, умност, благоразумност

rozvážn|ý, -á, -é разсъдлив, внимателен, мъдър, благоразумен

rozvĕdč|ík, -a м. разузнавач

rozveden|ý, -á, -é 1. разведен: ~ý muž разведен мъж 2. широк, подробен, детайлен, разгърнат, изчерпателен

rozvĕdk|a, -y жс. разузнаване, разведка

rozverně нар. немърно, палаво, весело, разпуснато

rozvernost, -i жс. палавост, немърство, разпуснатост

rozvern|ý, -á, -é палав, немърен, весел, разпуснат

rozvesel|it, -ím св. (кохо – вин.) развеселя (някого)

rozvesel|it se, -ím se св. развеселя се

rozvĕš|it, -ím св. (со) накача, закача, окача (разни предмети последователно на различни места): ~it obrazy na stĕnách окача картини по стените

rozvĕšt, -edu св. 1. (кохо – вин.) разведà, заведà (някого) последователно на много места: ~ĕst učně po dílnách разведà, заведà ученици по цеховете 2. (со) прокарам, прекàрам (нещо): ~ĕst vodu po celém domě прокарам вода в цялата къща 3. (кохо – вин. s kút) скàрам, разделя (някого с някого): to dovede ~ĕst nejlepší přátele това може да скàра и най-добри приятели 4. (кохо – вин.) разведà (съпрузи) със съдебно решѐние 5. (со) развия, разгърна (текст и под.): ~edl námĕt v celý román той развий сюжета в цял роман

rozvĕšt se, -edu se св. разведà се

rozvĕš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. (кохо, со) накача, окача, закача (различни предмети последователно на разни места)

rozvĕš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со) накачвам, окачвам, закачвам (различни предмети последователно на разни места)

rozvĕtven|ý, -á, -é разклонѐн, кичест

rozvĕtv|it se, обикн. третол. -í se св. разклоний се, стàне кичест

rozvĕzt, -ezu св. (кохо, со) развòзя (някого); разнесà, доставя (нещо) по домовете (с превоз)

rozvíj|e|jí, -í, -í в съчет. ~í člen větný език. второстепенна част на изречението

rozvíj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. (со) 1. развивам, размотàвам, разгъвам (нещо) 2. обикн. третол. -í развива, разпуква цветни пъпки, разцъфтѝява: stromy ~ely kvĕty дърветата развиваха цвят 3. развивам, усъвършенствам, разгърщам (нещо): ~et obchodní styky раз-

вивам търговски връзки; ~et své umĕní развивам, разгърщам изкуството си 4. език. развивам (нещо): ~et větný člen развивам част на изречението

rozvíj|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se нескв. 1. обикн. третол. -í se развива се, размотàва се: svitek filmu se ~í рòлка филм се размотàва 2. обикн. третол. -í se развива си цветà, цъфтѝ: kvĕty se ~eli цветовете се развиваха 3. развивам се, усъвършенствам се, разгърщам се: literatura se ~í литературата се развива

rozviklan|ý, -á, -é 1. разклàтен: ~ý stůl разклàтена, нестабилна маса 2. разколебан (за убеждения и под.)

rozvikl|at, -ám св. 1. (со) разклàтя (нещо): ~at židli разклàтя стòл 2. (кохо, со) разколебàя (някого, нещо), разклàтя (убеждения и под.): ~at něčí přesvědčení разклàтя, разколебàя убеждението на някого

rozvikl|at se, -ám se св. 1. обикн. третол. -á se разклàти се 2. разколебàя се

rozví|nout, -nu св. (со) 1. размотàя, развия (нещо), разповия (бебе) 2. разгърна (нещо) 3. разгърна (дейност)

rozvinut|ý, -á, -é 1. развит: hospodářsky ~é země развити в икономическо отношение страни 2. размотàн, развит, разгърнат 3. разгърнат

rozvírat, rozvírat se вж. rozevírat, rozevírat se

rozvíř|it, -ím св. (со) 1. завихря (нещо), приведà (нещо) във въртеливо движѐние 2. развихря (нещо)

rozvíř|it se, обикн. третол. -í se св. 1. завихри се, завъртѝ се 2. развихри се, засѝли се

rozvíř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (со) завихрям (нещо): ~ovat prach завихрям, въртѝ прах 2. (кохо, со) развихря (някого, нещо): zábava se ~uje веселбата се развихря

rozvíř|ovat se, обикн. третол. -uje se нескв. 1. завихря се, завърта се 2. развихря се, засѝлва се

rozvíř|it, -iji/разг. -iju св. (со) 1. обикн. третол. -ije развѝе, разпукне цвят: stromy ~ily pupence дърветата развѝа пъпки 2. развия, усъвършенствам, разгърна (нещо): ~ít talent развия, разгърна талант 3. книж. развия, разгърна (картина, план и под.)

rozvíř|it se, обикн. третол. -ije se св. разцъфтѝ, развѝе се, разпукне цвят

rozvíř|it, -á, -é 1. разпукнат, цѝфнал 2. развит, напреднал 3. език. разширен: ~ý větný člen разширѐна част на изречението

rozvláčně нар. мѝдно, развлѝчено, бавно

rozvláčnost, -i жс. мѝдност, развлѝченост, бавност

rozvláčn|ý, -á, -é мѝден, развлѝчен, бавен: ~ý

- děj románu** мўдно развїтие на дїйствието в ромán; **~á práce** мўдна рáбота
- rozvl|ěci**, разг. **rozvl|ěct**, -eĉu/книж. -eku св. (co) **1.** развлєкà, размъкна, затїгря (на различни места), разнесà, разгрàбя, разпилєя, разкрадà (нещо): **~ěct majetek, knihovnu** разгрàбя, замъкна имòт, библиотека **2.** разнесà, разпространя, разпръсна (нещо): **~ěci nákazu po městě** разнесà, разпръсна зарàза из градà **3.** разтєгна, разтєгля, разтòча (нещо) във врємето
- rozvl|ěci se**, разг. **rozvl|ěct se**, обикн. третол. -eĉe se св. **1.** развлєчє се, разпространї се, разнесє се **2.** разтєгне се, разтòчи се във врємето
- rozvlekle** нар. мўдно, развлєчено, провлàчено
- rozvlekløst**, -i ж. мўдност, равлєченост, провлàченост
- rozvlekl|ý**, -á, -é мўден, развлєчен, провлàчен
- rozvln|it se**, обикн. третол. -i se св. развълнўва се (за водни басєйни): **moře se ~ilo** морєто се развълнўва
- rozvod**, -u м. **1.** развòд **2.** прокарване (на вода, на електричество и под.) **3.** разпределєние (на вода, на электричество и под.)
- rozvodov|ý**, -á, -é бракоразвòден: **~é řízení** юрид. бракоразвòдно дєло, сьдопроизвòдство за развòд
- rozvod|í**, -í ср. геогр. вододєл, водораздєл
- rozvodn|a**, -y ж. разпределїтелна електростàнция, разпределїтелно устрòйство
- rozvodn|it se**, обикн. третол. -i se св. придòйде, наводнї се, стàне пълновòден (за река и под.)
- rozvodn|ovat se**, обикн. третол. -uje se неск. прийжда, стàва пълновòден (за река и под.)
- rozvodn|ý**, -á, -é техн. разпределїтелен: **~á síť** разпределїтелна мрєжа; **~á deska** разпределїтелно таблò; **~á hřidel** разпределїтелен вàл
- rozvodovost**, -i ж. процєнт на развòдите, коєфициєнт на развòдите
- rozvoj**, -e м. **1.** развòй, развїтие **2.** размàх, подєм **3.** мат. развїтие (в система)
- rozvojev|ý**, -á, -é развїващ се: **~é země** развїващи се странї
- rozvor|a**, -y ж. **1.** разтòка **2.** бравà мартїнка (на прозорец и под.)
- rozvoz**, -u м. развòзване, разнàсяне, достàвяне по домовєте
- rozvoz|it**, -ím св. (co) развòзя, разнесà, достàвя (нещо) по домовєте
- rozvrácen|ý**, -á, -é разлòжен, дезорганизїран, разстрòен
- rozvrac|et**, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (co) **1.** разлàгам, дезорганизирам, разстрòйвам, подкопàвам (система и под.) **2.** разрушàвам, сьбàрям, счўпвам (нещо)
- rozvrat**, -u м. разрўха, разпàдане, дезорганизàция, разлòжєние: **~ společnosti** разрўха на обществòто
- rozvrát|it**, -ím св. (co) **1.** разлòжа, подкопàя, разстрòя, дезорганизирам (система и под.) **2.** рядко разрушà, сьбòря, унищòжà (нещо)
- rozvratnick|ý**, -á, -é подрївен, вредїтелски, разлòжителен
- rozvratnictv|í**, -í ср. вредїтелство, подрївна дїйност
- rozvratník**, -a м. вредїтел
- rozvratně** нар. вредїтелски, подрївно
- rozvratn|ý**, -á, -é вредїтелски, подрївен
- rozvrh**, -u м. **1.** план, прогрàма, разпределєние: **~ dne** днєвен рєжїм **2.** разписàние, грàфик: **~ přednášek** разписàние на лєкциите
- rozvrh|nout**, -nu св. (co) **1.** разпределя (нещо); изработя план, разписàние, прогрàма (за нещо): **~nout práci** разпределя рáбота, направя план за рáбота; **~nout daně, dodávky** разпределя дàнъци, достàвки **2.** подрєдя, разделя, устрòя, разпределя (нещо): **~nout písmo na stránce** подрєдя тєкст, написаното на стрàница; **~nout scěnu divadelní hry** подрєдя, разпределя сцєна от театрàлна пїєса
- rozvrh|ovat**, -uj| разг. -uju неск. (co) **1.** разпределяю (нещо); изработвам план, прогрàма, разписàние (на нещо): **~ovat učivo** разпределяю учєбен материал **2.** подрєждам, разделяю, устрòйвам, разпределяю (нещо): **~ovat kompozičně plochu** подрєждам плòщ композициòнно
- rozvrstven|í**, -í ср. разслоєние, разслояване, диференциация: **stylistické ~í jazyka** стилистїчна диференциация, стилистїчно разслоєние на езїка
- rozvrstv|it**, -ím св. (co) **1.** разслоя, диференцирам (нещо): **sociálně ~ená společnost** социàлно разслоєно обществò **2.** нанесà слòй, слòеве (от нещо): **~it smůlu po stěnách sudu** нанесà равномєрен слòй смолà по стените на бїчва
- rozvrzan|ý**, -á, -é **1.** скрибўцащ, разклàтен, скърпащ **2.** разг. разстрòен (за инструмент): **~é housle** разстрòена цигўлка
- rozvržen|í**, -í ср. разпределєние на план, на прогрàма
- rozvzteklen|ý**, -á, -é вбєсєн, разярєн, освирєпял
- rozvztek|it se**, -ím se св. вбєся се, ожестòчà се, разяря се, освирєпєя
- rozzářen|ý**, -á, -é грєйнал, сїяєщ, блєстящ
- rozzář|it**, -ím св. (koho – вин.) накàрам, направя (някого) да засїє, да грєйне, да блєстї

rozzár|it se, -ím se св. засияя, грейна, заблестя:
úsměvem se celá ~ila цяла засия в усмивка
rozzlobeně нар. разсърдено, ядосано, озлобено,
 разгневено
rozzlobenost, -i ж. разсърденост, озлобеност,
 разгневеност
rozzloben|ý, -á, -é разсърден, ядосан, озлобён,
 разгневён
rozzlob|it, -ím св. (*koho – вин.*) разсърдя, ядосам,
 разгневя (*някого*)
rozzlob|it se, -ím se св. разсърдя се, ядосам се,
 разгневя се
rozzuřeně нар. разярено, свирепо, бясно
rozzuřenost, -i ж. разяреност, свирепост
rozzuřen|ý, -á, -é разярён, свиреп, вбесён
rozzuř|it, -ím св. (*koho – вин.*) разяря, вбеся (*ня-*
кого): **její nevěra ho ~ila** нейната изневяра го
 разярй, вбесй
rozzuř|it se, -ím se св. разяря се, вбеся се, разбу-
 щувам се, развилнѐя се: **bouře se ~ila** бурята
 се разбушвува
rozžeh|it, -ím св. (*co*) разгладя (*шевове и под*):
 ~it **záhyb** разгладя плохà
rozžeh|at se, -ám se св. (*s kým, s čím*) простя се,
 вмишам (*инженир*)
 s **životem** умрà, простя със живòта
rozžeh|nout, -nu св. (*co*) 1. запàля, разпàля (*огън*):
 ~nout **sirku, oheň** запàля клèчка кибрит, òгън
 2. свèтна, запàля (*нещо*): **seděl potmě, ne-**
rozžal тòй седèше на тъмно, не пусна лàмпата
rozžhaven|ý, -á, -é нажежён, разжарён, наго-
 рещён
rozžhav|it, -ím св. (*co*) нагорещя, нажежà (*нещо*)
rozžhav|it se, обикн. третол. -i se св. нагорещй
 се, нажежй се
rozžhav|ovat, -uji/разг. -uju не св. (*co*) нагоре-
 щявам, нажежàвам (*нещо*)
rozžhav|ovat se, обикн. третол. -uje se не св.
 нагорещява се, нажежàва се
rozžín|at, -ám не св. (*co*) 1. запàлвам (*огън*)
 2. свèтвам, пàля, запàлвам (*осветление и под.*)
rozžír|at, rozežír|at, -ám не св. (*co*) разяждам,
 изяждам (*нещо*): **červi ~ají houby** червеи ядат,
 изяждат гъбите; **rez ~á kovu** рьждàта разяжда
 метàлите
rozžmou|at, -ám св. (*co*) разг. раздъвча, сдъвча,
 размàчкам (*нещо*) с усйлие
rozžvýk|at, -ám св. (*co*) сдъвча, раздъвча, сдъвча
 (*нещо*): **~at kousek chleba** сдъвча късче хляб
rož|ec, -ce м. бот. рòжец (*Cerastium*)
rož|eň, -ně м. шиш, грил: **kuře na ~i** пиле на
 шиш, на грил
rtěn|ka, -y ж. червйло

rtěn|ka живàк
rtuťnat|ý, -á, -é хим. в съчет. **kysličník ~ý** жи-
 вачен òкис, оксид; **sirník ~ý** живачен сулфид
rtuťovit|ý, -á, -é 1. подòбен на живàк 2. *прен.*
 жив, подвижен като живàк
rtuťov|ý, -á, -é живачен
rub, -u м. обрàтна странà, òпако: **na~u** наòпаки
 кракàта нагòре б) разглèдам подрòбно; **po-**
znat líc a ~ slávy вкÿся медà и отрòвата на
 слàвата; **každá věc má svúj líc a ~** всйчко си
 йма лицè и òпако, всяко нèщо си йма добри и
 лòши странй
rubáč, -e м. миньòр-пробòйчик, копàч
rubáš, -e м. 1. антроп. дòлна дрèха, рйза 2. дълга
 грÿба дрèха на монаси 3. савàн
rubàšk|a, -y ж. (рÿска) рубàшка
rub|at, -ám не св. 1. (*co; –*) *остар.* секà (*нещо*):
 ~at **dříví** секà дървà 2. (*do koho, do čeho; –*)
 посйчам, сьсйчам (*някого, нещо*): **~at hlavy**
šavlí секà главй със сàбя 2. (*co*) копàя, добйвам
 (*рудà и под.*)
rubín, -u м. рубйн
rubl, -u м. рÿблa
rubopis, -u м. фин. заверяване, завèрка на
 пòлица; индосамèнт, жйро
rubov|ý, -á, -é òпаков, òпак: **~á strana** обрàтна,
 òпака, òпакова странà
rubrik|a, -y ж. 1. рÿбрика, графà: **vyplíte všech-**
ny ~y dotazníku поплънèте всйчки графй на
 въпрòсника, на анкèтния лйст 2. журн. рÿ-
 брика: **sportovní, kulturní ~a** спòртна, кул-
 тÿрна рÿбрика (*в пресата*)
ruče нар. книж. бързо, пъргаво, чеврèсто
ručej, -e м. книж. и поет. рÿчей, бързей
ručen|í, -í ср. гаранция: **společnost s ~ím ome-**
zeným (s.r.o.) дръжество, компàния с огра-
 ничена отгòвòрност (ООД)
ruč|at se vodit za ~u òстàвам се да ме водят за
 рÿйчка, не съм самостòятелен 2. стрелкà (*на*
часовник и под.)
ruč|it, -ím не св. (*za co, za koho*) гарантйрам, по-
 рÿйчителствам (*за нещо, за някого*): **~ím vám**
za to, že je to tak гарантйрам ви, че е такà; **~it**
za nového člena порÿйчителствам за нòв члèn
ručitel, -e м. порÿйчител, гарант: **opatřit si ~e na**
půjčku осигуря си порÿйатели за зàем
ruč|kovat, -uji/разг. -uju не св. ходя с рÿцè по
 вьжè, ходя, увйснал на вьжè
ručně нар. рÿчно, мануàлно
ručn|í, -í, -í рÿчен, мануàлен: **ženské ~í práce**
 рÿкодèлие; техн. **~í brzda** рÿчна спйрàчка

ručnice, -e *ж.* ловджийска двучевна пушка; пушка
ručník, -u *м.* пешкир; кърпа за ръце, за лице
rud|a, -y *ж.* руда: **chudá ~a** бедна руда; **uranová ~a** уранова руда
rudimentárn|í [-du-], -í, -í **1.** рудиментарен, основен, елементарен, първоначален, примитивен **2.** остатъчен, закърял
rudk|a, -y *ж.* **1.** кафяво-червена креда **2.** рисунка, изпълнена с такава креда
rud|nout, -nu *несв.* ставам червен, почервенявам: **~nout zlostí**, **studem** почервенявам от гняв, от срам
rudn|ý, -á, -é руден; който се отнася към руда
rudoarmě|j|ec, -ce *м.* червеноармеец
rudolfk|a, -y *ж.* минерална вода от Марианске Лазне (от Рудолфовия извор)
rudovlášk|a, -y *ж.* червенокоса жена
rudovous, -a *м.* червенобрад човък
rudě *нар.* червено, кърваво червено, тъмно-червено
rudost, -i *ж.* червенина
rud|ý, -á, -é червен, кърваво червен, тъмно-червен: **Rudá Armáda** Червена армия; **~é p|it|á|n|e|n|e** червен като рак
ruch, -u *м.* **1.** движение: **cestovní ~** туризъм; **cižinecký ~** международен туризъм **2.** шум, оживление, суетня
ruchadl|o, -a *ср. сел. стоп.* плуг
ruin|a, -y *ж.* развалина, руина: (**lidská**) **~a** *прен.* експр. рухнал, гръхнал човък
ruin|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв. и св. (koho, co)* *разг.* съсипвам/съсипя, разорявам/разоря, разрушавам/разруша, превръщам/превърна в развалини (*някого, нещо*): **být ~ován** банкрутирал съм, в упадък съм; съсипват ме; **~ovat si zdraví** съсипвам си здравето
ruk|a, -y *ж.* ръка: **natáhnout ~u** протегна ръка; **mozolnatá ~a** мазолеста ръка; **padnout do ~ou (někoho)** падна в ръцете (на някого); **mít pevnou ~u** имам здрава ръка, здраво държа **~u**
na to дай си ръката, съгласен съм; **mít něco po ruce/při ruce** имам нещо под ръка; **~a je v rukáve** постигнато е съгласие, работата е уредена, работата е в кърпа вързана; **ruce vzhůru!** горе ръцете! **ruce pryč!** *публ.* долу ръцете (от)...; **z první ~y** от първа ръка, от първоизточника; (**kluk**) **je samá noha**, **samá ~a** (момчето) е висок и слабо; **mávnout ~ou** махна с ръка, изгубя надежда, откажа се; **sprásknout ruce** плесна с ръце, учудя се силно; **mít volnou ~u** имам свобода на действие; **myji si ruce**

измивам си ръцете, отхвърлям отговорност, вина; **špinit si ruce** цапам си ръцете, участвам в нечисти действия; **přijít, vrátit se s prázdnýma ~ama** дойда с празни ръце, върна се без нищо; **rozdávat plnýma ~ama** раздавам с пълни шепи, щедър съм; **začít s holýma ~ama** започна без нищо, от нула; **dal mi na to ~u** той ми даде честна дума, обеща ми; **přiložit ~u k dílu** хвана се на работа, включи се в работа; **práce jí jde od ~y** работата ѝ иде отръпки, спори ѝ, удава ѝ се; **mít obě ruce levé** имам две леви ръце; несръчен съм; (**to dokážu**) **levou ~ou** като нищо ще го направя, лесно ще се справя; това въобще няма да ми се опрѐ; **všechno jí padá z ~y** къопава е в ръцете, несръчна е; **složit ruce do klína** скръстя ръце, престана да работя; **dát od toho ruce pryč** престана да се занимавам с нещо; нищо вече не ме засяга; **postupovat s někým ~u v ruce** вървим с някого ръка за ръка, действам с някого единно, в съгласие; **hrát někomu do ~y** подпомагам някого; **~a ~u myje** услуга за услуга, *разг.* танта за танта; **nabídnout (ženě) ~u** предложи ръката си (на жена), предложи брак (на жена); **požádat o ~u** поискам ръка, брак; **stejnou ~ou** с един и същ подчерк; **má dlouhé ruce** има голѐми връзки; **velí železnou ~ou** команда с твърда, с желязна ръка, сурово; **žít z ~y do úst** едвам свързвам двата края, живѐя ден за ден; **dát (za někoho) ~u do ohně** гарантирам с главата си за някого; **má vypsanou ~u** има четлив, обработен подчерк; **vlastní ~ou (podepsat)** собственоръчно (подпиша); **má šťastnou ~u** той/тя има лека ръка; върви му/ѝ; късметлия е

měnit něco z ~y do ~y предам, разменя нещо от ръка в ръка, лично
rukáv, -u *м.* ръкав: **vyhnout si, vykasat si ~y** засуча, запрѐтна ръкави, *прен.* заловя се за **~y**
bez da se zapѐva; **už je ruka v ~ě** работата е вързана в кърпа; работата е уредена
rukavic|e, -e *ж.* ръкавица: **boxerské ~e** боксърска ръкавица на някого, предизвикам някого **~e**
někým v ~ách пипам внимателно, с ръкавици по отношение на някого
rukavičkář, -e *м.* ръкавичар; производител, търговец на ръкавици
rukavičkářstv|í, -í *ср.* **1.** производство на ръкавици, ръкавичарство **2.** магазин за продажба на ръкавици

rukávník, -u *м.* маншòн
rukoděln|ý, -á, -é ръкоделен, ръчен, манифак-
 турен: ~á **výroba** манифактурно производство
rukoje|ť, -ti *ж.* 1. ръкохвátка 2. дръжка (*на*
ютия, на пистолет и под.), чирèн
rukojm|í, -ího *м.* заложник
rukopis, -u *м.* 1. ръкопис 2. пòчерк
rukoudán|í, -í *ср.* ръкостискане (*за потвържде-*
ние, за обещание и под.)
ruk|ovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* постъпвам на
 военна служба
rukově|ť, -ti *ж.* ръководство, наръчник
ruksak, -u *м.* *разг.* раница
rukulíbám *нар.* целувам ръка, благодаря по-
 кòрно
rul|a, -y *ж.* 1. *геол.* гнайс 2. *истор.* данъчен
 кадастър
rolád|a, rolád|a, -y *ж.* рулада, руло
rulet|a, -y *ж.* рулетка (*за игра*)
ru|lík, -u *м.* 1. *книж.* къдрица, бжкличка, ðхловче
 (*коса*) 2. *бот.* стàро бйле (*Atropa belladona*)
rum I, -u *м.* рòм
rum II, -u *м.* строителни отпадъци от стрòеж:
 ~у развалини
rumb|a, -y *ж.* муз. румба (*танц*)
rumělk|a, -y *ж.* киновар, цинòбър
rumě|nc, -ce *м.* червенина, руменина (*на лице*)
ruměn|ý, -á, -é румен, зачервèн
rumišt|ě, rumovišt|ě, -ě *ср.* 1. място, където се
 събират строителни отпадъци 2. развалина,
 останки от крèпост
rumov|ý, -á, -é рòмов, който се отнася към ром:
 ~é **pralinky** шоколадови бонбòни с рòм
rumpál, -u *м.* *техн.* рудан, скрипèц, лебèдка,
 чекрък
rumre|ch, -u *м.* *разг. оstar.* шум, връва, глъчка,
 гюрултйя
rumunsk|ý, -á, -é румънски
rumunštín|a, -y *ж.* румънски език
run|a, -y *ж.* *език.* р̀на, бжква от старгерман-
 ската писменост
runov|ý, -á, -é рунически: ~ý **nápis** рунически
 надпис
rup, **rup**, **rup** *междум.* 1. пук-прас 2. **hej ~!** раз-
 два, раз-два-три (*възглас при обща работа*)
rup|at, *обикн. третол.* -e/-á *несв.* 1. п̀ка, трещй
 2. пред падане, пред р̀хване е
rup|e, -e *ж.* рупия (*индийска парична единица*)
rup|nout, -nu *св.* 1. *обикн. третол.* -ne изпра-
 щй, изтрещй, изп̀ка 2. *обикн. третол.* -ne
 сч̀пи се, съйпе се, претърпи крах 3. про-
 падна, проваля се: ~nout u zkoušky проваля
 се, пропадна на изпит
rusalk|a, -y *ж.* русалка

rusist|a, -y *ж.* русист; специалист по р̀ски език
 и литература
rusistik|a [-ty-], -y *ж.* русистика
rusizm|us, **rusism|us** [-zm-], -u *ср.* русизъм
rusk|ý, -á, -é р̀ски
rusovlásk|a, -y *ж.* русокòска; русокòса женà,
 девòйка
rusovlas|ý, -á, -é русокòс
růst I, -u *м.* 1. растèж, развитие: ~ **průmyslu**
 р̀ст, развитие на промишленостà; ~ **životní**
úrovně повишàване на жизненото равнище
 2. р̀ст, снагà, фигура
rustovat, -ím *ср.* р̀стам
roste do krásy девòйката съзрява, разхубавя-
 ва се; **slyšet trávu** ~ плаша се от сянката си,
 мнителен съм; **žádný strom neroste do nebe**
 нищо не è вèчно; **kam šlápne, tam (sedm let)**
tráva neroste където ст̀пи, трева не никне; **s**
jídlem roste chuť апетитът йдва с яденето;
roste jako z vody растè нè с дни, а с часове
 2. наръствам, увеличàвам се, умножàвам се
rus|ý, á, -é рус
ruš|ít, -ím *несв.* 1. (*со*) премахвам, унищожàвам
 (*нецо*): ~it stanice премахвам спирки 2. (*со*)
 нарушàвам, поврèждам (*нецо*): ~it něčí plány
 нарушàвам, развалям плàновете на някого
 3. (*koho v čem, z čeho*; -) прèча, смущàвам,
 разсèйвам (*някого в нецо*): **hluk me ~í v práci**
 шумът ми прèчи в работата, прèчи ми да ра-
 бòтя; **žák při vyučování ~í** ученикът смущàва
 обучението, прèчи на занятията; **promiňte, že**
 ~ím извинèте за безпокòйството
rušitel, -e *м.* 1. нарушител; който нарушàва р̀д
 и под. 2. смутител
rušiv|ý, -á, -é смущàващ, безпокоящ, дразнещ
rušně *нар.* ш̀мно, оживèно
rušno *нар.* *предикативно* ш̀мно, оживèно
rušnost, -i *ж.* шум, оживèност, оживлèние,
 суетня
rušn|ý, -á, -é ш̀мен, оживèн
ruštín|a, -y *ж.* р̀ски език
ruštinář, -e *м.* специалист, преподавател, студèнт
 по р̀ска филология
rutin|a [-ty-], -y *ж.* рутинà, навик, умèние
rutinér [-ty-], -a *м.* 1. човèк с òпит, майстор в
 работата си 2. *пейор.* рутинèр, традиционалист
rutinérstv|í [-ty-], -í *ср.* 1. майсторство, òпитност
 2. рутинèрство
rutinn|í [-ty-], -í, -í рутинен, рутинèрски, за-
 костенял
rutinn|ý, -á, -é рутиниран, òпитен
rutinovanost [-ty-], -i *ж.* рутинираност, òпитност
různi|ce, -ce *ж.*, *обикн. мн.* **různi|ce**, -c не-
 съгласия, раздòри, разпри

různ|it se, -ím se *несв.* различавам се (*по мнение, възглед и под.*)

různobarevně *нар.* разноцветно

různobarevn|ý, -á, -é разноцветен

různoběž|ka, -ky *жс., обикн. мн.* **různoběž|ky, -ek** *геом.* пресичащи се прави

různoběžník, -u *м. геом.* трапецoid

různoběžn|ý, -á, -é *геом.* в съчет. **~é přímky** кръстосани прави, пресичащи се прави

různojazyčn|ý, -á, -é разноезичен

různorodě *нар.* разнородно

různorod|ý, -á, -é разнороден, разновиден, различен, хетерогенен

různohměrn|ý, -á, -é разнопосочен

různost, -i *жс.* различност, диференцираност

různostrann|ý, -á, -é разностранен

různotvárn|ý, -á, -é разнороден, разновиден, разнообразен, различен; който е с различна форма

různ|ý, -á, -é различен, разнообразен

růž, -e *жс.* червило, руж

růž|e, -e *жс.* **1.** *бот.* роза (*Rosa*): **~e šípková** тръден; **není ~e bez trní** няма роза без бодли; **trpělivost přináší ~e** *пословица* търпението носи успехи **2.** *мед.* червен вятър (*болест*)

показвам си роццата, ноктите, рогата

růžen|ec, -ce *м.* **1.** броеница **2.** съборник от молитви

růžice, -e *жс.* розетка

růžolící, -í, -í ружен, червенобузест

růžově *нар.* розово: **vidět vše** ~ виждам всичко в розова светлина

růžov|ý, -á, -é **1.** розов; който се отнася към роза: **~ý sad** розова градина; **~ý olej** розово масло **2.** розов (*цвет*): **lakovat ~ě** *прен.* рисувам

se do ~a насяя се добре **3.** розов, радостен,

~á положението не е розово; **~é představy o světě** розови, оптимистични представи за света; **~é sny** розови мечти, сънища; **dívat se ~ými brýlemi** гледам през розови очила

rváč, -e *м. експр.* **1.** побойник **2.** остар. учил. зурбач

rváč|ka, -y *жс.* бой, побой, сбиване

rvát se, rvu se *несв.* (*со з коho, з čeho; коho – вин.*) късам, деря, изтръгвам (*нещо от нещо; някого*): **řeka rve břehy** реката подкопáva, разкъсва бреговете си; **rvát mu nůž z ruky** мъчеше се да му изтръгне ножа от ръката; **~ (si) vlasy** *прен. експр.* скъбя си косите (*вайкам се, оплаквам се*)

rvát se, rvu se *несв.* **1.** (*о со*) бия се (*за нещо*):

lidé se o to rvou *прен.* хората се бият за това

2. (*с kým; с čím*) боря се (*с някого, с нещо*): **~ se s životem** боря се с живота

ryb|a, -y *жс.* **1.** риба: **jít na ~y** отивам за риба; **chov** ~ рибовъдство; **~y** *зоол.* риби (*Pisces*);

2. Ryby a) астр. Риби (*съзвездие*) **б)** Риби (*хлв*)

като въл; **mlčet jako ~a** мълча като риба; **není ani ~a, ani rak** нито риба, нито рак; **malé ~y jsou taky ~y** като няма риба, и ракът е риба; и малкият успех си е успех, има цена; **je jako ~a ve vodě** чувства се като риба във вода

rybárn|a, -y *жс.* **1.** рибарски магазин **2.** рибен ресторант **3.** жилище на рибар

rybář, -e *м.* рибар, риболовец

rybař|it, -ím *несв.* ловя риба, риболовствам

rybářsk|ý, -á, -é рибарски: **~á vesnice** рибарско село; **~á síť** рибарска мрежа; **~ý prut** (прът за) вълница; **~ý lístek** риболовен билет

rybářstv|í, -í *ср.* рибарство

ryb|í, -í, -í рибен: **~í filé** рибно филе; **~í polévka** рибена чорба

rybin|a, -y *жс.* **1.** мирис на риба **2.** нещо, което напомня риба

rybíz, -u *м. бот.* френско гръзде (*Ribes rubrum*)

rybízov|ý, -á, -é който се отнася до френско гръзде: **~á zavařenina** конфитюр, мармалад от френско гръзде

rybnat|ý, -á, -é богат на риба: **~á řeka** богатата на риба река

rybníčnat|ý, -á, -é богат на рибни езера, на рибарници: **~á krajina** район, богат с рибни езера

rybník, -a *м.* изкуствено езеро, рибарник, микроязир

rybníkář, rybníkář, -e *м.* рибовъд; специалист по рибни езера, по рибарници, по риба

rybníkářsk|ý, rybníkářsk|ý, -a, -é рибовъден; който се отнася към специалист по риба и рибовъдство: **~á škola** училище по рибовъдство

rybníkářstv|í, rybníkářstv|í, -í *ср.* рибно стопанство, рибовъдство

rybn|ý, -á, -é рибен: **~é výrobky** рибни продукти, изделия от риба; **~ý závod** завод за преработване на риба

rybolov, -u *м.* риболов

rys|í, -í, -í **1.** който служи за копане, за рибене **2.** гравьорски

rýč, -e *м.* бел, права лопата

ryč|et, -ím *несв.* рева, муча, цвиля

ryčn|ý, -á, -é шумен, креслив, цвилещ

черта, белег, признак: ~у **povahy** черти на характера
rysl|, -í, -í рйсов; който се отнася към рйс
rysk|a, -у ж. резка, контролна черта, линия
rysovac|í, -í, -í чертожен: ~í **papír** паус, чертожна хартия; ~í **pero** рапидограф, чертожно перо; ~í **prkno** чертожна дъска
rysovač, -e м. чертожник
rysovadlo, -a ср. прибор за чертане
rysování|í, -í ср. чертане
rysovat, -uji/разг. -uju неск. (со) **1.** чертая, очертавам (нещо) **2.** рисувам с молив; рисувам графика; набелязвам, очертавам, описвам (нещо): ~at **další rozvoj firmy** очертавам по-нататъшното развитие на фирма
rysovat se, -uji se/разг. -uju неск. (со) очертавам се, изпъквам, проявявам се: **nebezpečí se začíná ~ovat** опасността започва да се очертава; **už se mi to ~uje** започвам да си създавам представа за това
rysovní|a, -y ж. чертожна зала
ryšák I, -a м. рйж кон
ryšák II, -u м. вино розе, розово вино (с розов цвят)
ryšav|ý, -á, -é рйж, червеникав, червеножълт
ryt, ryji/разг. ryju неск. **1.** (-; со) прекопавам, обръщам (земя) с бел: ~ **záhon** прекопавам леха **2.** (со) рова, дълбая, ора (нещо): ~ **písmo** дълбая буква; ~ **brázdy** рова, ора бразди **3.** (do čeho; v čet; со; -) рйя, дълбая (в нещо; -; нещо): **prase rylo v zemi** свинята рйеше, ровеше земята; **voda ryje břehy** водата подрива бреговете **4.** (do čeho) спец. гравирам, резбовам (нещо): ~ **do kovu** гравирам метал; ~ **do dřeva** резбовам, правя дърворезба; ~ **tiskovou desku** подготвям гравюра за печат **5.** (со kat) рядко заравям, забивам (нещо някъде): ~ **prsty do země** заравям, забивам пръсти в земята **6.** (-; do koho, do čeho) експр. зайждам се (с някого, с нещо)
ryt se, ryji se/разг. ryju se неск. **1.** (v čet) рова (се) (в нещо): **dítě se rylo v písku** детето (се) ровеше в пясъка **2.** (v čet) рядко експр. рова

се (в нещо), дълбая, чопля (нещо) **3.** (kat) рядко забивам се, прониквам (някъде)
rytec, -ce м. гравьор
rytectví|í, -í ср. гравьорство
rytin|a, -у ж. гравюра
rytce гравюра
 шен, безупречен, свършен мъж; ~ **smutné postavy** рйцар на печалния образ
rytířsk|ý, -á, -é рйцарски
rytířstv|í, -í ср. рйцарство
rytířstv|o, -a ср. събир. рйцари
rytmicky нар. ритмично, ритмически
rytmick|ý, -á, -é ритмичен
rytmičnost, -i ж. ритмичност
rytmu|s, -u м. ритъм: **pracovní ~us** трудов ритъм
ryt|ý, -á, -é гравйран
ryzák, -a м. червенокафяв, рйж кон
ryze нар. **1.** чисто, безупречно: ~ **bulharský zvyk** чисто български обичай; ~ **periodický zlomek** мат. чиста периодична дроб **2.** честно, почтено
ryzec, -ce м. бот. цветна гъба, рйжик (Lactarius)
ryz|í, -í, -í **1.** чист, истински, самороден: ~í **zlat** чисто злато: ~í **muž** истински мъж **2.** прен. честен, почтен: ~í **srdce** чисто, честно сърце
ryzk|a, -y ж. дореста, рйжа кобила
ryzlink, -u м. рйзлинг (вино)
ryzost, -i ж. **1.** чистота, безупречност **2.** прен. честност, благородство
ryžák, разг. **rejžák**, -u м. четка за миене на дъски
ryžák бр.
 в **rejži** закъсал съм, в беда съм; **nechat někoho v rejži** остава някого в беда
ryžovat, -uji/разг. -uju неск. (-; со) промивам злато
ryžovišť|ě **I**, -ě ср. място, където се промива злато
ryžovišť|ě **II**, -ě ср. оризище, оризова нива
ryžov|ý, -á, -é оризов
rzivost, -i ж. ръждивост
rziv|ý, -á, -é ръждив
ržajc|í, -í, -í цвилещ (за кон)
ržát, обикн. третол. **ržá**, **3.** мн. **ržají/ržou** неск. цвили (за кон)

Ř

ř, Ř 1. чешикият съгласен звук [ř] и буквата ř, която го обозначава **2.** [eř] и eř нескл. ср. название на съгласния звук [ř] и на буквата ř: **vyslovit ř** произнеса ř; **napsat malé ř, velké Ř** напиша малко ř, главно Ř

řad, -u м. воен. спорт. редица, строй: **v ~ nastoupit!** в една редица строй се!

řád, -u м. 1. орден, отличие: **nositel ~u** носител, кавалер на орден, орденоносец **2.** орден (*организация*): **benediktinský** ~ бенедиктински орден; орден на (монасите) бенедиктинци; ~ **maltězských rytířů** орден на малтийските рицари; малтийски орден (рицарски) **3.** режим, обществен строй: **společenský** ~ обществен строй, **feudální** ~ истор. полит. феодален строй **4.** адм. правилник, наредба, устав, кодекс, разписание: **domovní** ~ правилник за вътрешния ред в жилищна сграда; **školní** ~ училищен правилник; **denní** ~ дневен режим; **jednací** ~ регламент, дневен ред; **bojový** ~ военен устав; **trestní** ~ юрид. наказателно-процесуален кодекс; **kázeňský** ~ дисциплинарен устав **5.** разписание: **jízdní** ~ разписание (за движението на превозни средства) **6.** бот. зоол. разред

řada, -y жс. 1. редица: **celá ~a případů** цяла редица слүчай; **postavit se do ~y** застана, наредя се в редица; **v první ~ě** преди всичко, на първо място; **v ~ě za sebou** в редица един след друг; **v ~ách dělnické třídy** в редиците на работническата класа; **po ~u let** в течение на редица години **2.** ред: **je ~a na tobě** твой ред е; **jste na ~ě** вие сте на ред; ваш ред е **3.** мат. числова редица; прогресия: **aritmetická ~a** аритметична прогресия **4.** линия: **útočná ~a** спорт. линия на нападението; **obránná ~a** спорт. защитна линия

řád|ek, -ku м., řádk|a, -y жс. 1. ред: **pište na nový ~ek!** пишете на нов ред! **psát ob dva ~y** пишете по два реда между редовете **2.** ред, лехá: **~ek řepy** ред, бразда, лехá цвекло

řádě|ní, -í ср. 1. буйство **2.** бушүване, вилнєене, свирепстване, бесүване

řad|e|ní, -í, -í 1. подреждащ; който слүжи за подреждане; класификационен: **~í pořádek** класификационен ред, принцип **2.** техн. превключвач: **~í páka a)** лост за превключване

б) скоростен лост, лост за превключване на скоростите (на автомобил и под.) **3.** в съчет.

~í předpona език. модифицираща представка
řad|it, -ím нескв. 1. (*koho, co*) нареждам, подреждам (*някого, нещо*): **~it knihy do knihovny** нареждам, подреждам книги в библиотека **2.** (*koho – вин.*) строявам (*някого*): **~it vojsko** строявам войска **3.** (*koho, co kam*) включвам, класифицирам, нареждам (*някого, нещо някъде, сред други*); смятам (*някого за някакъв*): **~ime ho mezi vědce** включваме го, нареждаме го сред учените, числим го към учените; **~í je k svým nepřátelům** смятам ги за свои врагове **4.** (*co*) техн. превключвам (*нещо*): **~it rychlosti** превключвам скорости
řad|it se, -ím se нескв. 1. (*–; kam*) строявам се, нареждам се (*някъде*): **~it se vedle sebe** обикн. мн. строяваме се един до друг **2.** нареждам се, подреждам се: **jedna myšlenka se ~í k druhé** мислите се подреждат една след друга **3.** (*kam*) книж. нареждам се, спадам, отнасям се (*към група*): **~il se k nejlepšímu** той спадаше към най-добрите, нареждаше се сред най-добрите

řád|it, -ím нескв. 1. бушүвам, вилнєя; върлүвам: **venku ~ila bouře** навън бушүваше буря **2.** експр. вилнєя, буйствам: **~it v hospodě, na hřišti** вилнєя, буйствам в кръчма, на игрище
řádk|a, -y жс. ред: **napsat pár ~ek** напиша няколко реда; **pěkná, hezká ~a** цяла редица, цял ред (*от нещо*); **mám slušnou ~u knih** имам доста, немалко книги; **trvalo to hezkou ~u let** това продължи редица години, доста години
řádkovač, -e м. техн. механизъм, който регулира разстоянието между редовете (*на пишещи машина*); устройство, което формира, подрежда редове

řádková|ní, -í ср. тип интервал, разстояние между редовете (*на пишещи машина*); маркировка на редове, интервали между редове
řádk|ovat, -uji/разг. -uju нескв. правя редове; правя интервали; маркирам редове; сєя на редове

řádkov|ý, -á, -é който се отнася към ред: **~ý honorář** хонорар според броя на редовете; хонорар на ред; **~ý secí stroj** сел. стоп. редосєялка

řádně нар. 1. редовно, регулярно, правилно; как-то трябва, както се полага: **~ platit příspěvky**

редовно плащам члѐнски внѐс **2.** легълно, законно **3.** порядъчно, здравата, солидно
řádn|ý, -á, -é 1. чѐстен, порядъчен **2.** редѐвен, действителен: **~ý profesor** редѐвен профѐсор; **~ý člen akademie** действителен члѐн на академия; **~á dovolená** полагаема се (редовна) ѓтпуска; **žít ~ým životem** вѓдя редѐвен живот
 ♦ **řadíme-outk|o** пѓчиме бѓр урѓк
řádov|ý, -á, -é 1. редѓвѓ **2.** спец. в съчет. **~á lod'** воен. мор. линѓен кораб; **~á číslovka** език. ред.но числително (ѓме); **~ý voják** воен. редник, редѓвѓ войник; **~é vojsko** воен. редѓвна войска; **schopný ~é služby** гѓден за редѓвна военна слѓжба
řádov|ý, -á, -é 1. кѓйто принадлежи към религиѓзен, към рицарски ѓрден **2.** ѓрденски: **~á stužka** лѓнта за ѓрден; **~á legitimace** ѓрденска книжка
řach междум. прас, бух: **~ o stěnu** прас о стената, в стената
řach|at, -ám нескв. експр. **1.** бумтѓ, трещѓ, тракам (за машини) **2.** брѓщолѓвя, дърдѓря, брѓгвя безспѓр
řachot, -u м. експр. **1.** тракане, чѓкане **2.** брѓщолѓвене, дърдѓрене
řápk|, -u м. бот. дрѓжка на растителен лѓст
řas|a, -y ж. **1.** ресница, мѓгла **2.** гѓнка на дрѓха **3.** мн. řasy, řas бот. водорасли
řasen|ý, -á, -é плисѓран, набран, драпѓран
řas|ít, -ím нескв. (со) нагѓвам, набирам, плисѓрам, драпѓрам
řazen|í, -í ср. **1.** нарѓждане, подрѓждане **2.** строяване **3.** превкљочване (на скорости и под.): **automatické ~í** автоматѓчно превкљочване на скорости
řebříc|ek, -ku м. бот. бял равнѓц (Achillea mille folium)
řeckokatolick|ý, -á, -é грѓцкокатолѓчески, униѓтски
řeckořimsk|ý, -á, -é обикн. в съчет. **zápas ~ý** спорт. борба класически стил
řeck|ý, -á, -é грѓцки: **~ý nos** грѓцки нѓс
řeč, -i ж. **1.** език, реч, гѓвор: **umí několik ~í** знаѓ няколко езика; **dar ~i** дар слѓво; **matěřská ~** рѓеч ♦ **má-jak** оуду са мѓра бѓти, не ѓ скѓп на приказки; **ten mnoho ~í** **nenadělá** скѓп е на дѓми **2.** бесѓда, разговор, приказване, приказки: **dát se do ~i** запѓчна да гѓвѓря; **o ěm je ~?** за каквѓ стѓва дѓма? **přijít na kus ~i** дѓйда да си побѓбрим, да си погѓвѓрим; **nestojí to za ~** не сѓ струва да се гѓвѓри за товѓ; **není mi do ~i** не мѓ е до раз-

говѓри ♦ **tojejiná** товѓ ѓруга рѓбота; **aby ~ nestála** за да се поддѓржа разговѓрѓт; **ne-skákejte mi do ~i!** не мѓ прекѓсвайте! **jaké-pak ~i** каквѓ ѓма да се приказва; излишно е да се гѓвѓри; **svámi je těžká ~** с вас чѓвѓк трѓдно мѓже да се догѓвѓри, да се разбере **3.** език. лит. реч: **přímá, nepřímá** ~ прѓка, непрѓка рѓч **4.** реч (публична): **mít ~** дѓржѓ, произнѓсям рѓч **5.** само мн. **řeč|i, -í** слѓхѓве, клѓки
řečev|ý, -á, -é 1. рѓчен, казан **2.** тѓй нарѓченият **3.** споменѓтият
řečišt|ě, -ě ср. рѓслѓ, корѓто на река
řečnic|e, -e ж. орѓторка
řečnick|ý, -á, -é орѓторски, ретѓричен: **~á otázka** ретѓричен въпрѓс
řečnictv|í, -í ср. орѓторство, ретѓрика
řečník, -a м. орѓтор: **rozený ~** орѓтор по рѓждѓние; родѓн орѓтор
řečništ|ě, -ě ср. орѓторска трибуна
řečn|ít, -ím нескв. **1.** дѓржѓ реч, орѓторствам **2.** глаголствам, забравям се от приказки
řečn|ý, -á, -é разговорчѓв, приказлив
řečov|ý, -á, -é рѓчев, речѓв: **~é podněty** псих. речѓвѓ импѓлси; **~é centrum** цѓнтер на речта
řečtin|a, -y ж. грѓцки език
ředid|l|o, -a ср. хим. техн. разредѓтел
ředin|a, -y ж. **1.** слѓба, рѓдка бѓра **2.** нещѓ рѓдко (тѓкан, течност и под.)
řed|ít, -ím нескв. (со ěím) разредѓдам, разредѓвам (нещо с нещѓ): **~ít víno** разредѓдам вино (с вода)
ředitel, -e м. дирѓктор, управѓтел, рѓководѓтел: **podnikový ~** дирѓктор на предприятие; **umělecký ~** худѓжествен рѓководѓтел; **~ restaurace** управѓтел на ресторѓнт
řediteln|a, -y ж. дирѓкция, кабинет на дирѓктор, управлѓние
ředitelsk|ý, -á, -é дирѓкторски, управѓтелски: **~á důtka** мѓмрене, наказѓние от дирѓктора; **~ý fond** дирѓкторски фѓнд
ředitelstv|í, -í ср. **1.** дирѓкция, управлѓние, дирѓкторски кабинет **2.** дирѓкторство, управѓтелство
ředk|ev, -ve ж. бот. рѓпа (Raphanus sativus)
ředkvičk|a, -y ж. рѓпичка
řehn|ít se, -ím se нескв. експр. (ěти) смѓя се глѓсно, кѓскам се, кѓкѓтя се (на нещѓ)
řehol|e, -e ж. **1.** религиѓзен, монашески ѓрден, конгрегѓция **2.** ѓстав на религиѓзен, на монашески ѓрден; манастирски ѓстав
řeholn|í, -í, -í 1. монашески **2.** кѓйто се отнѓся за религиѓзен, до монашески ѓрден: **~í pravidla** ѓстав на монашески ѓрден, на конгрегѓция

řeholnic|e, -e *ж.* монахиња; члѣнка на монашески орден
řeholnick|ý, -á, -é монашески; който се отнася до монашески орден
řeholník, -a *м.* монах, члѣн на орден
řehon|it se, -ím *se нескв. експр.* смѣя се на висок глас, кйскам се, кикотѣ се, цвиля от смях
řehot, -u *м.* 1. цвилене (на кон) 2. кикотене, кйскане, буйен смях 3. дрънчѣне, дрънкане
řeht, -u *м.* 1. цвилене (на кон) 2. буйен смях, кикотене, кйскане
řehťačk|a, -y *ж.* дрънкълка, кречетълко
řeht|at, -ám *остар. книж.* **řehci** *несв.* 1. цвиля (за кон) 2. дрънкам с дрънкълка, с кречетълко
řeht|at se, -ám *se нескв. експр.* кикотѣ се, буйно се смѣя, кйскам се
řehtav|ý, -á, -é който се смѣе гласно, който се кикоти
Řek, -a *м.* грък
řek|a, -y *ж.* рекъ: ~a **času** рекъта на времето
 ♦ **zadavac|ým|horania-anizac|e** планини и реки, твърде далѣч
řemen, -u *м.* ремък, колан: **na ~ zbraň!** *воен.* на ремък ♦ **uhovaci-ahajm|vojna** jako ~ *експр.* а) сурова военна служба, стрѣга дисциплина б) голям здр, сериозно затруднение
řemenář, -e *м.* сарач, седлар, хамутчия
řemenic|e, -e *ж.* 1. *техн.* предавателна шайба 2. *техн.* макаръ, скрипѣц 3. *техн.* шлифовъчна шайба, шмиргелно колелѣ 4. *бот.* жълт имѣл
řemeslně *нар.* 1. занаятчийски, механично 2. майсторски, качествено, професионално 3. *пейор.* занаятчийски, без художествени качества (за худ. дейност)
řemeslnick|ý, -á, -é занаятчийски: ~á **dílna** занаятчийска работилница
řemeslník, -a *м.* занаятчия (и *пейор.* за човек без творчески заложи)
řemesln|ý, -á, -é 1. занаятчийски: ~á **výroba** занаятчийско производство 2. професионален, шаблонен: ~á **kritika** шаблонна критика
řemesl|o, -a *ср.* 1. занаят: **být od ~a** разбирам от работата, зная си занаята, майстор съм; **umělecká ~a** художествени занаяти 2. *експр.* професия ♦ **omáz|ěno** професияе златна мйна
řemín|ek, -ku *м.* 1. умал. ремъче 2. верижка (на часовник)
řer|a, -y *ж.* *бот.* цвекло (Bea vulgaris): **cukrová ~a** захарно цвекло; **červená ~a** червѣно цвекло; **krmná ~a** крѣмно цвекло; **vodní ~a** рѣпа
 ♦ **býplo-ж|ив|сьм**

řepář, -e *м.* цвеклопроизводител
řepář|it, -ím *несв.* отгледдам захарно цвекло
řepářsk|ý, -á, -é цвеклопроизводителен
řepík, -u *м.* *бот.* камшик (билка) (Agrimonia)
řepišť|ě, -ě *ср.* нива с цвекло
řepk|a, -y *ж.* *бот.* рѣпица (Brassica campestris oleifera)
řepkov|ý, -á, -é рѣпичен: ~ý **olej** рѣпично мѣсло
řepn|í, -í, **řepn|ý**, -á, -é цвеклов: ~ý **kombajn** цвеклокомбайн; ~ý **cukr** захар от захарно цвекло
řeřáb, -u *м.* *бот.* рябина (о)скорума, ѳфика (Sorbus)
řeřav|ý, -á, -é нажежен до бяло, нагорешѣн до чрн ♦ **jloučn|kov|j|k|ar** като на жив вълген, като на жив ѳгън
řeřich|a, -y *ж.* 1. *бот.* горуха, родилна трева (Lepidium) 2. *също ~a kapucínská, licho-řeřišnice* *бот.* латинка, капуцин, настурция (Tropaeolum)
řešen|í, -í *ср.* решѣние
řeš|it, -it *ср.* ♦ **mín|ň|j|lo** ~o *експр.* главъта ми е прѣзна (като решето); **nabírat vodu ~em** вѣрша нѣщо напрѣзно
řeš|it, -ím *несв. (со)* 1. решѣвам (нещо): ~it **bytovou situaci** решѣвам жилищен въпрос; ~it **rovnici** решѣвам уравнение; **moderně ~ený** решѣн в съвременен стил 2. *юр.* взѣмам решѣние
řešiteln|ý, -á, -é разрешим: **těžko ~ý** трѣдно решим
řetěz, -u *м.* 1. верига, синджир: ~у вериги; **kotevní ~** верига на кѣтва; **kloubový ~** *техн.* шарнирна верига; **spoutat vězně ~у** окова затворник във вериги; **vánoční ~у** колѣдни гирлянди; в *сѣчет.* **nejslabší místo ~u** най-слабъ мѣсто ♦ **psát|do z ~u** отвѣржа някого; **utrnout se z ~u/od ~u a)** отскѣбна се от синджира б) *прен.* като пуснат от верига съм, като отвѣрзан съм 2. верига, кордон
řetěz|ec, -ce *м.* 1. верига, ред, низ 2. *хим.* верига
řetězovitě *нар.* верижно, веригообразно; във вид на синджир
řetězovk|a, -y *ж.* 1. предмет, напомнящ верига 2. *мат.* верижна линия, верижна крива 3. вид рѣбус
řetězov|ý, -á, -é верижен, синджирен; който се отнася до верига, до синджир: ~á **pila** верижен трион; ~á **reakce** *хим.* верижна реакция; ~ý **most** висящ верижен мост
řetíz|ek, -ku *м.* умал. верижка, синджирче
řetízov|ý, -á, -é който се отнася към верижка,

řidič, -e м. 1. шофьор, ватман 2. регулатор
řidičský, -á, -é шофьорски: ~ý **průkaz** шофьорска книжка; ~á **zkouška** изпит за шофьор, изпит по кормуване
říd|it, -ím неск. 1. (со) управлявам, карам (превозно средство): ~it **auto** карам лека кола; ~it **letadlo** управлявам самолет, пилотирам 2. (koho, co) ръководя, дирижирам (някого, нещо): ~it **dopravu** регулирам движението; ~it **schůzi** председателствам, ръководя събрание; ~it **sbor, orchestr** дирижирам хор, оркестър; ~it **utkáni** ръководя мач, състезание; рефер съм
říd|it se, -ím se неск. (čít) ръководя се (от нещо), съобразявам се (с нещо): ~it se **zákonem** ръководя се от закона, съобразявам се със закона
řídít|ka, -ek ср. само мн. кормило (на велосипед, мотоциклет и под.)
řídk|ý, -á, -é 1. рядък (противопол. гъст): ~á **kaše** рядка каша, поре; ~ý **les** рядка гора 2. рядък (противопол. чест): ~ý **případ** рядък случай 3. рядък, скъп: ~ý **host** скъп гост
říd|nout, **říd|nout**, -nu неск. редя, разреждам се: **vlasý mu ~nou** косата му оредява; **skupina dětí ~la** групата деца започна да оредява
řihán|í, -í ср. оригване
řih|at, -ám неск. оригвам се: ~at **po jídle** оригвам се след ядене, след хранене
říj|e, -e ж., **říjen|í**, -í ср. рев на елен (през брачния период)
říj|en, -nu м. октомври
říj|et, обикн. третол. -í, 3. мн. -ejí/-í неск. ревѐ, надава рев (за елен през брачния период)
říjnov|ý, -á, -é октомврийски: **Velká ~á socialistická revoluce** Великата октомврийска социалистическа революция
říkačk|a, -y ж., **řikadl|o**, -a ср. поговорка, стихче за деца; залъгалка
říkán|í, -í ср. 1. текст от народен произход в мѐрена или немѐрена реч 2. приказване 3. четиво
říkank|a, -y ж. детско стихче; залъгалка
řík|at, -ám неск. (со; kоти со; о кот, о чет) говоря, казвам (нещо; нещо на някого; за някого, за нещо): ~at **žertem** казвам на шегá; ~ej, **co chceš, ale...** каквото и да приказваш, но...; **tak ~aje/~ajíc** така да се каже; **ne nadarmo se ~á, že...** не напрáзно се казва, че...; **co tomu ~áš?** каквò ще кажеш за товá? каквò мислиш по този въпрòс? **ne~ej to na mne** не мѐ издавай, на никого не казвай за товá; **tomu se ~á** казвам го
dokud nepřeskočíš пословица голям залък лапни, голяма дума не казвай; не се хвали преждеврѐменно

Říman, -a м. римлянин
říms|a, -y ж. първáz, корниз: **podokenní ~a** подпрозоречен корниз
římskokatolick|ý, -á, -é католически, римо-католически: ~á **církev** католическа, римо-католическа църква
římsk|ý, -á, -é римски: ~é **právo** юрид. римско право; ~é **číslice** римски цифри
římsov|í, -í ср. събир. система от корнизи; корнизи
řinč|et, -ím неск. (со; čít, na со) звѐня, дрѐнчá, дрѐнкам (нещо, с нещо): **telefon ~í** телефонът силно звѐни; ~et **zbraněmi** дрѐнкам оръжие; *прен.* заплáшвам с война
řinčivě нар. звѐнтящо, дрѐнчáщо
řinčiv|ý, -á, -é звѐнтящ, дрѐнчáщ
řínk|at, -ám неск. дрѐнкам, звѐня, дзѐнкам
řínkav|ý, -á, -é дрѐнчáщ, звѐнящ, дзѐнкащ, звѐнлив
řínkot, -u м. звѐнтѐне, дрѐнчѐне, дзѐнкане
řin|out se, обикн. третол. -e se неск. вòлно струй, течѐ, лѐе се: **slzy se ~ou z očí** сълзи се лѐят от очите
řípa вж. řepa
říš|e, -e ж. импѐрия; цáрство, рáйх, държáва: **třetí ~e** истор. Трѐтият рáйх; ~e **tmy** *прен.* цáрство на мрáка; ~e **hvězd** цáрство на звездите; **rostlinná ~e** растително цáрство; флòра; **živočišná ~e** цáрство на живòтните, животинско цáрство, фàуна
říšsk|ý, -á, -é 1. импѐрски 2. държáвен: ~ý **sněm** Рáйхстаг, импѐрски парламѐнт; ~ý **kancléř** рáйхскáнцлер
ří|ť, -tí ж. задно отвѐрствие, àнус, заден прòход
řít|it se, -ím se неск. 1. събáрям се, сривам се, рúхвам, рушá се 2. (kam) хвѐрлил съм се, хúкнал съм, втúрнал съм се, устремил съм се (нанякъде): **vlak se ~tí** влáкът се е устремил, летí с голяма скòрост; ~it se **do záhuby** *прен.* летя срещу смърттá, отивам към гíбел
říz, -u м. 1. рязкост, резливост, остротá: **to pivo, to víno má ~** тази бира е резлива; товá винò е силно, хвáща 2. рязане, сръзване, срез, обръзка
říz|a, -y ж. рíза (старинна дълга тържествена одежда)
říz|ek, -ku м. 1. шниצל: **obalovaný ~ek** панíран шниצל; **přírodní ~ek** шниצל натòр; **sekaný ~ek** шниצל от кáймá 2. рѐзен: ~ky **cukrovky** цвеклòви рѐзанки
řízen|í, -í ср. 1. ръководѐне, управляване: **automatické ~í** автоматично управлѐние; **dálkové ~í** дистанциòнно управлѐние 2. администрáция 3. регулиране 4. юрид. глѐдане на

